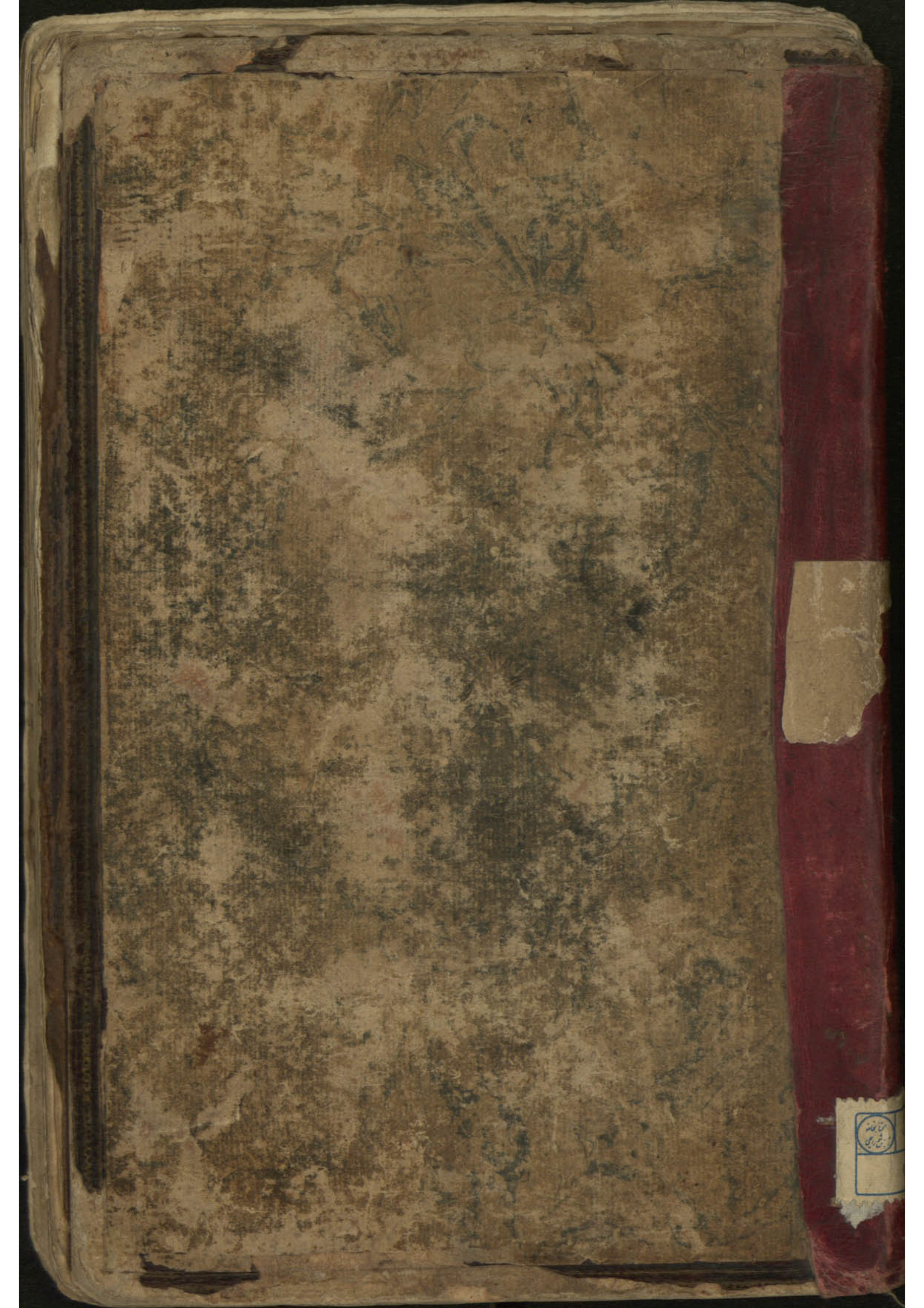

کتابخانه مجلس شورای ملی
کتاب زیج فارسی
مؤلف
شماره قفسه
شماره ثبت کتاب
بازدید شد
۱۳۸۲
بازدید شد
۱۳۸۲

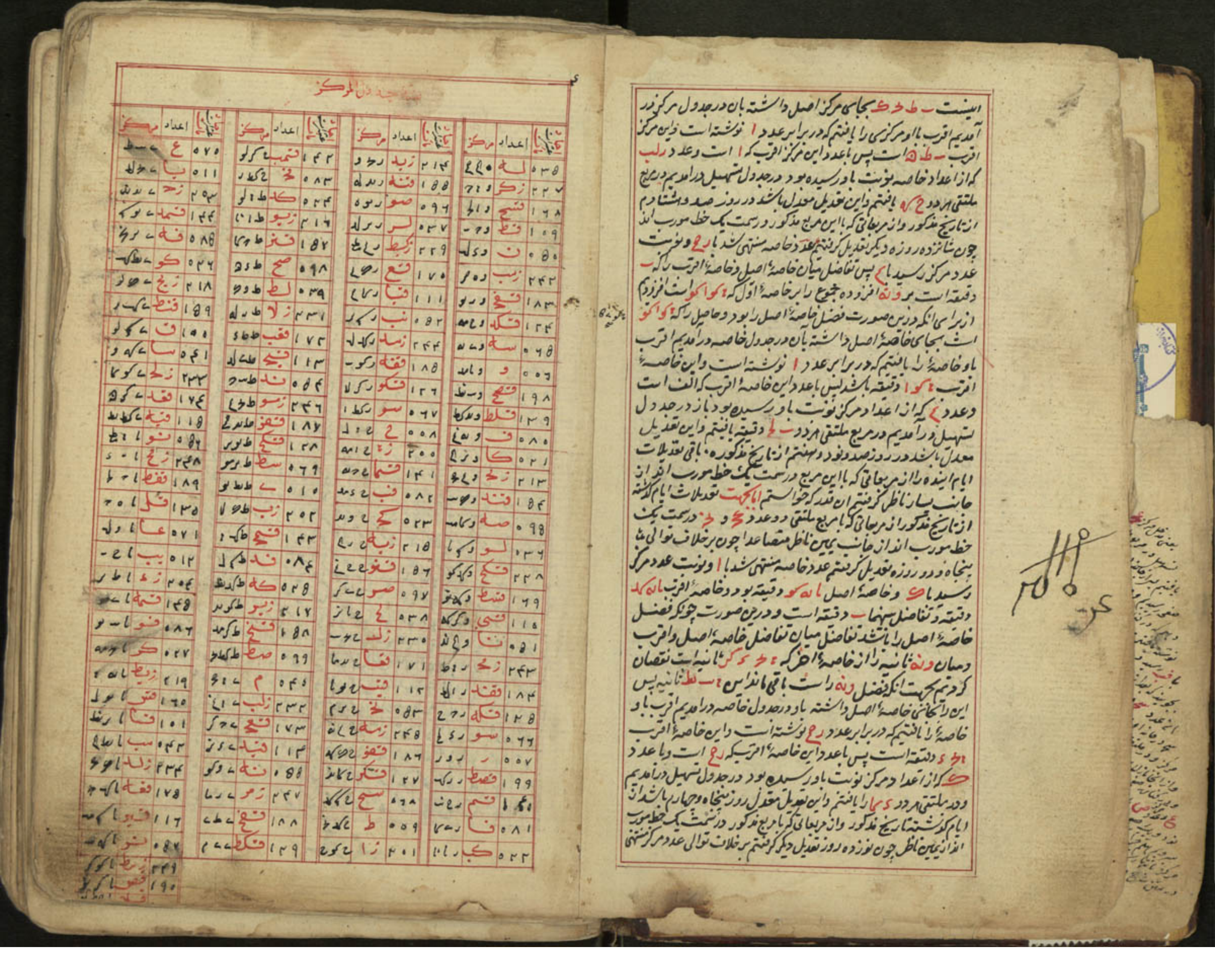
کتابخانه مجلس شورای ملی
کتاب زیج فارسی
مؤلف
شماره ثبت کتاب
بازدید شد
۱۳۸۲
بازدید شد
۱۳۸۲
۳۵۸۴

طریقهٔ استخراج تعدیل معدل قمر از این جدول در ساعتی معین چنانست که با مرکز
وخاصه که از زیج مذکور در آن ساعت گرفته باشند وما آنرا مرکز وخاصهٔ
اصل خوانیم در جدول خاصه ومرکزی که اینجا نوشته ایم در آیند مرکز وخاصهٔ
که اقرب باشد با مرکز وخاصهٔ اصل بجویند ودو عدد که در برابر مرکز وخاصهٔ
اقرب نوشته باشد بگیرند وعدد مرکز اقرب در بالای جدول التسهیل وعدد
خاصهٔ اقرب در یمین آن جدول بجویند در مربع ملتقی آن دو تعدیل معدل
قمر در ساعت مطلوب نوشته باشد واگر مطلوب تعدیل روزهای آینده
باشد بهمان ساعت در مربعاتی نوشته باشد که با مربع مذکور در سمت یک
خط مورب باشند از جانب یسار ناظر متسافلا واگر مطلوب تعدیل روزهای
گذشته باشد بهمان ساعت در مربعاتی نوشته باشد که با مربع مذکور در
سمت همان خط مورب باشند از جانب یمین ناظر متصاعدا وچون مربعاتی
که در سمت یک خط مورب اند بکنارهٔ صفحه منتهی شوند تعدیل را در صفحهٔ
دیگر در مربع ملتقی دو عددی بجویند که بعد از دو عدد مربع منتهی باشد اگر
مطلوب تعدیل روزهای آینده باشد وپیش از او اگر مطلوب تعدیل
روزهای گذشته باشد پس اگر مطلوب تعدیل روزهای آینده باشد وعدد
مرکز بدویست وپنجاه ویک رسد که رقمش اینست رنا تفاضل میان مرکز
اصل ومرکز اقرب بگیرند واگر فضل مرکز اقرب را باشد ندلن ثانیه را برین
تفاضل افزایند وحاصل را از سططمز ثانیه که ما از مرکز اول خوانیم نقصان
کنند واگر فضل مرکز اصل را باشد تفاضل میان ندلر وان تفاضل را بر مرکز
اول افزایند اگر فضل تفاضل را باشد واز مرکز اول نقصان کنند اگر فضل
ندلر را باشد وحاصل یا باقی را بجای مرکز اصل داشته باز در جدول مرکز
در آیند واقرب او مرکزی بجویند وباعدد این مرکز اقرب وعدد خاصه که
نوبت باو رسیده بود در جدول التسهیل در آیند وتعدیل معدل میگیرند وچون عدد
خاصه بدویست وچهل وهشت رسد که رقمش اینست رمح تفاضل میان خاصهٔ
اصل وخاصهٔ اقرب بگیرند واگر فضل خاصهٔ اصل را بود ونه ثانیه برین
تفاضل افزوده حاصل را از ب کواکو ثانیه که ما از خاصهٔ اول خوانیم افزایند
واگر فضل خاصهٔ اقرب را بود تفاضل میان ونه وان تفاضل را از خاصهٔ
اول نقصان کنند اگر فضل تفاضل را باشد وبر خاصهٔ اول افزایند اگر

فضل

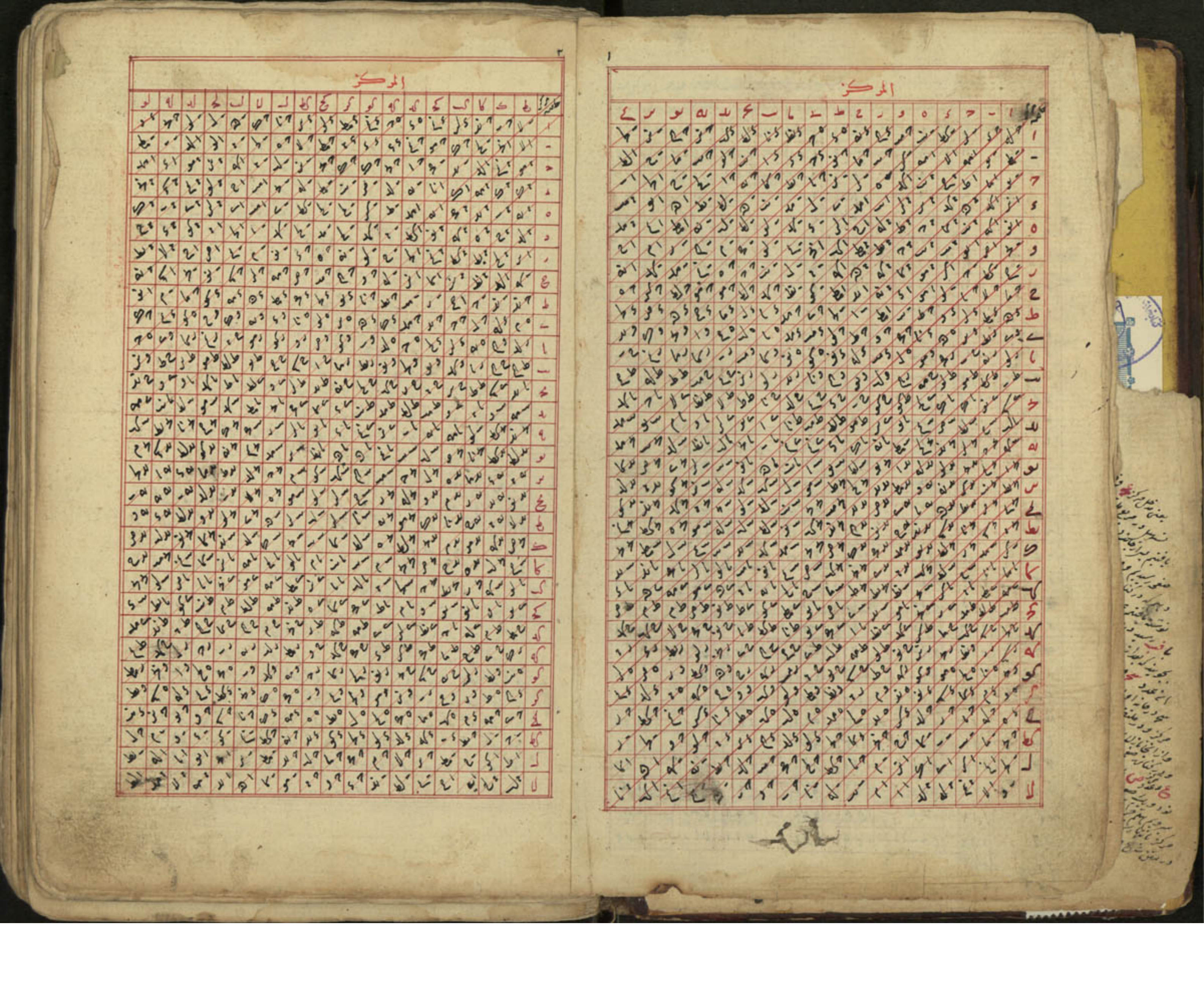
فضل ونه را باشد وحاصل یا باقی را بجای خاصهٔ اصل داشته باز
در جدول خاصه در آیند واقرب او خاصه بجویند وباعدد این خاصهٔ اقرب
وعدد مرکزی که نوبت باو رسیده بود در جدول التسهیل در آیند وتعدیل
روزهای آینده بردارند اما اگر مطلوب تعدیل معدل روزهای گذشته باشد
وعدد مرکز بیکی رسد که رقمش اینست ا تفاضل میان مرکز اصل ومرکز اقرب
بگیرند واگر فضل مرکز اصل را باشد مجموع این تفاضل وندلر را بر ایه یکو
ثانیه که ما از مرکز آخر خوانیم افزایند واگر فضل مرکز اقرب را باشد تفاضل
میان این تفاضل وندلر را از مرکز آخر نقصان کنند اگر فضل تفاضل را
باشد وبر او افزایند اگر فضل ندلر را باشد حاصل یا باقی بجای مرکز
اصل باشد واگر عدد خاصه بیکی منتهی شود که صورتش اینست ا تفاضل
میان خاصهٔ اصل وخاصهٔ اقرب بگیرند واگر فضل خاصهٔ اقرب را باشد
مجموع تفاضل و ونه را از ح ط ی کر ثانیه که ما از خاصهٔ آخر خوانیم
نقصان کنند واگر فضل خاصهٔ اصل را باشد تفاضل میان ونه وان
تفاضل را بر خاصهٔ آخر افزایند اگر فضل تفاضل را باشد واز و نقصان
کنند اگر فضل ونه را باشد حاصل یا باقی بجای خاصهٔ اصل
باشد مثالش در نصف النهار اول محرم سنهٔ احدی وتسعین
وتسعمایهٔ هجریه وسطی بطول موضع این رصد که محفوظه سمرقند است
مرکز قمر ح کد نو دقیقه است واین مرکز اصل باشد پس با این مرکز
در جدول مرکزی که اینجا نوشته شده در آمدیم واقرب او مرکزی را
یافتیم که در برابر عدد ع که هفتاد وسه است نوشته است وان مرکز
اقرب ح که مح دقیقه باشد وخاصه در تاریخ مذکور ب ا ه کو دقیقه
است واین خاصهٔ اصل باشد پس با این خاصه در جدول خاصه که اینجا
نوشته شده در آمدیم واقرب او خاصهٔ را یافتیم که در برابر عدد نج که
پنجاه وسه است نوشته است وان خاصهٔ اقرب ب ا ه که دقیقه باشد
پس مح را که عدد مرکز اقرب است در بالای جدول التسهیل ونج را که عدد
خاصهٔ اقرب است در یمین آن جدول در یک صفحه یعنه پیدا ساختیم ودر ملتقی
هر دو ر کو دقیقه یافتیم پس این تعدیل معدل باشد در نصف النهار مذکور
واز مربعاتی که با این مربع ملتقی در سمت یک خط مورب اند از جانب یسار
ناظر بجهت روزهای آینده بر توالی چون صد وهفتاد وهشت روز تعدیل
معدل گرفتیم عدد مرکز منتهی شد با رنا ونوبت عدد خاصه رسید با رلب
پس تفاضل میان مرکز اصل ومرکز اقرب را که که دقیقه است بر ندلر
ثانیه افزوده حاصل را از مرکز اول که ب ططمز ثانیه است نقصان
کردیم بجهت آنکه درین صورت فضل مرکز اقرب را بود وباقی را که

جدول المركز

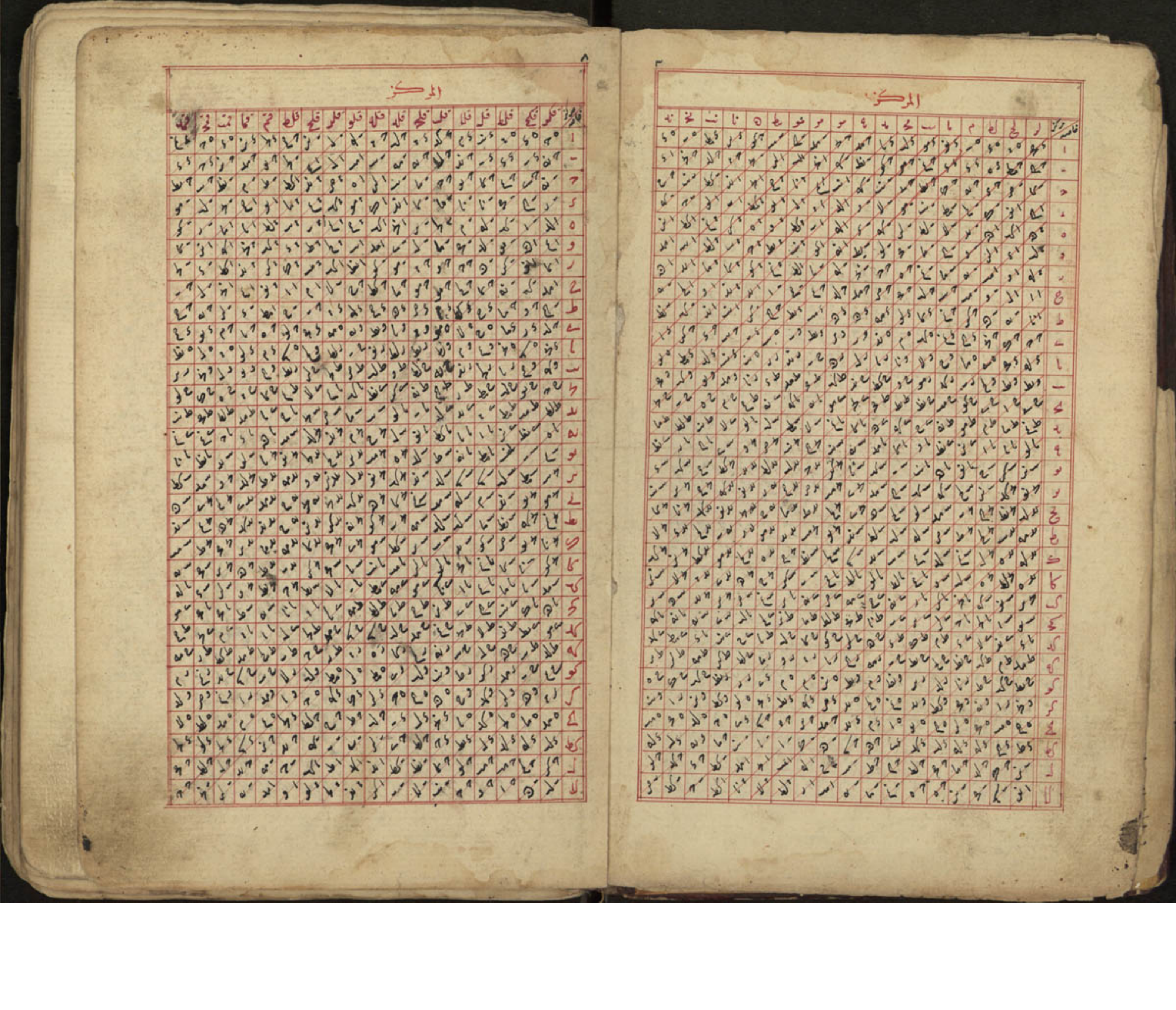
[illegible]	اعداد	مركز	[illegible]	اعداد	مركز	[illegible]	اعداد	مركز	[illegible]	اعداد	مركز
٠٣٥	له	[illegible]	٢١٤	ريد	رحو	١٤٢	قمب	حكلو	٠٧٥	ع	حسط
٢٢٧	ركز	وزح	١٥٥	قنه	ردله	٠٨٣	فج	حكطر	٠١١	يا	حوله
١٦٨	قسح	دالح	٠٩٦	صو	روه	٠٢٤	كد	طالو	٢٥٣	رنج	حدلط
١٠٩	قط	دح ـ	٠٣٧	لز	ررله	٢١٦	ريو	طا[illegible]	١٤٤	قمد	حوكر
٠٥٠	ن	ودل	٢٢٩	ركط	رلط	١٥٧	قنز	طوط	٠٨٥	فه	حرح
٢٤٢	رب	دهر	١٧٠	قع	رحل	٠٩٨	صح	طده	٠٢٦	كو	حطك
١٨٣	قفج	دزو	١١١	قيا	رحل	٠٣٩	لط	طوط	٢١٨	ريح	حهلو
١٢٤	قكد	وحمه	٠٥٢	نب	ركر	٢٣١	رلا	طرله	١٥٩	قنط	حكهر
٠٦٥	سه	وبه	٢٤٤	رمد	ركال	١٧٢	قعب	ططه	١٠٠	ق	حكلو
٠٠٦	و	والد	١٨٥	قفه	ركوب	١١٣	قيج	طحلد	٠٤١	ما	حكهو
١٩٨	قصح	وسط	١٢٦	قكو	ركلا	٠٥٤	ند	طسح	٢٣٣	رلج	حكوما
١٣٩	قلط	ولكط	٠٦٧	سز	ركطا	٢٤٦	رمو	طحل	١٧٤	قعد	حكوه
٠٨٠	ف	وهغ	٠٠٨	ح	حدل	١٨٧	قفز	طلدح	١١٥	قيه	حكطط
٠٢١	كا	دزلج	٢٠٠	ر	حامه	١٢٨	قكح	طور	٠٥٦	نو	الحط
٢١٣	ريج	ولح	١٤١	قما	حده	٠٦٩	سط	طرسو	٢٤٨	رمح	الد
١٥٤	قند	دهو	٠٨٢	فب	حدمد	٠١٠	ي	طلطو	١٨٩	قفط	الحط
٠٩٥	صه	وكامه	٠٢٣	كج	حوط	٢٥٢	رنب	طهلا	١٣٠	قل	اله
٠٣٦	لو	دكوا	٢١٥	ريه	حرح	١٤٣	قمج	طكد	٠٧١	عا	الدل
٢٢٨	قكح	دكدكو	١٥٦	قنو	ححح	٠٨٤	فد	طكل	٠١٢	يب	الح
١٦٩	قسط	دكه	٠٩٧	صز	حكر	٠٢٥	كه	طكدط	٢٥٤	رند	الطر
١١٥	قيه	دكه	٠٣٨	لح	حاز	٢١٧	ريز	طكور	١٤٥	قمه	الح
٠٥١	نا	وحلد	٢٣٠	رل	حمب	١٥٨	قنح	طكمد	٠٨٦	فو	السو
٢٤٣	رمج	ردط	١٧١	قعا	حدما	٠٩٩	صط	طكطح	٠٢٧	كز	الوه
١٨٤	قفد	رالح	١١٢	قيب	حوا	٠٤٠	م	حدح	٢١٩	ريط	الهر
١٢٥	قكه	رحح	٠٥٣	نج	حرح	٢٣٢	رلب	حالح	١٦٠	قس	الول
٠٦٦	سو	رزح	٢٤٥	رمه	حلة	١٧٣	قعج	حجر	١٠١	قا	الرط
٠٠٧	ز	روز	١٨٦	قفو	حلكه	١١٤	قيد	حدر	٠٤٢	مب	الطلح
١٩٩	قصط	ردكه	١٢٧	قكز	حكلز	٠٥٥	نه	حوكو	٢٣٤	رلد	الوح
١٤٠	قم	رحب	٠٦٨	سح	حكه	٢٤٧	رمز	حرما	١٧٥	قعه	الكح
٠٨١	فا	رحكا	٠٠٩	ط	حكحد	١٨٨	قفح	حطح	١١٦	قيو	الكه
٠٢٢	كب	رابا	٢٠١	را	حكوح	١٢٩	قكط	حححم	٠٥٧	نز	الكه
									٢٤٩	رمط	الكو
									١٩٠	قص	الكر
									[illegible]	قله	[illegible]

اینست ب ط ح ک بجای مرکز اصل داشته بان در جدول مرکز در
آمدیم اقرب باو مرکزی را یافتیم که در برابر عدد ا نوشته است و این مرکز
اقرب ب ط ه است پس با عدد این مرکز اقرب که ا است و عدد رلب
که از اعداد خاصه نوبت باو رسیده بود در جدول تسهیل در آمدیم و در ربع
ملتقی هر دو ح که یافتیم و این تعدیل معدل باشد در روز صد و هشتادم
از تاریخ مذکور و از مربعاتی که با این مربع مذکور در سمت یک خط موربند
چون شانزده روزه دیگر تعدیل گرفتیم عدد خاصه منتهی شد با رح و نوبت
عدد مرکز رسید با ح پس تفاضل میان خاصهٔ اصل و خاصهٔ اقرب را که ب
دقیقه است بر و نه افزوده مجموع را بر خاصهٔ اول که ه کو ا کو است افزودیم
از برای انکه درین صورت فضل خاصهٔ اصل را بود و حاصل را که ه کو ا کو
است بجای خاصهٔ اصل داشته بان در جدول خاصه در آمدیم اقرب
باو خاصهٔ را یافتیم که در برابر عدد ا نوشته است و این خاصهٔ
اقرب ه کو ا دقیقه باشد پس با عدد این خاصهٔ اقرب که الف است
و عدد ح که از اعداد مرکز نوبت باو رسیده بود باز در جدول
تسهیل در آمدیم در مربع ملتقی هر دو ب لح دقیقه یافتیم و این تعدیل
معدل باشد در روز صد و نود و هشتم از تاریخ مذکور و باقی تعدیلات
ایام اینده را از مربعاتی که با این مربع در سمت یک خط موربند از
جانب یسار ناظر گرفتیم ان قدر که خواستیم ابا بجهت تعدیلات ایام گذشته
از تاریخ مذکور از مربعاتی که با مربع ملتقی دو عدد ح و ح در سمت یک
خط موربند از جانب یمین ناظر متصاعدا چون بر خلاف توالی شا
پنجاه و دو روزه تعدیل گرفتیم عدد خاصه منتهی شد با ا و نوبت عدد مرکز
رسید با ک و خاصهٔ اصل ا ه کو دقیقه بود و خاصهٔ اقرب ا ه کد
دقیقه و تفاضل میان ب دقیقه است و درین صورت چونکه فضل
خاصهٔ اصل را باشد تفاضل میان تفاضل خاصهٔ اصل و اقرب
و میان و نه ثانیه را از خاصهٔ اخر که ه ح ک ک ثانیه است نقصان
کردیم بجهت انکه فضل و نه راست باقی ماند این ه ب لط ثانیه پس
این را بجای خاصهٔ اصل داشته باو در جدول خاصه در آمدیم اقرب باو
خاصهٔ را یافتیم که در برابر عدد رح نوشته است و این خاصهٔ اقرب
ه ح د دقیقه است پس با عدد این خاصهٔ اقرب که رح است و با عدد
ک که از اعداد مرکز نوبت باو رسیده بود در جدول تسهیل در آمدیم
و در ملتقی هر دو د کما را یافتیم و این تعدیل معدل روز پنجاه و چهارم باشد از
ایام گذشته تاریخ مذکور و از مربعاتی که با مربع مذکور در سمت یک خط مورب
اند از یمین ناظر چون نوزده روز تعدیل دیگر گرفتیم بر خلاف توالی عدد مرکز منتهی

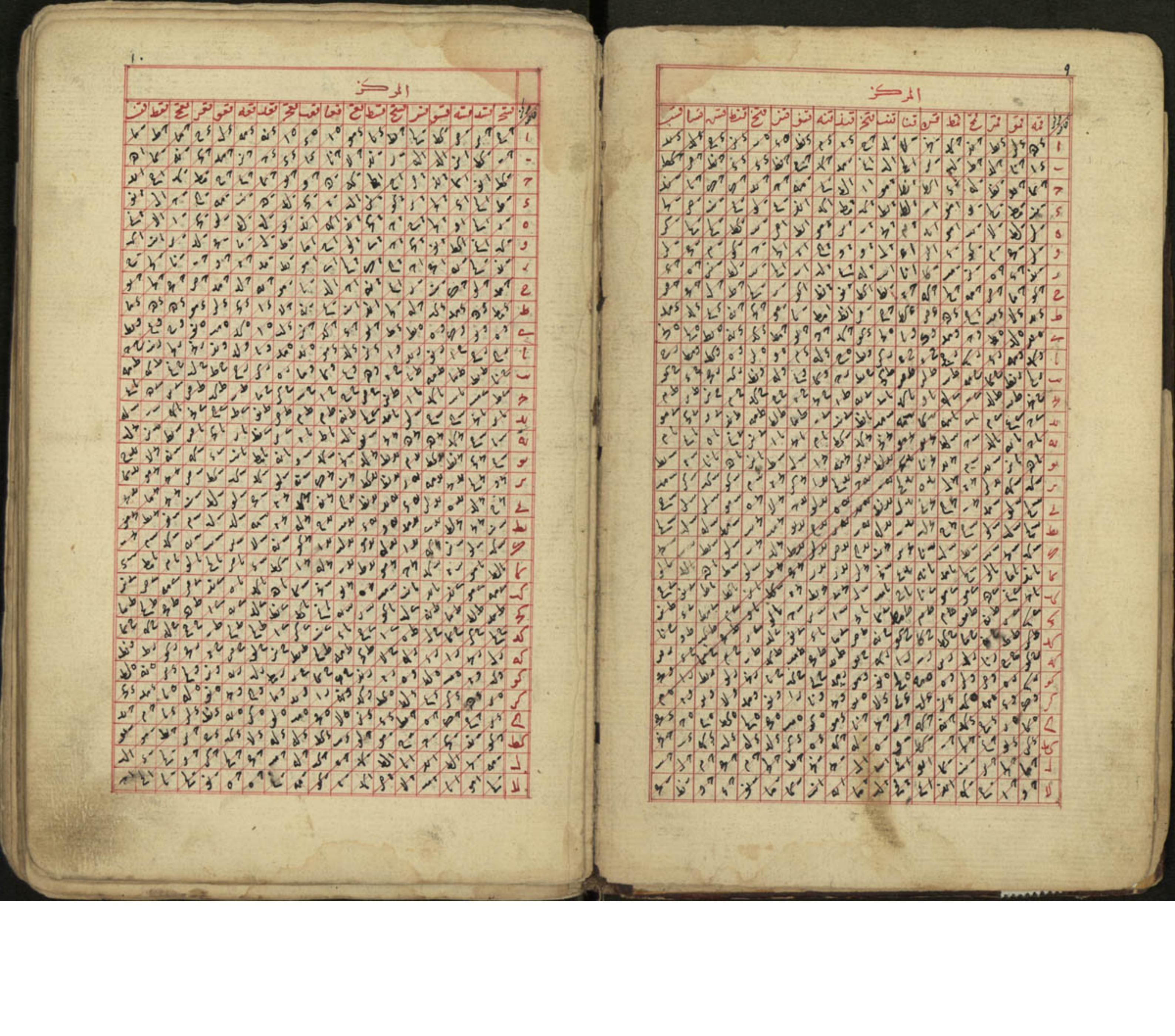
المركز

المركز

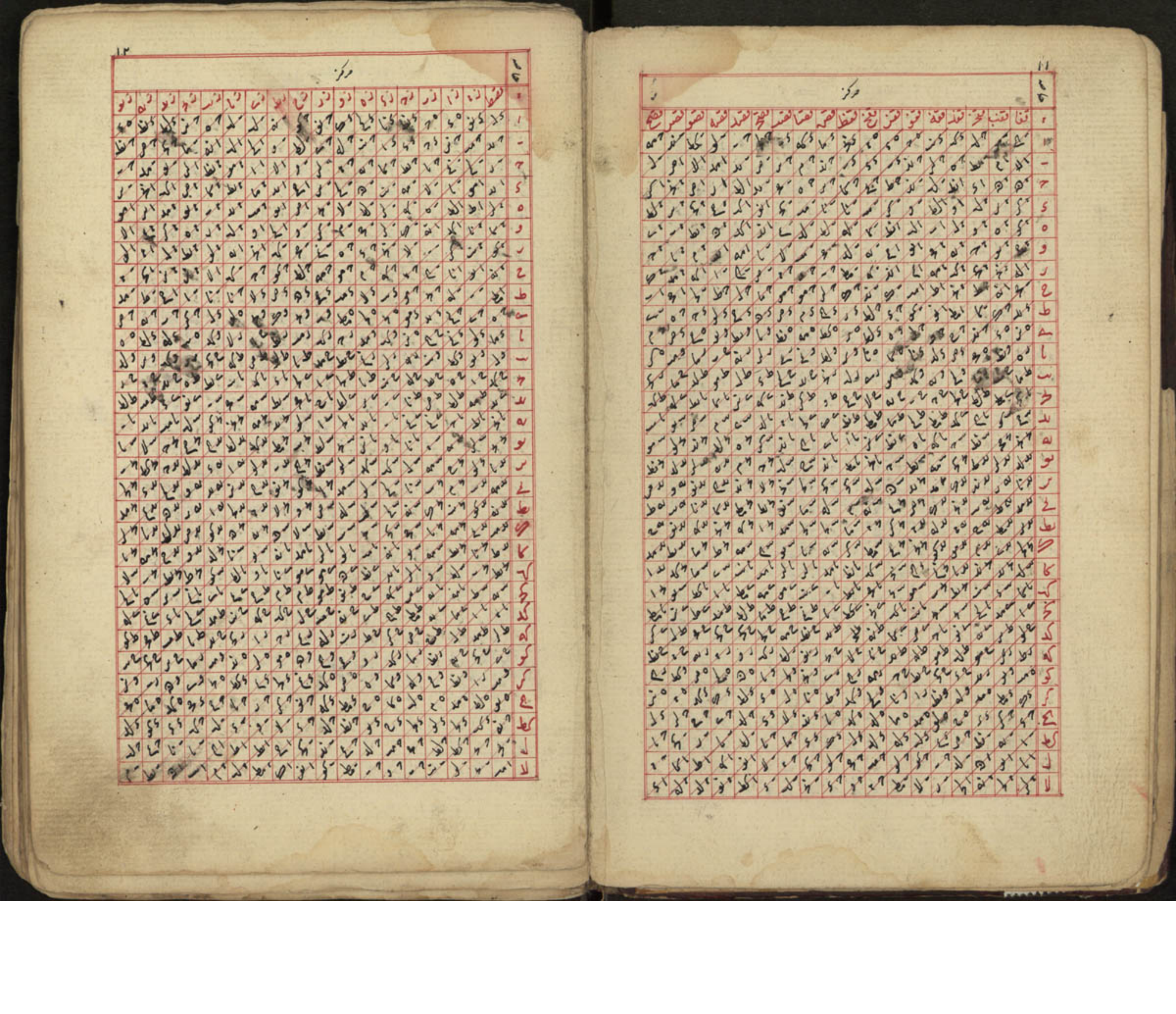
المركز

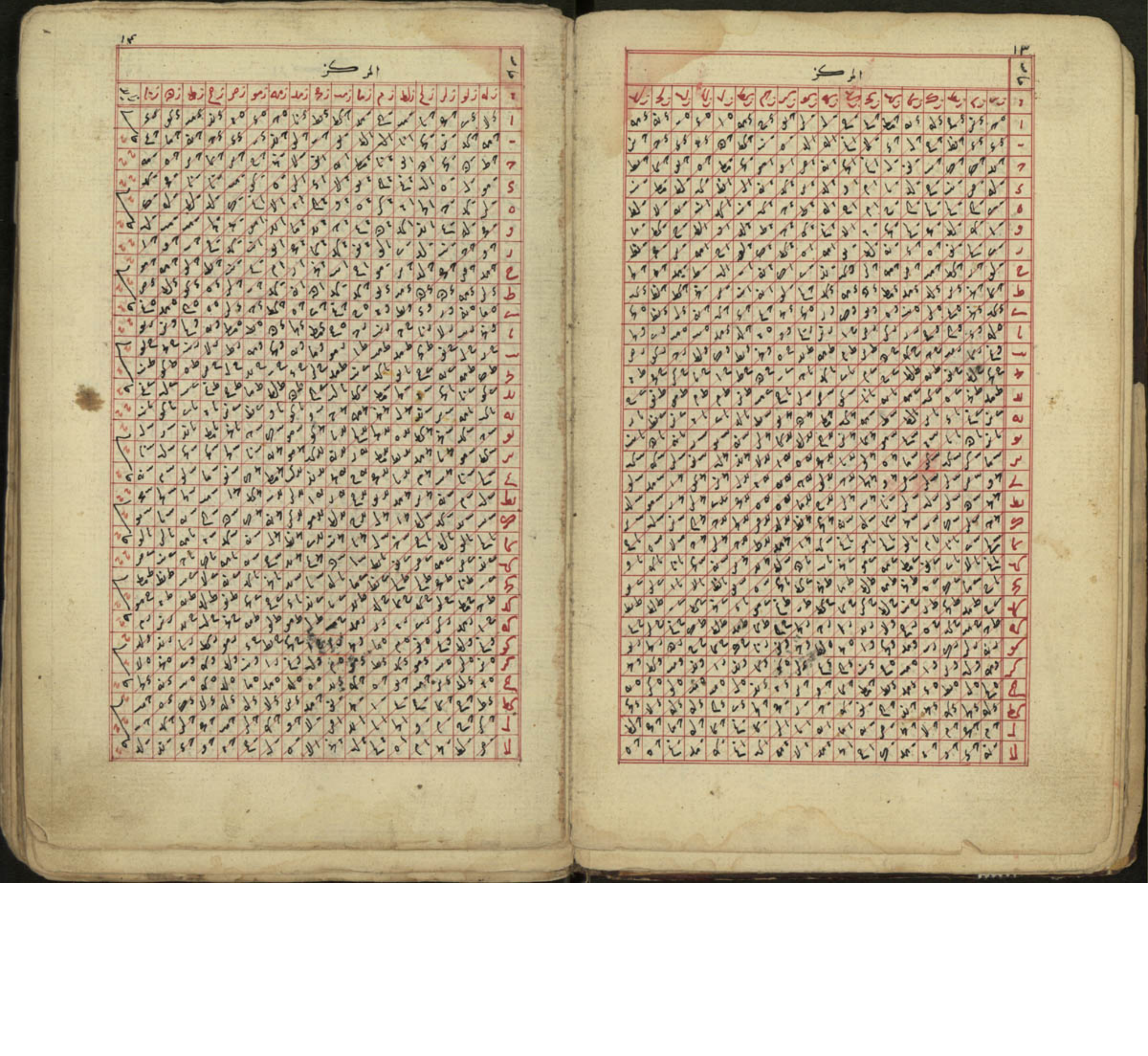
المركز

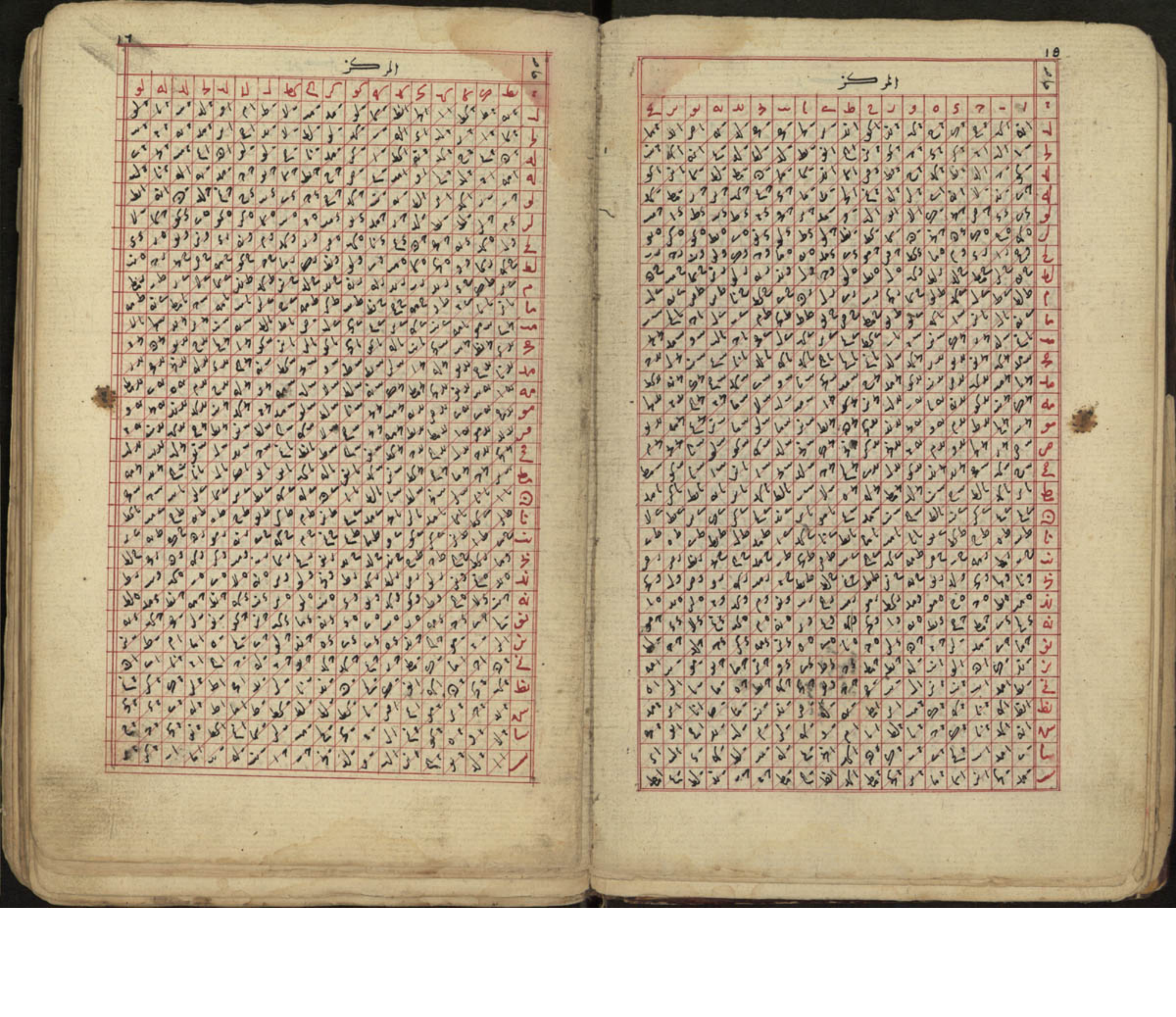

المركز

المركز

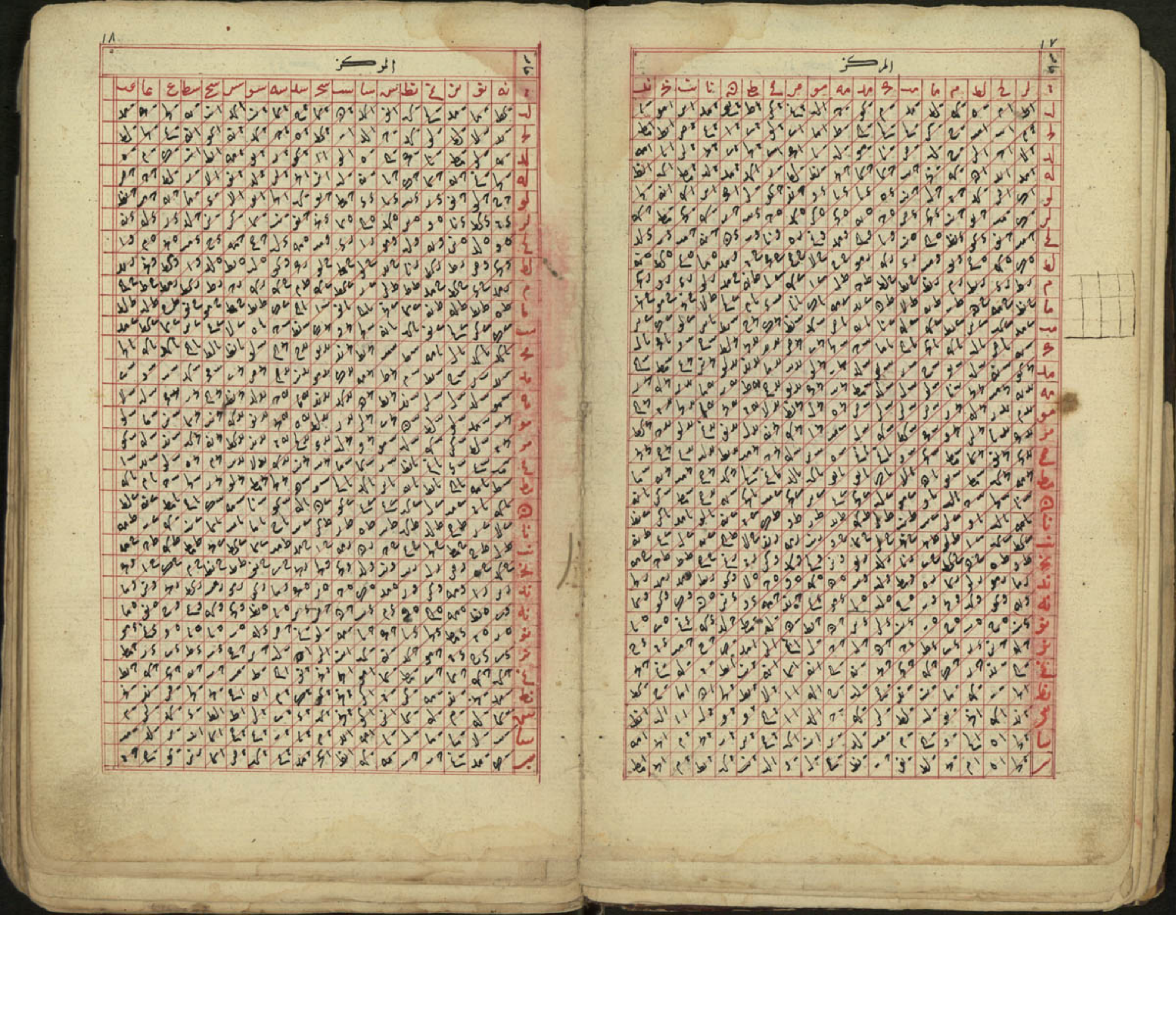

١٢
المركز
١٣
المركز

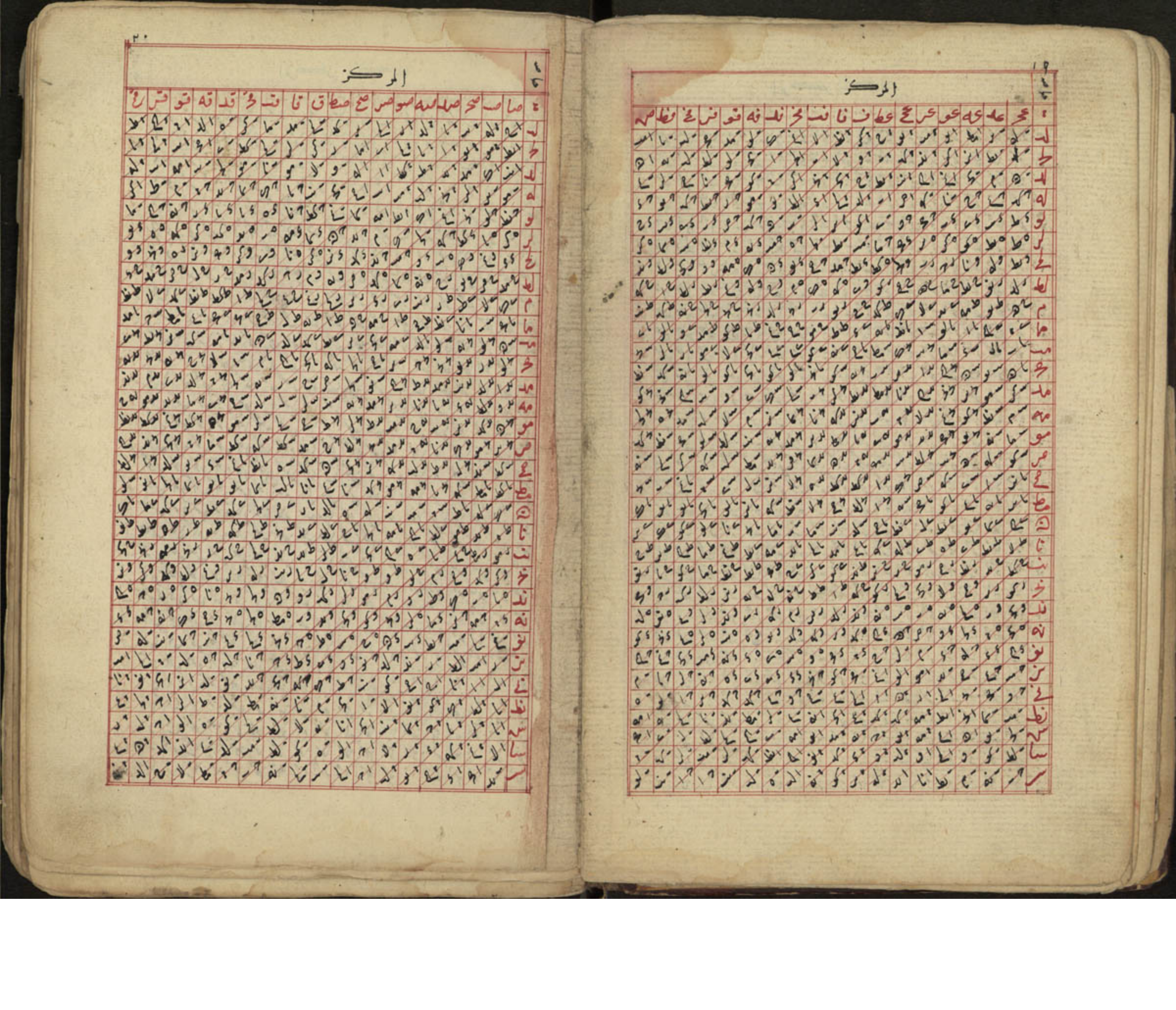

المركز

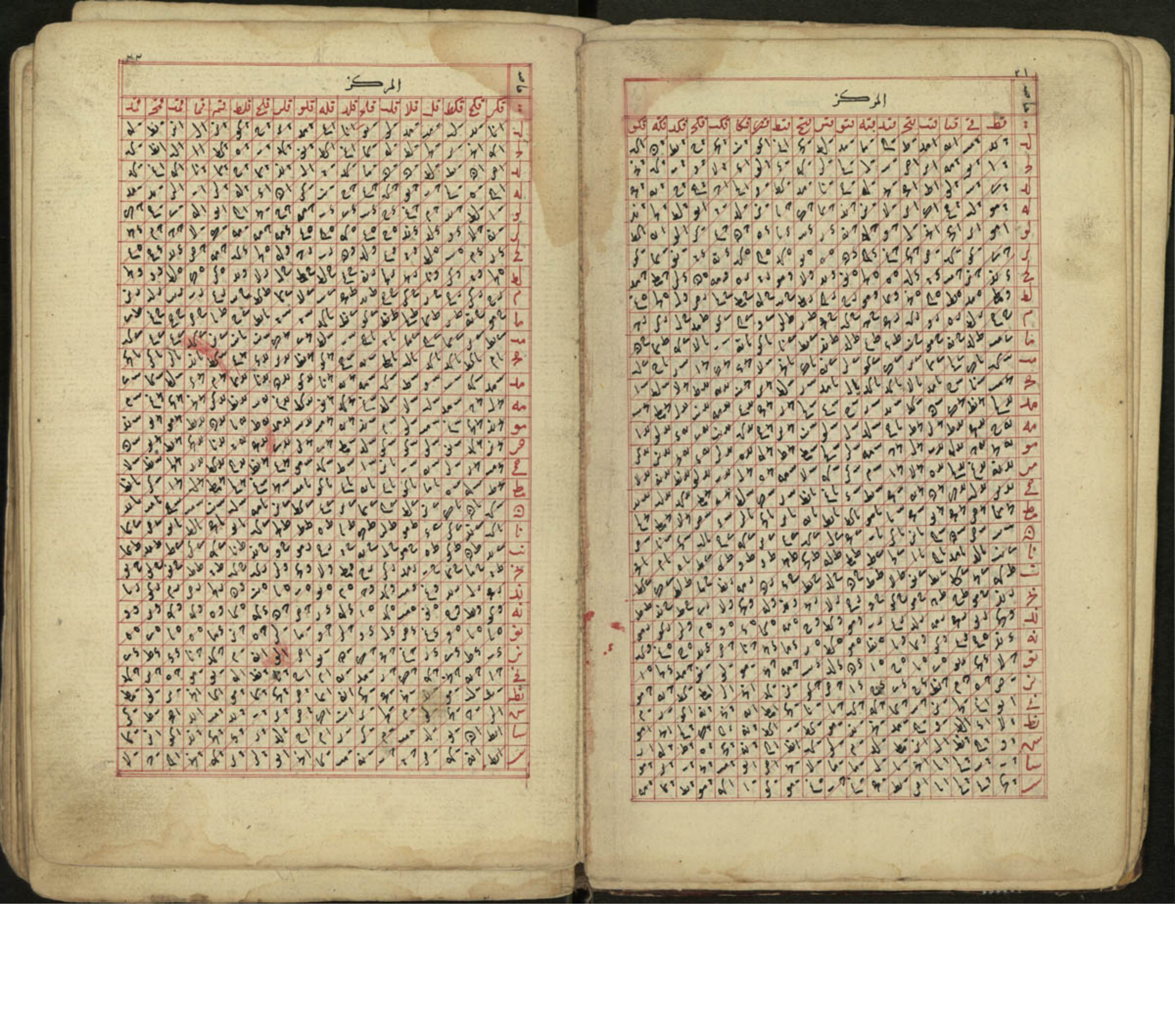
المركز

المركز

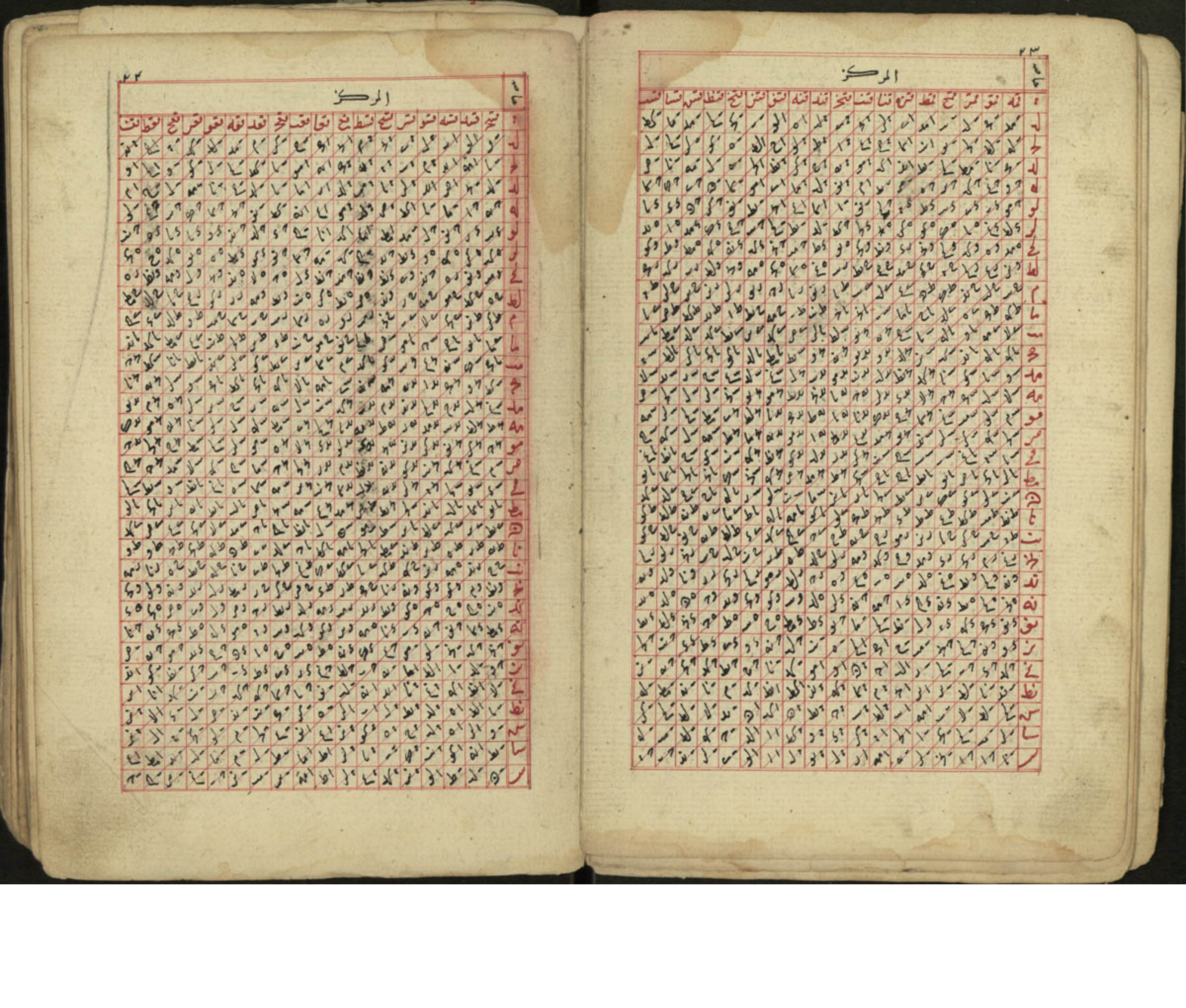

المركز
المركز

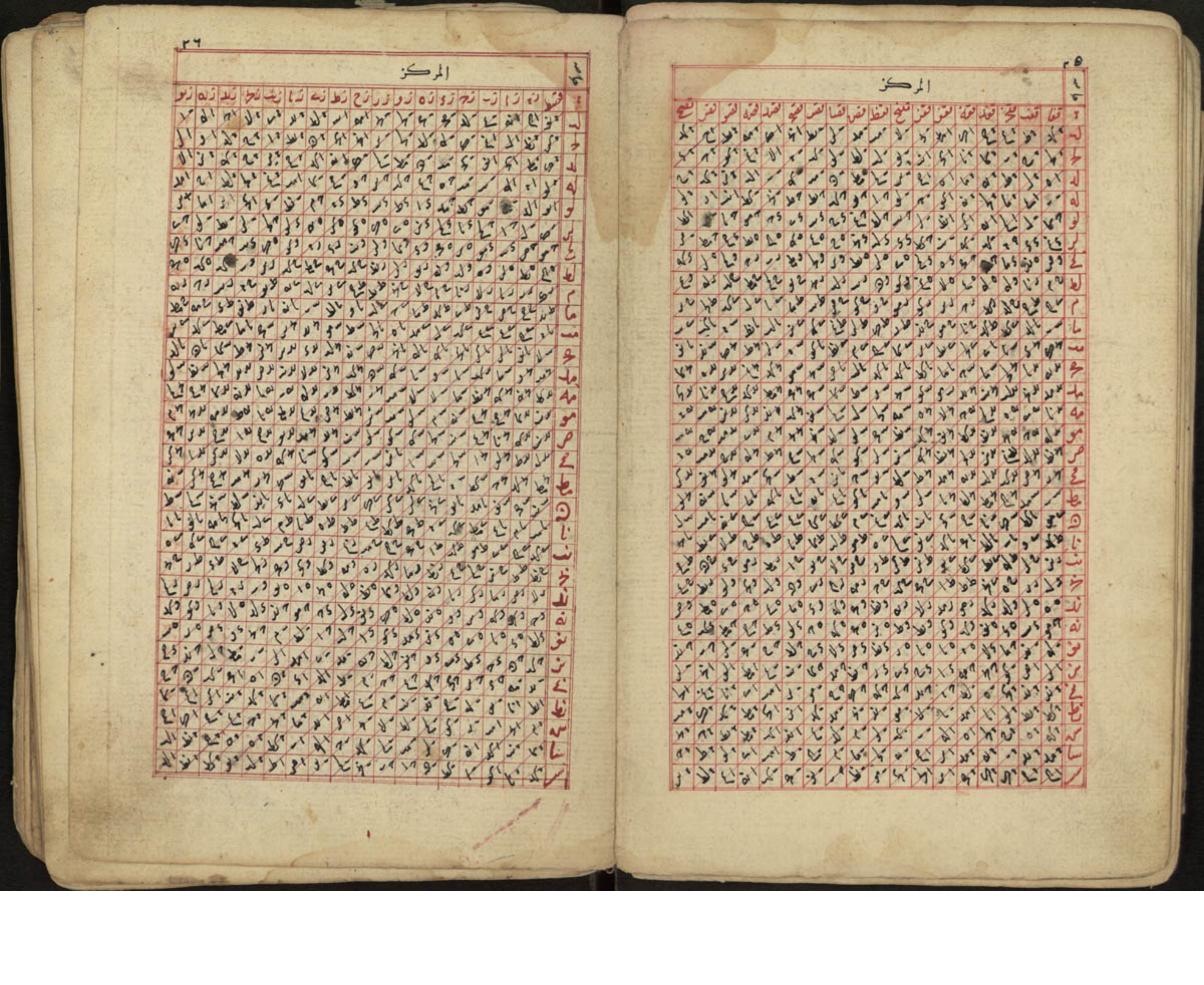
المركز

المركز

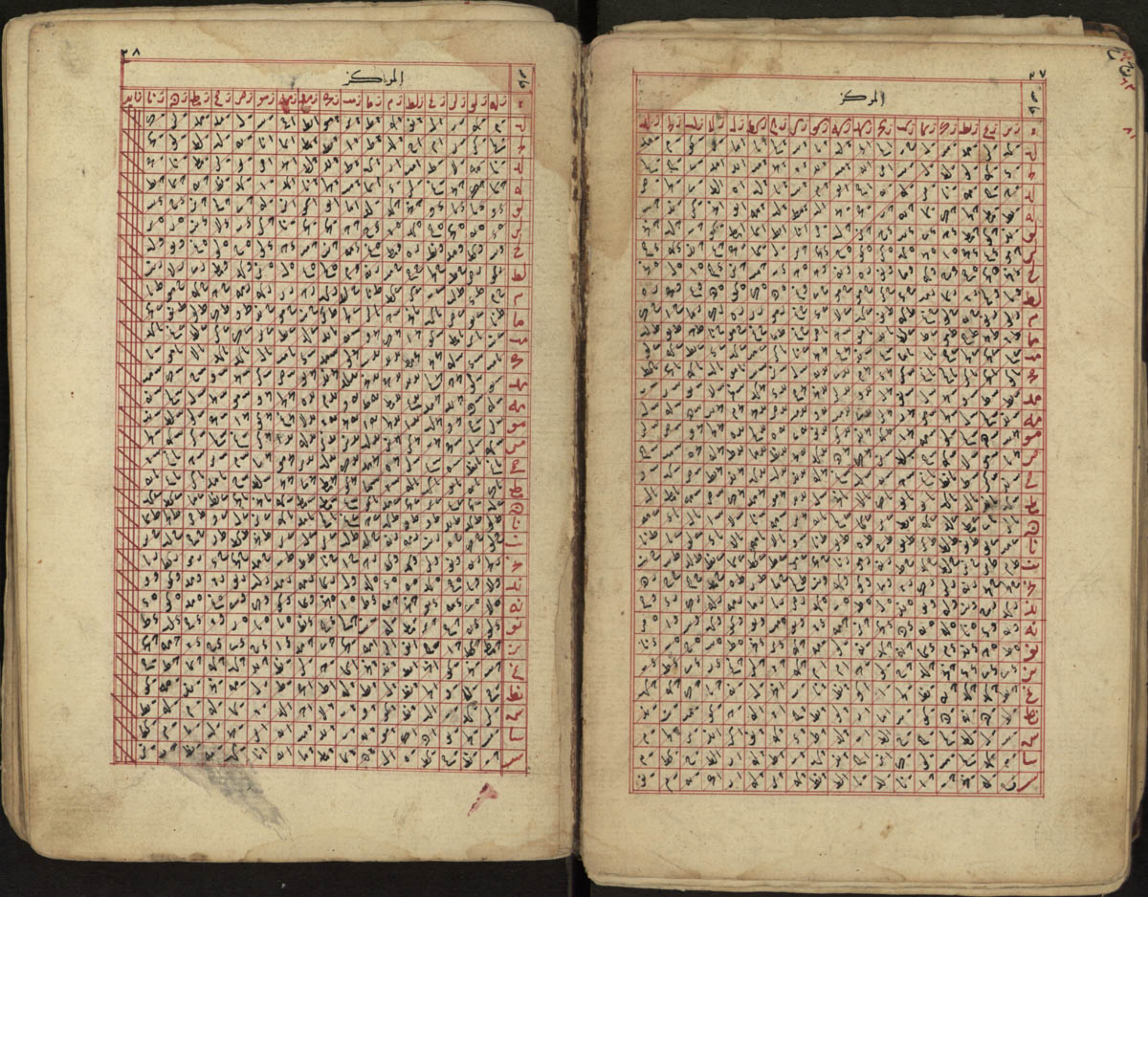
المركز

المركز

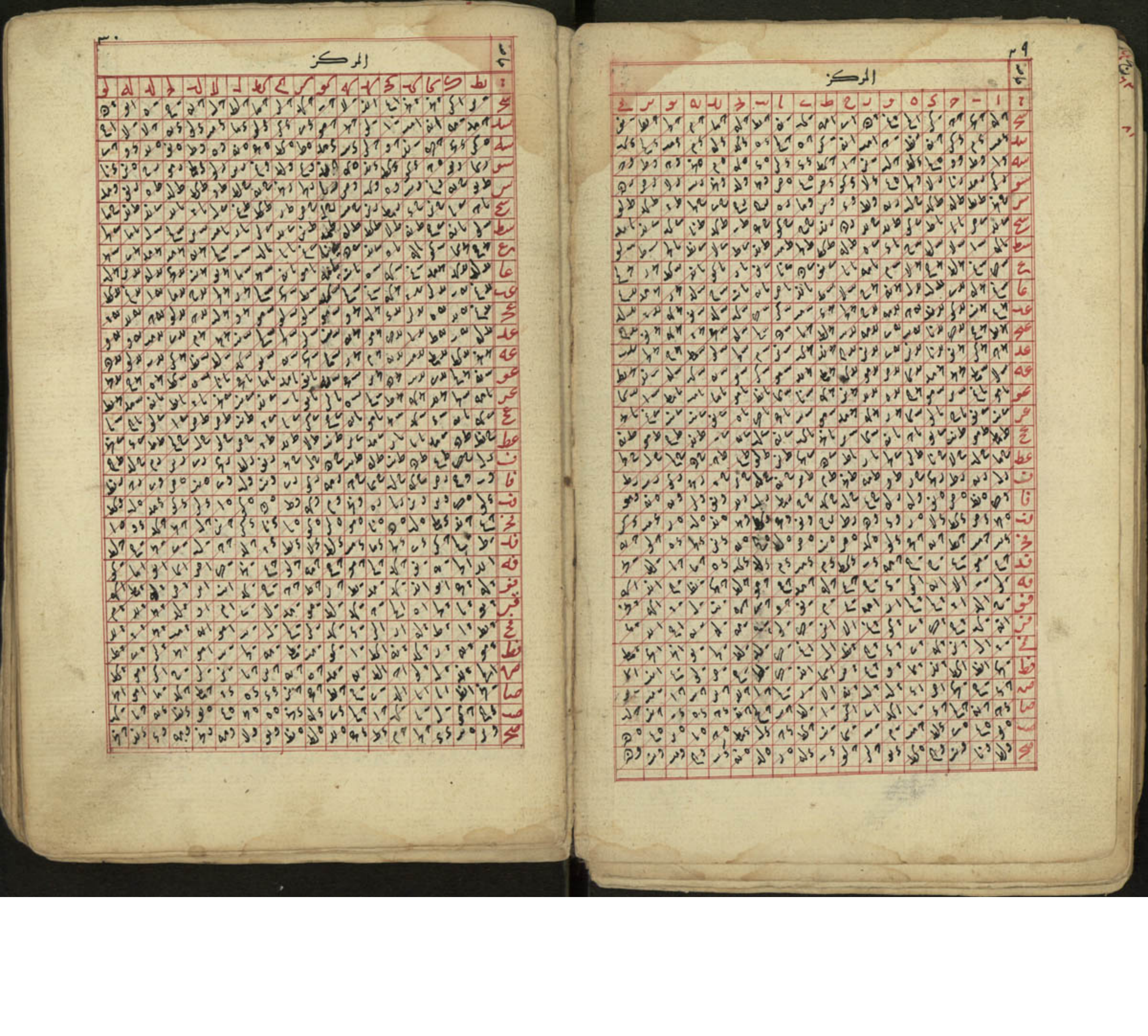
المركز

المركز

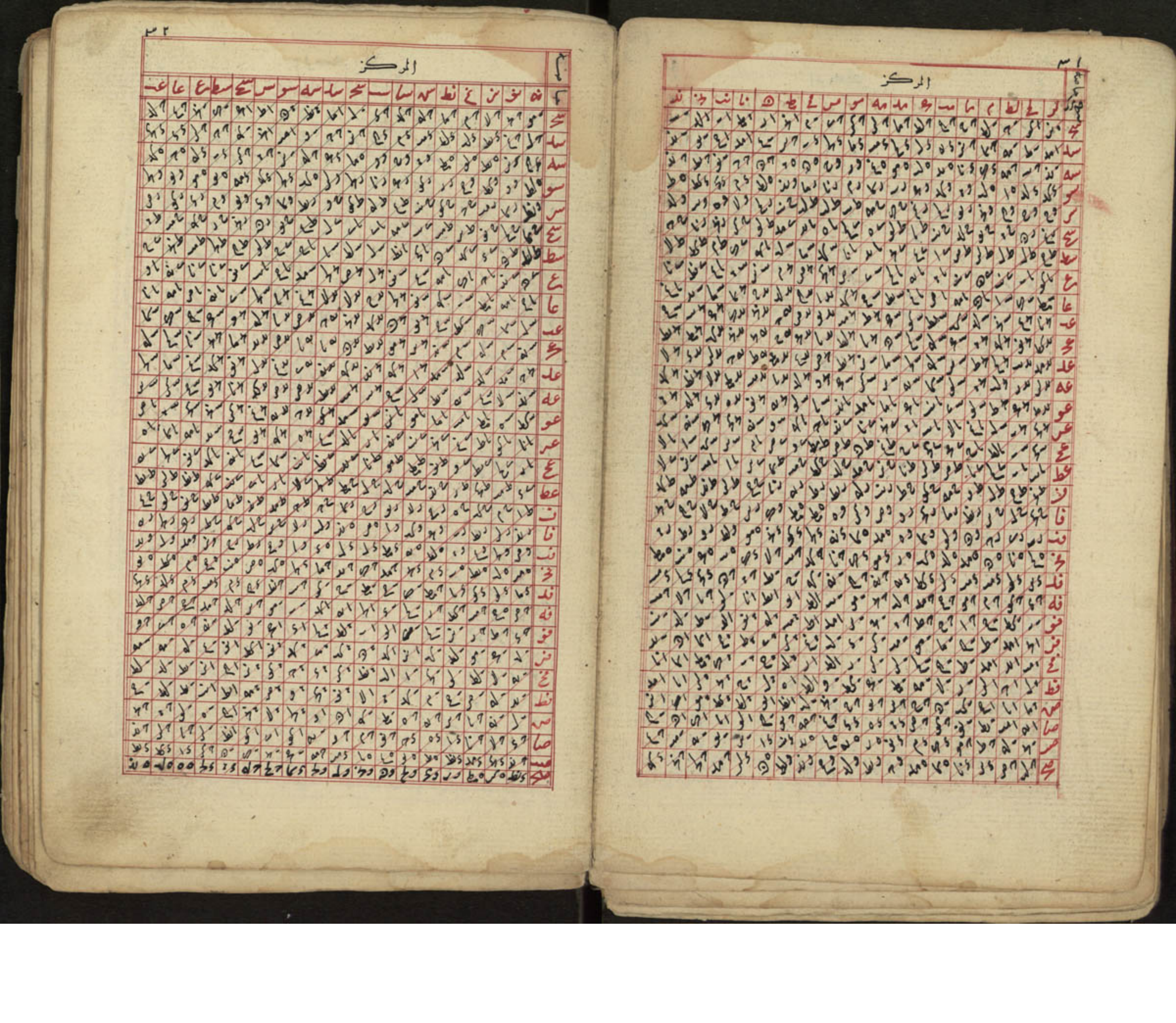
المراكز

المركز

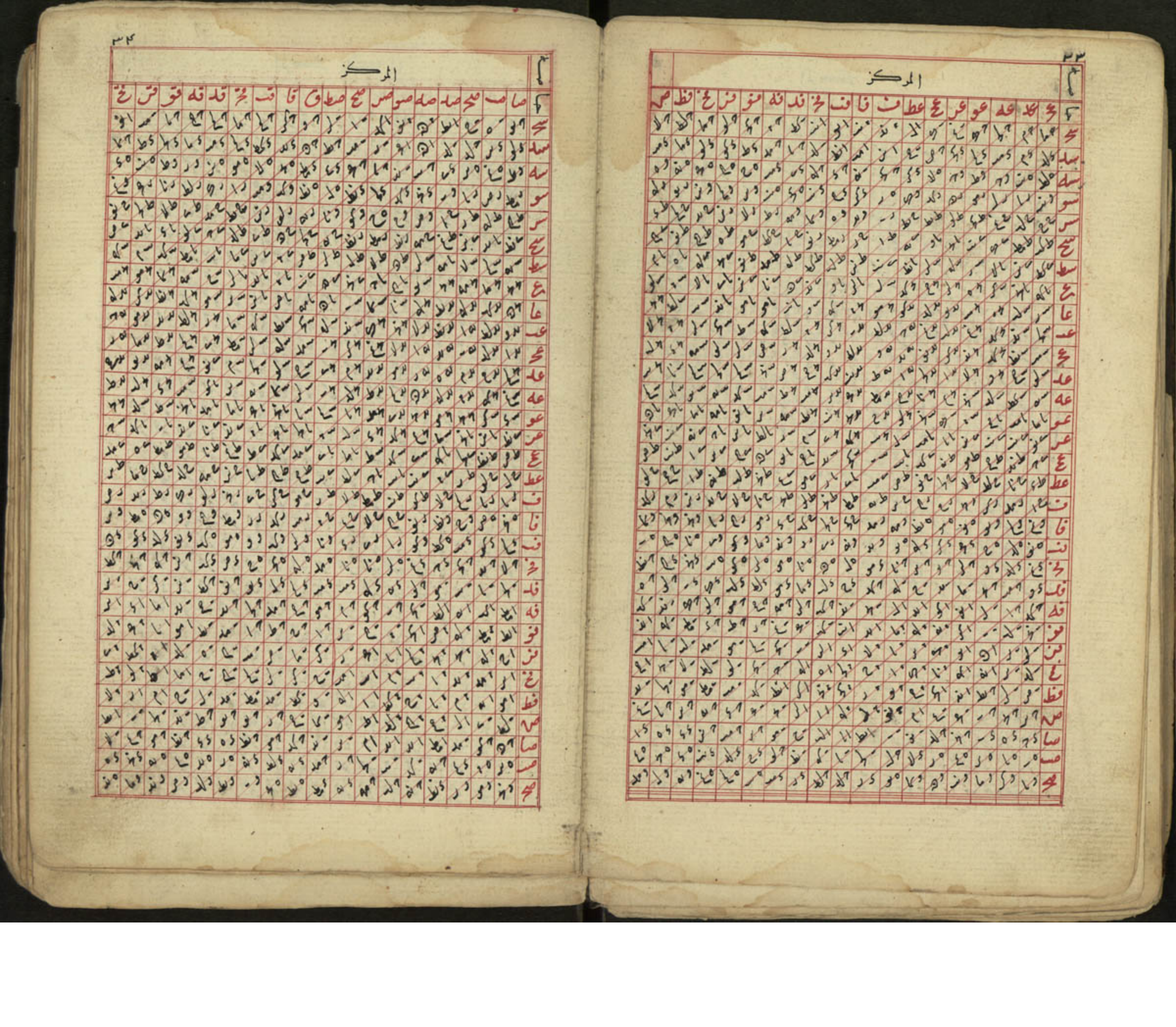

المركز

المركز

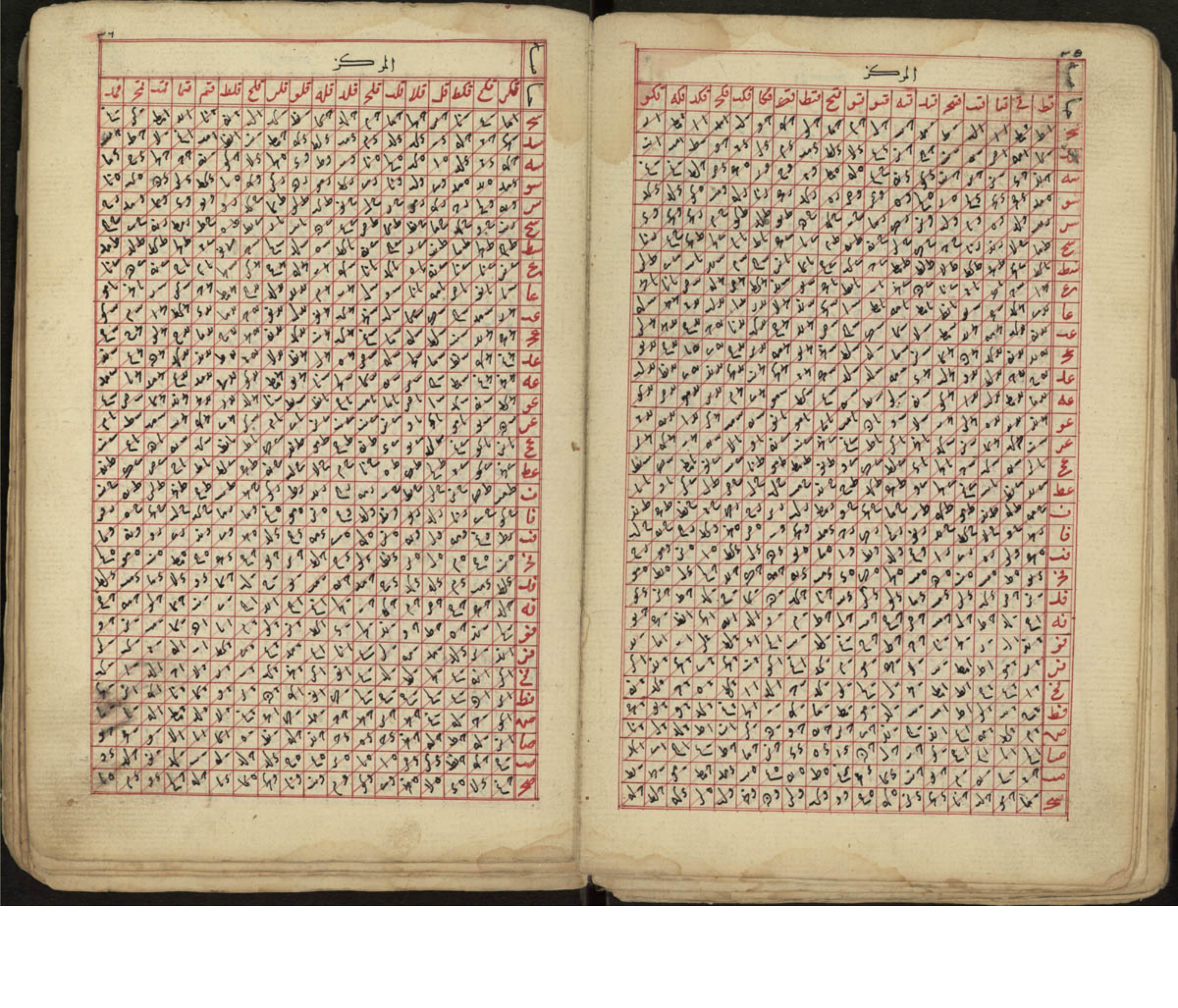

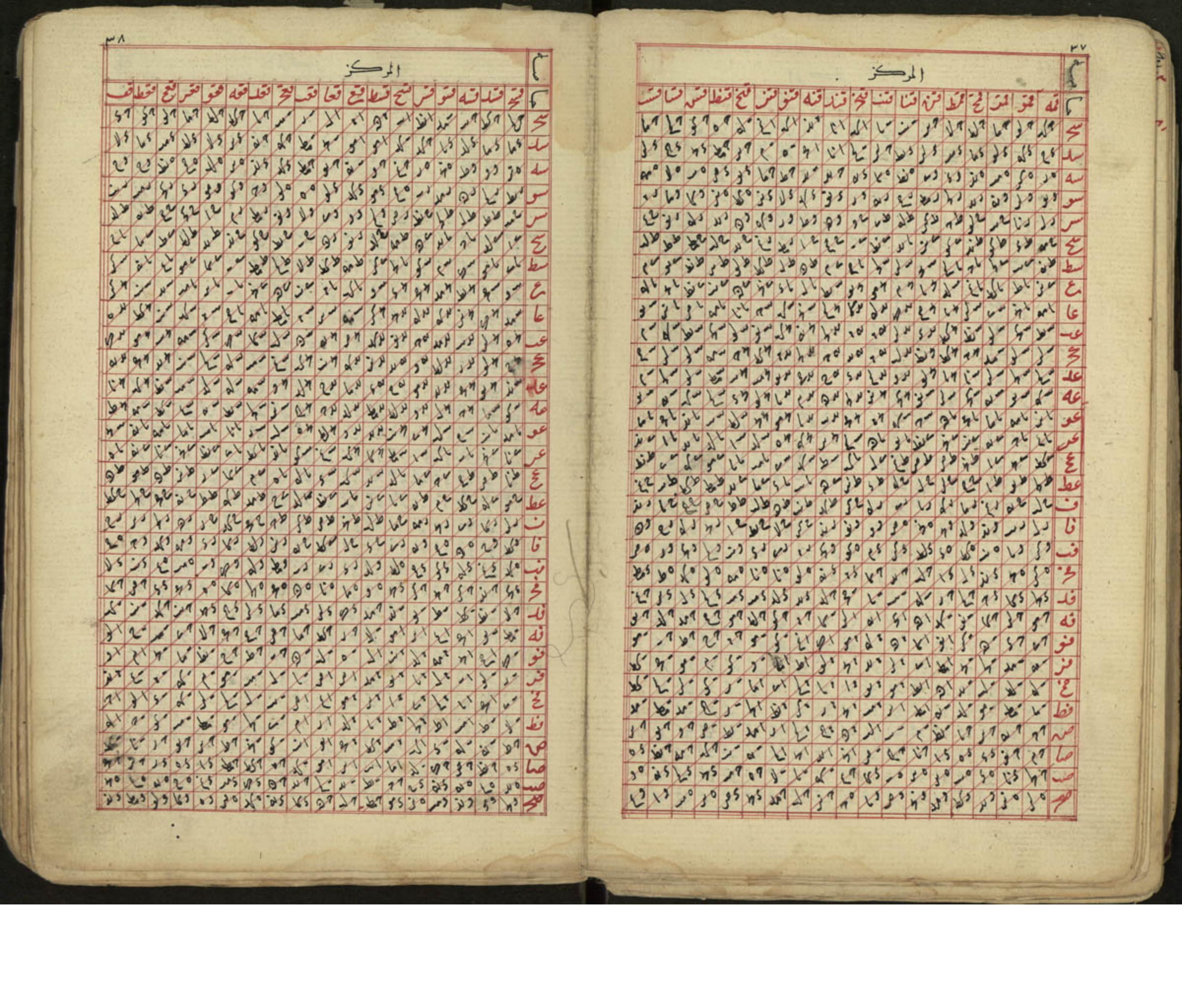
٣٢
المركز
٣١
المركز

المركز

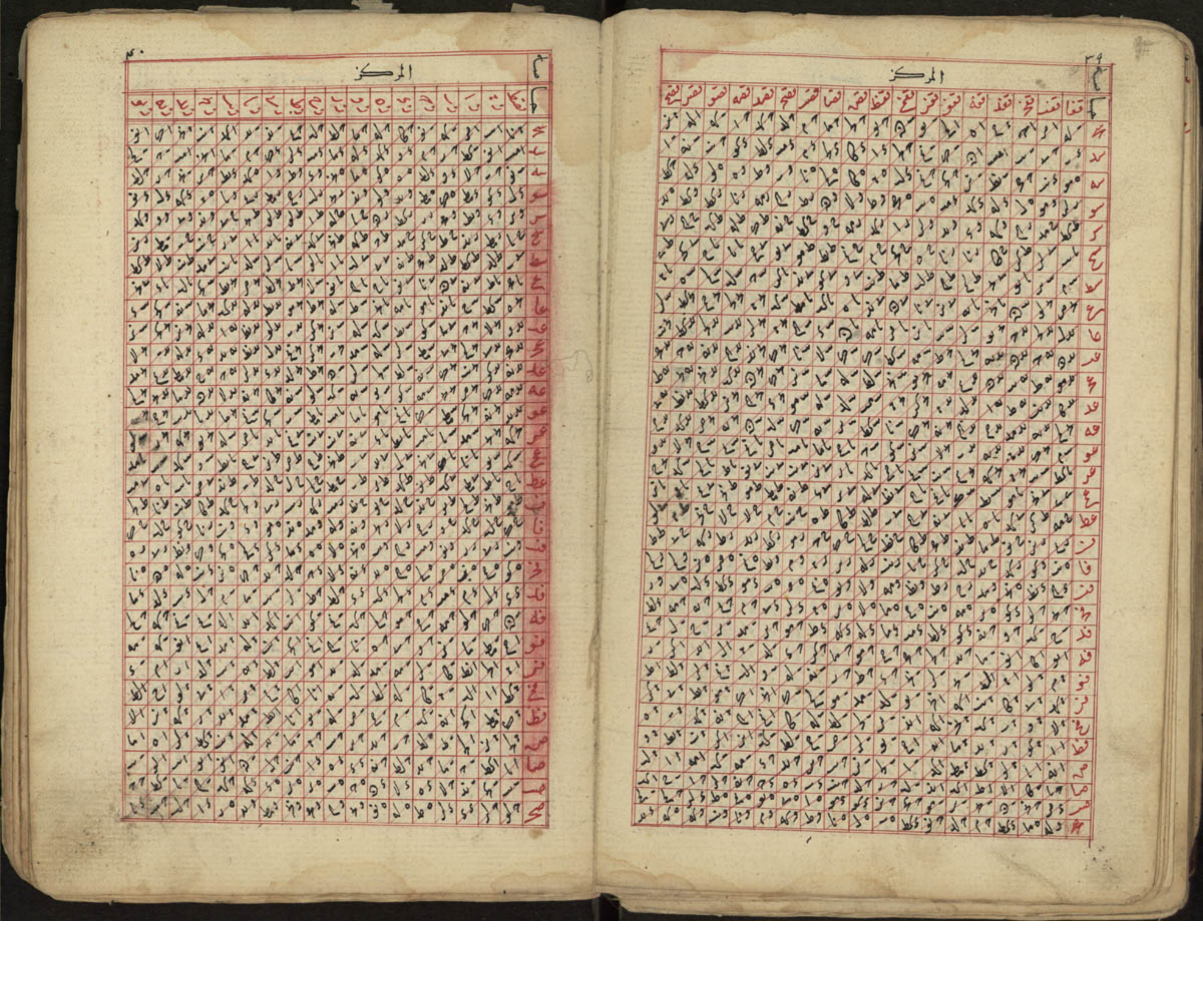
المركز

٣٦
المركز
٣٥
المركز

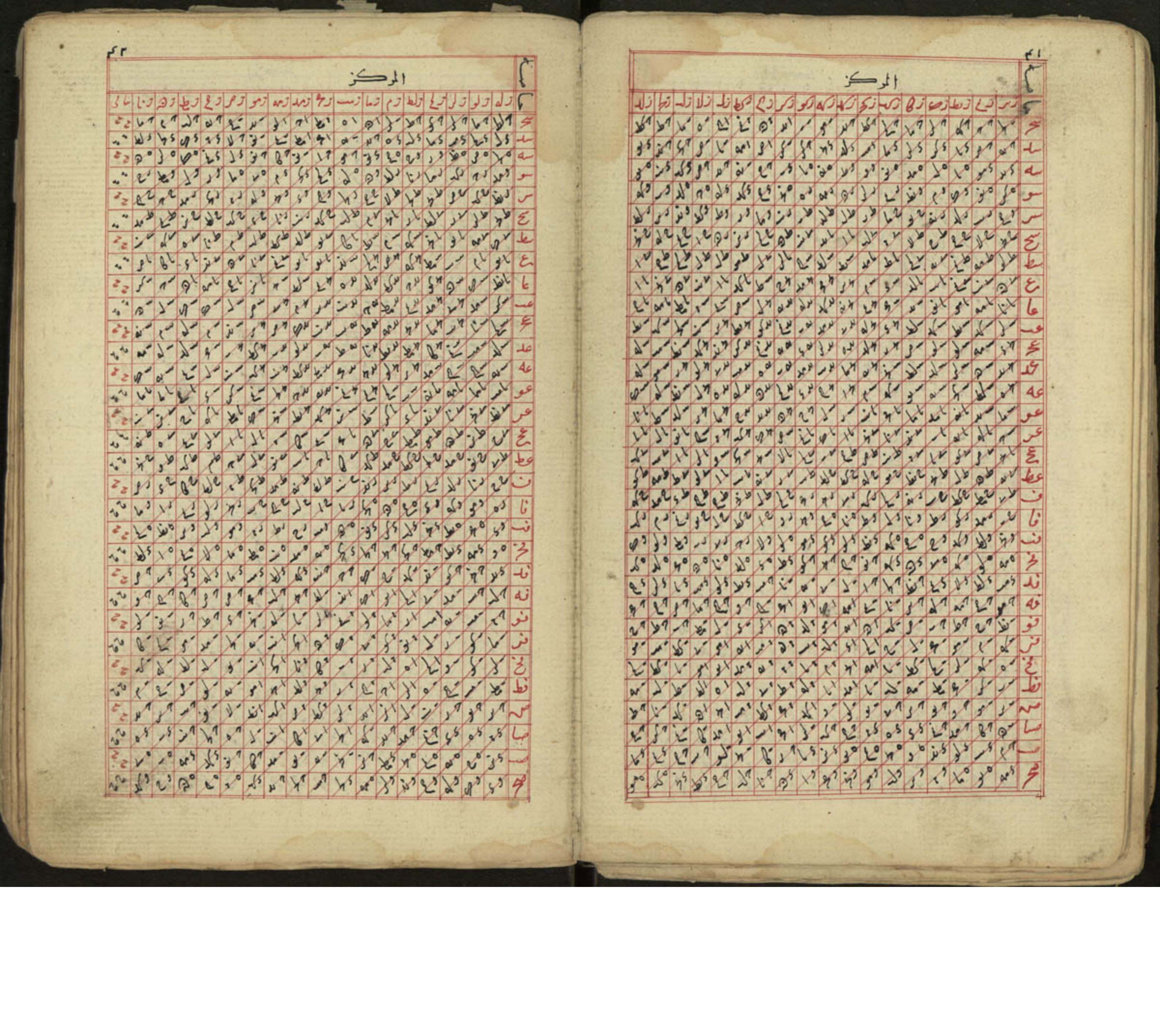
المركز

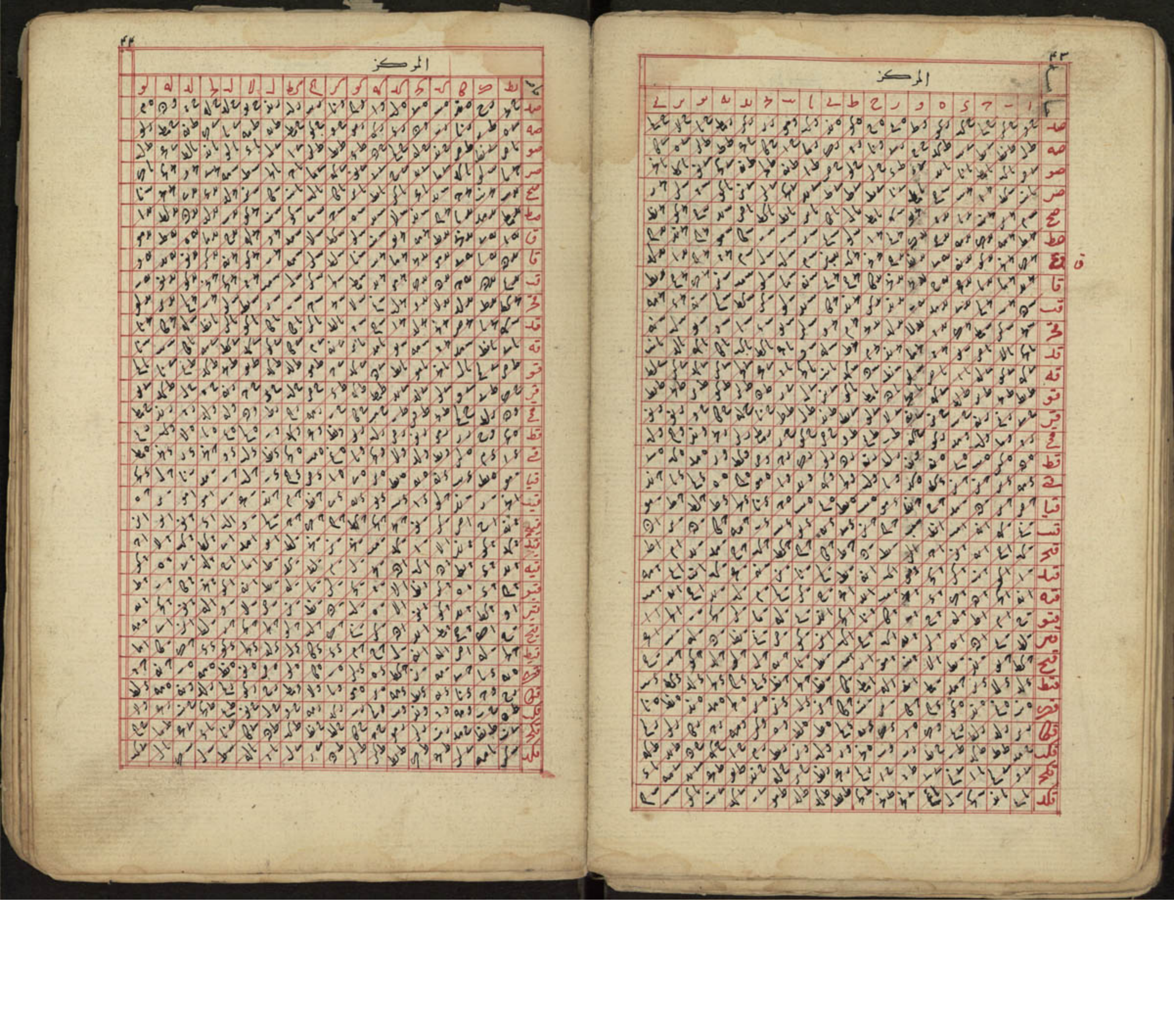
المركز

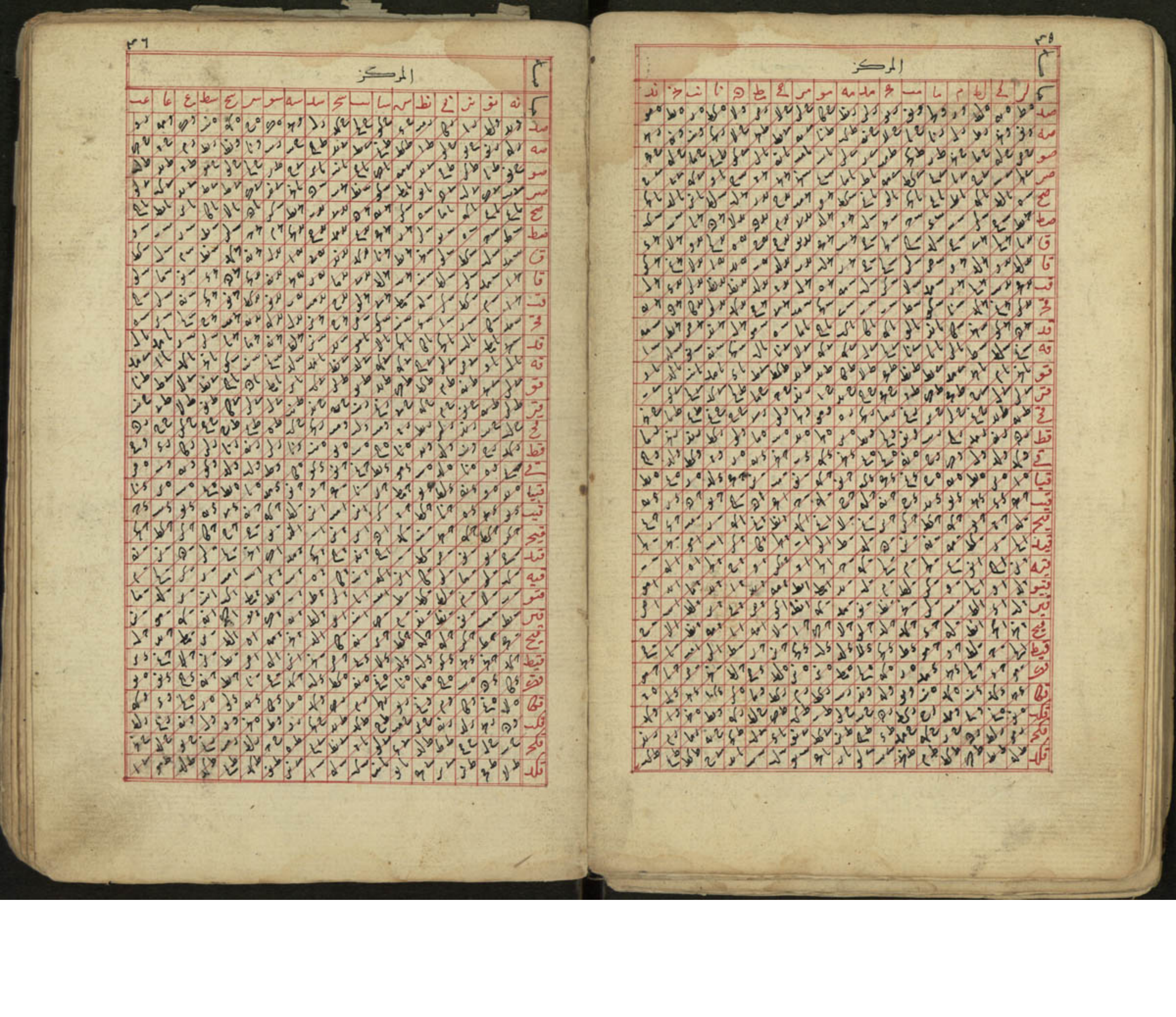

المركز

المركز

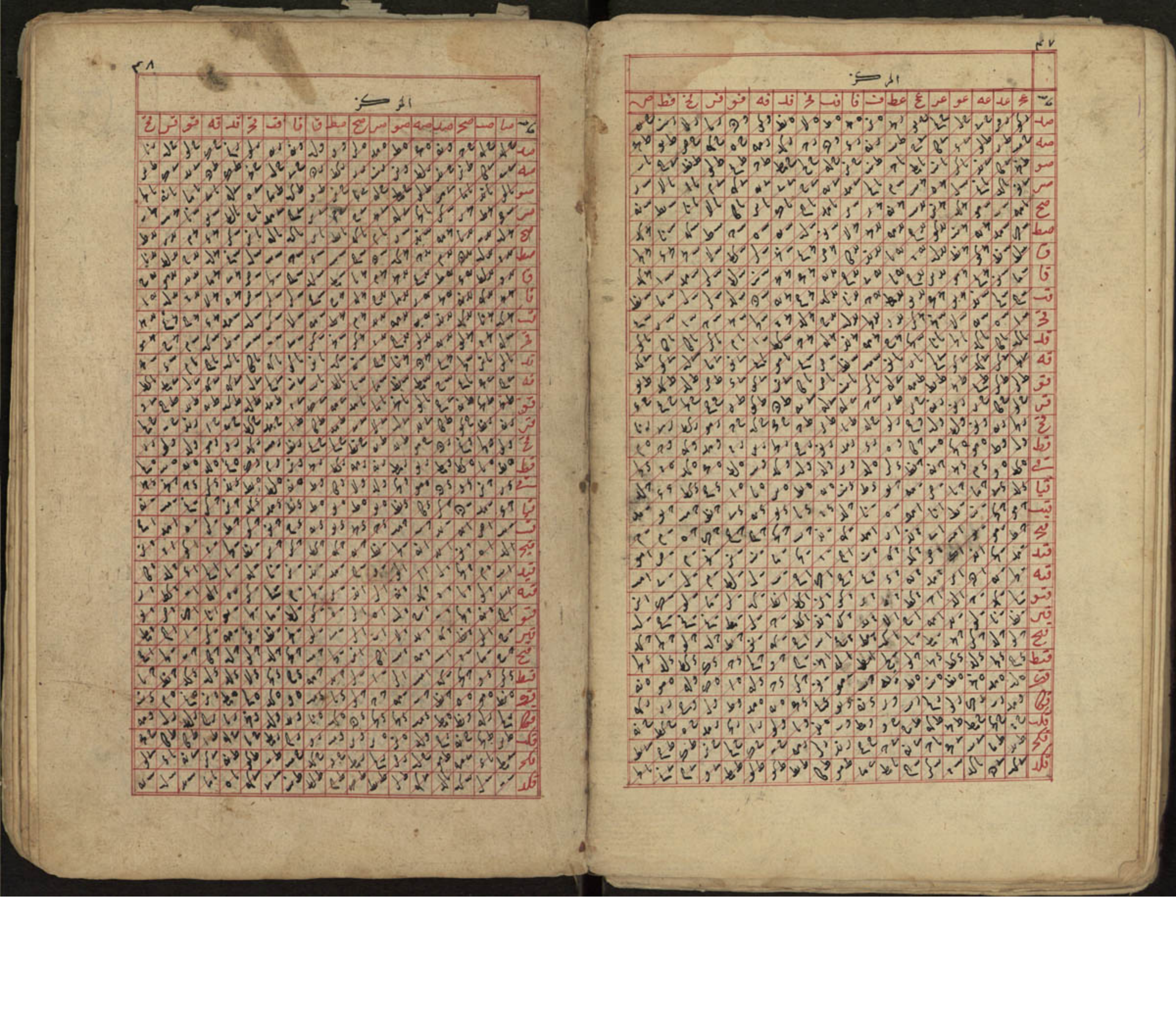

المركز
المركز

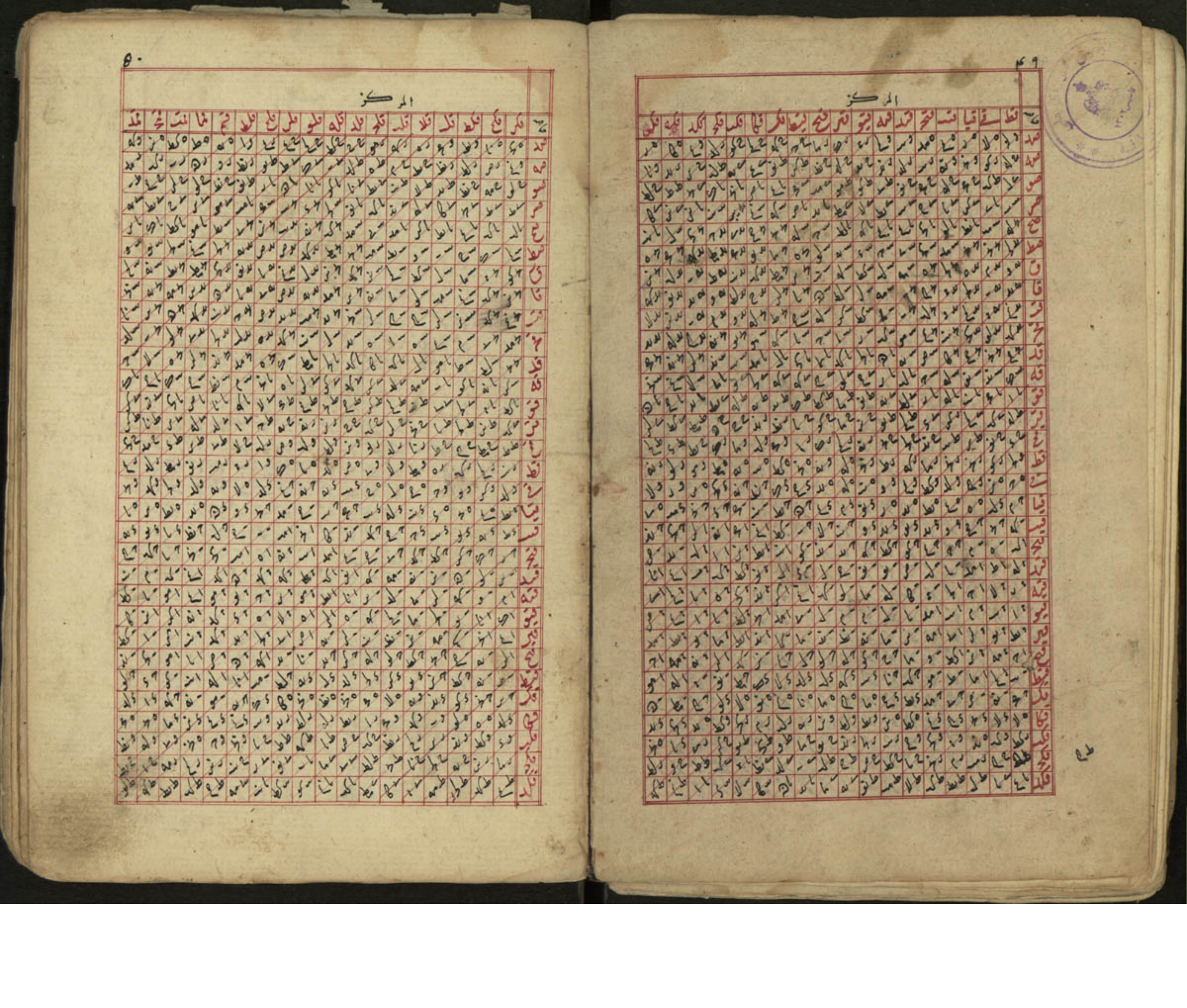

٤٤
المركز
٤٣
المركز

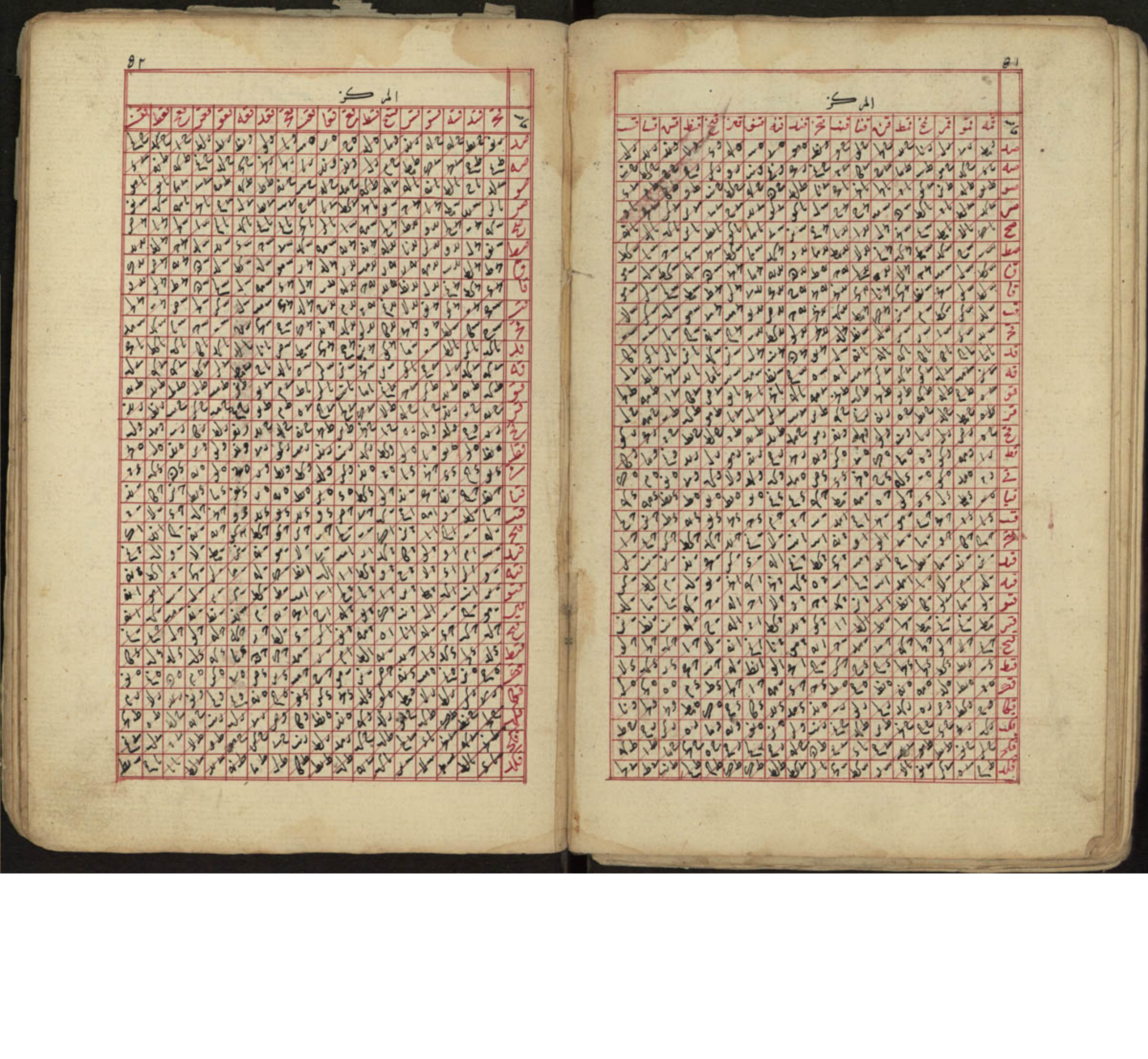

المركز

المركز

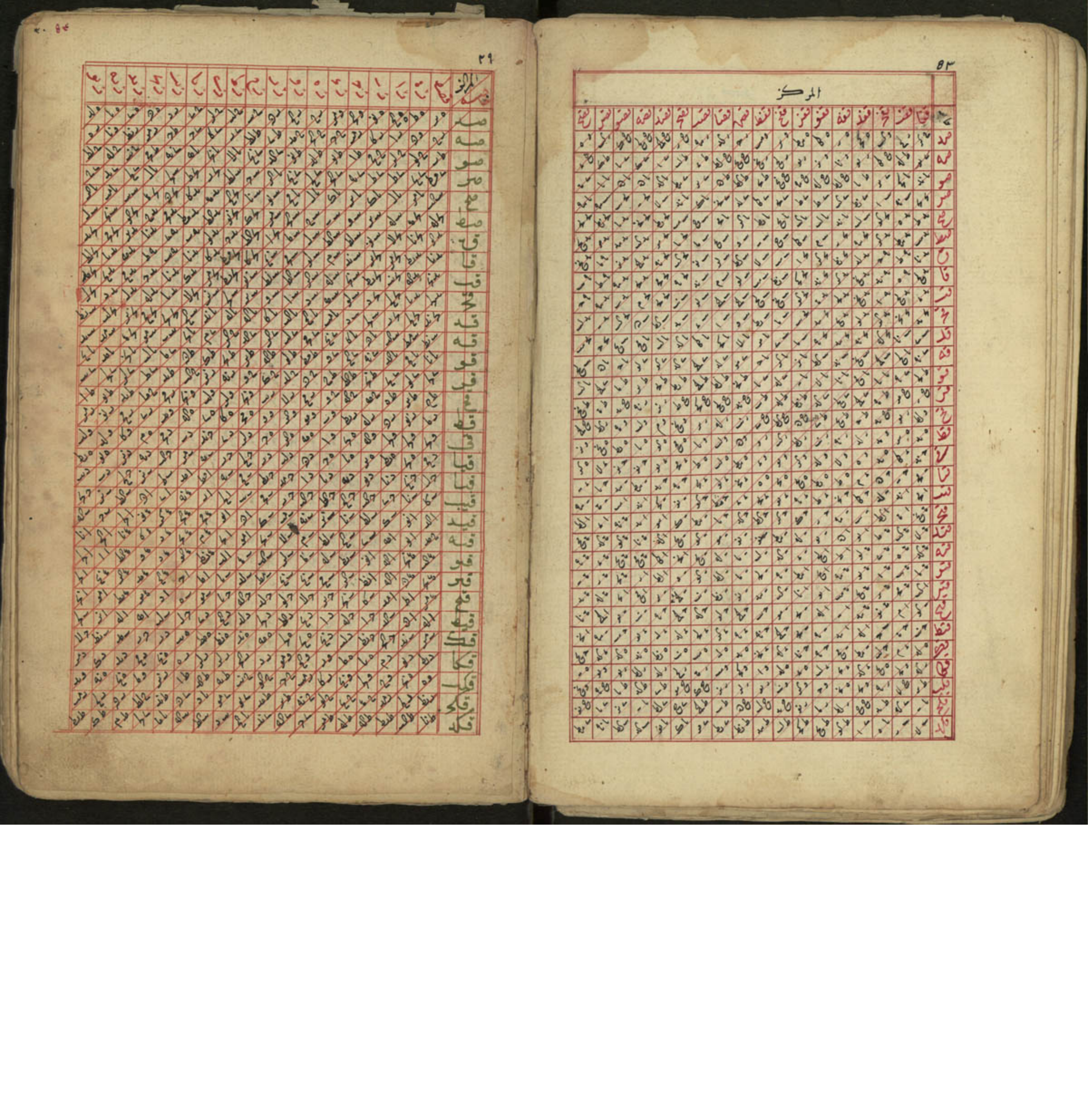

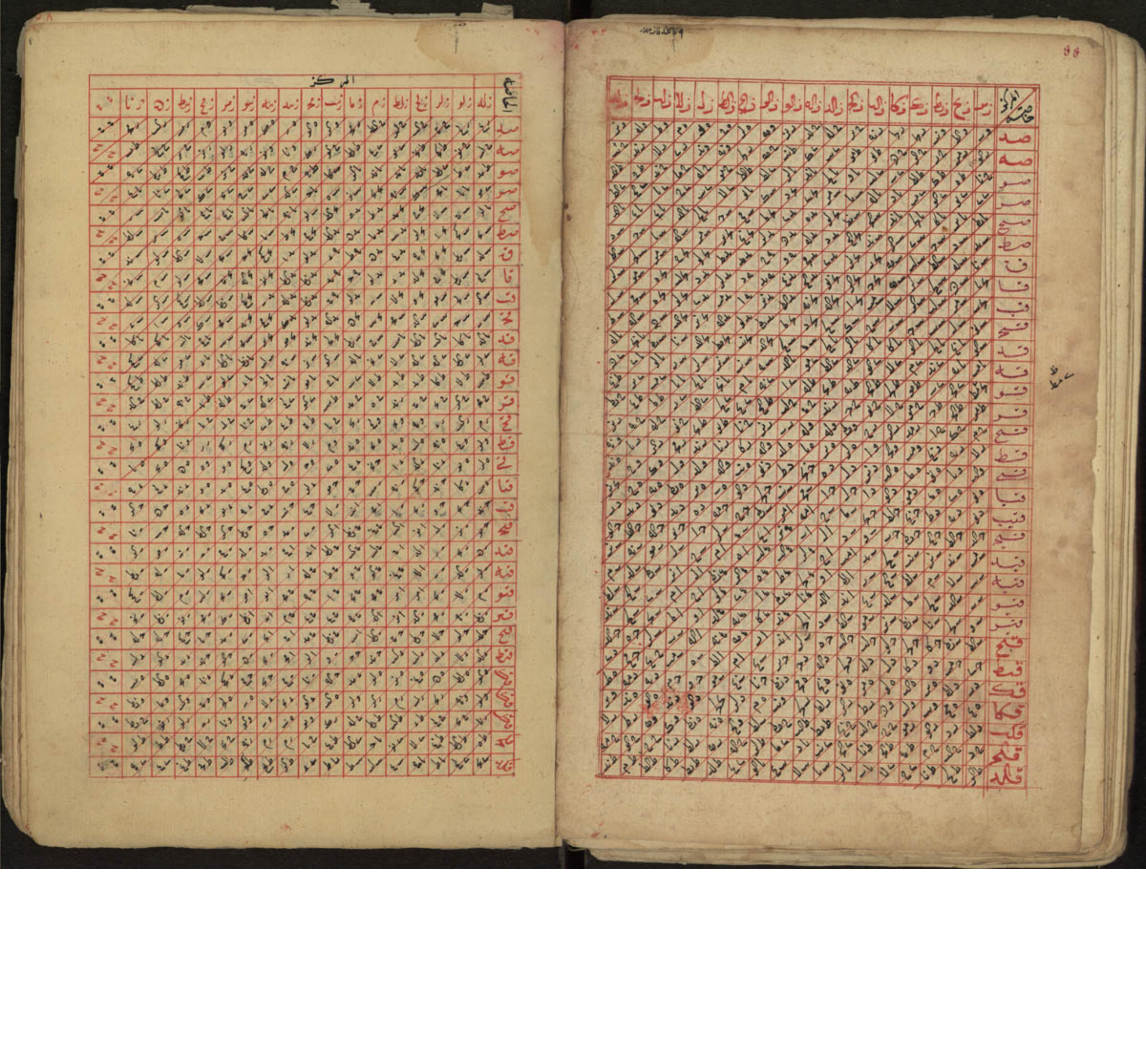

المركز
المركز

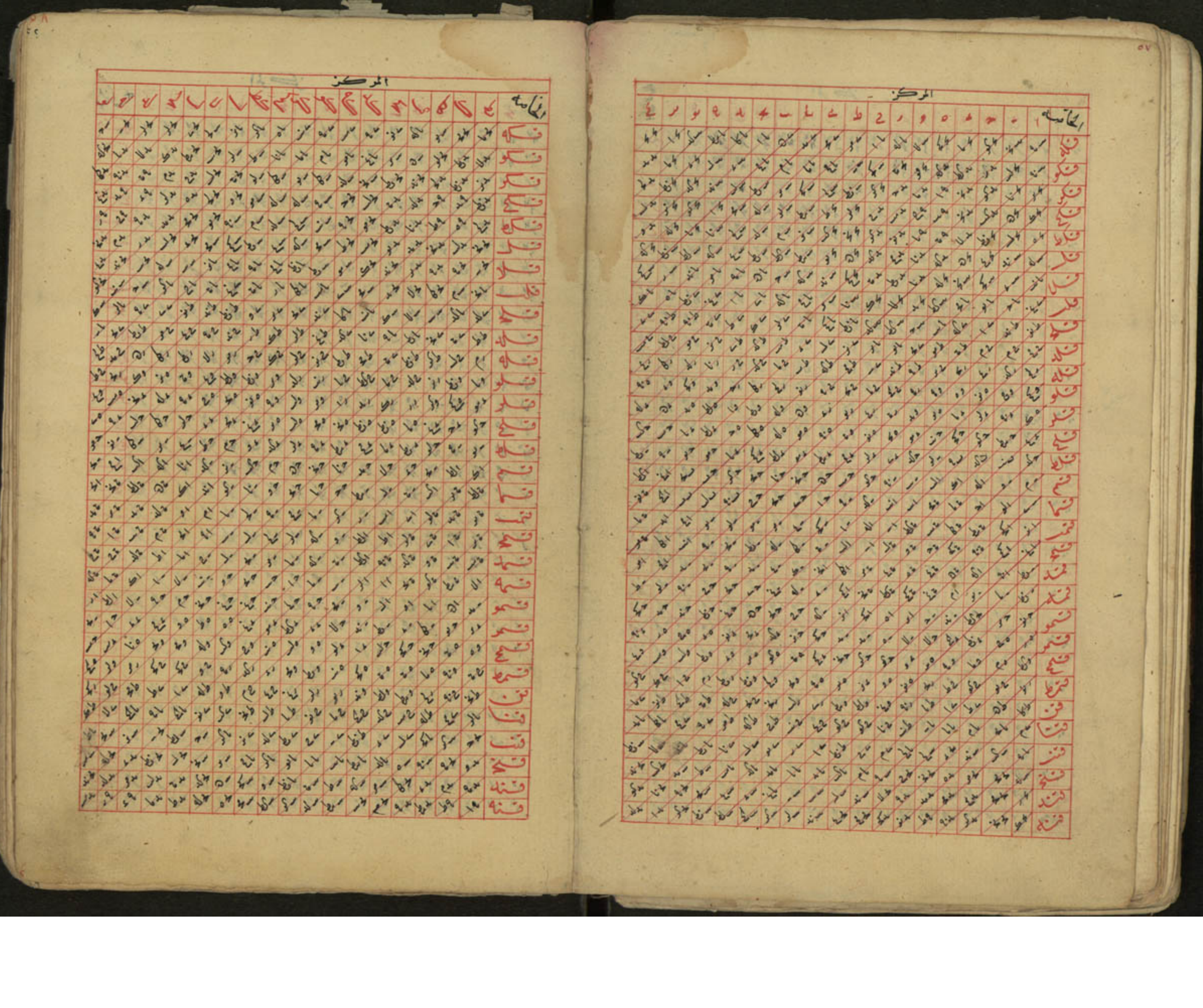

المركز

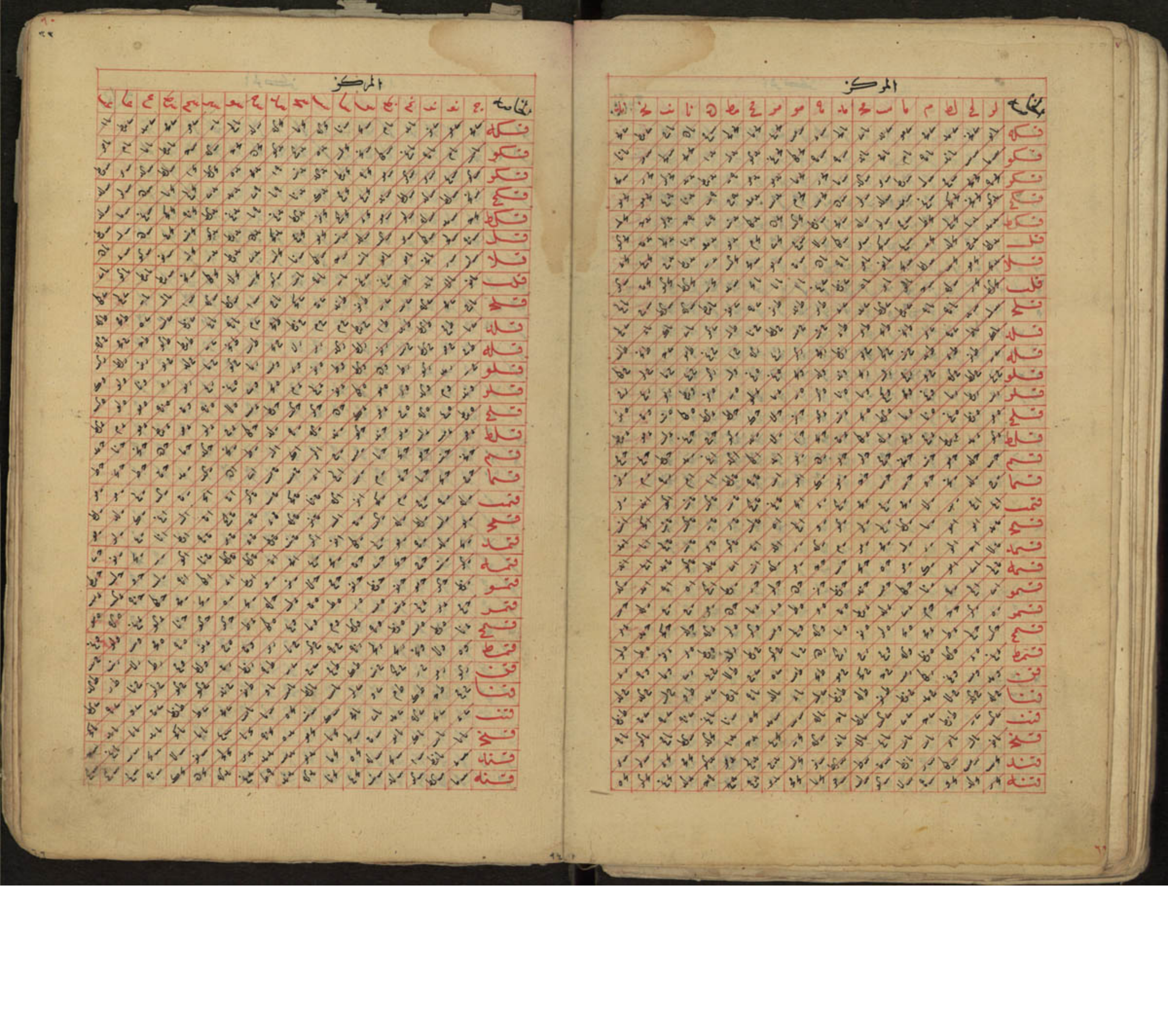
المركز

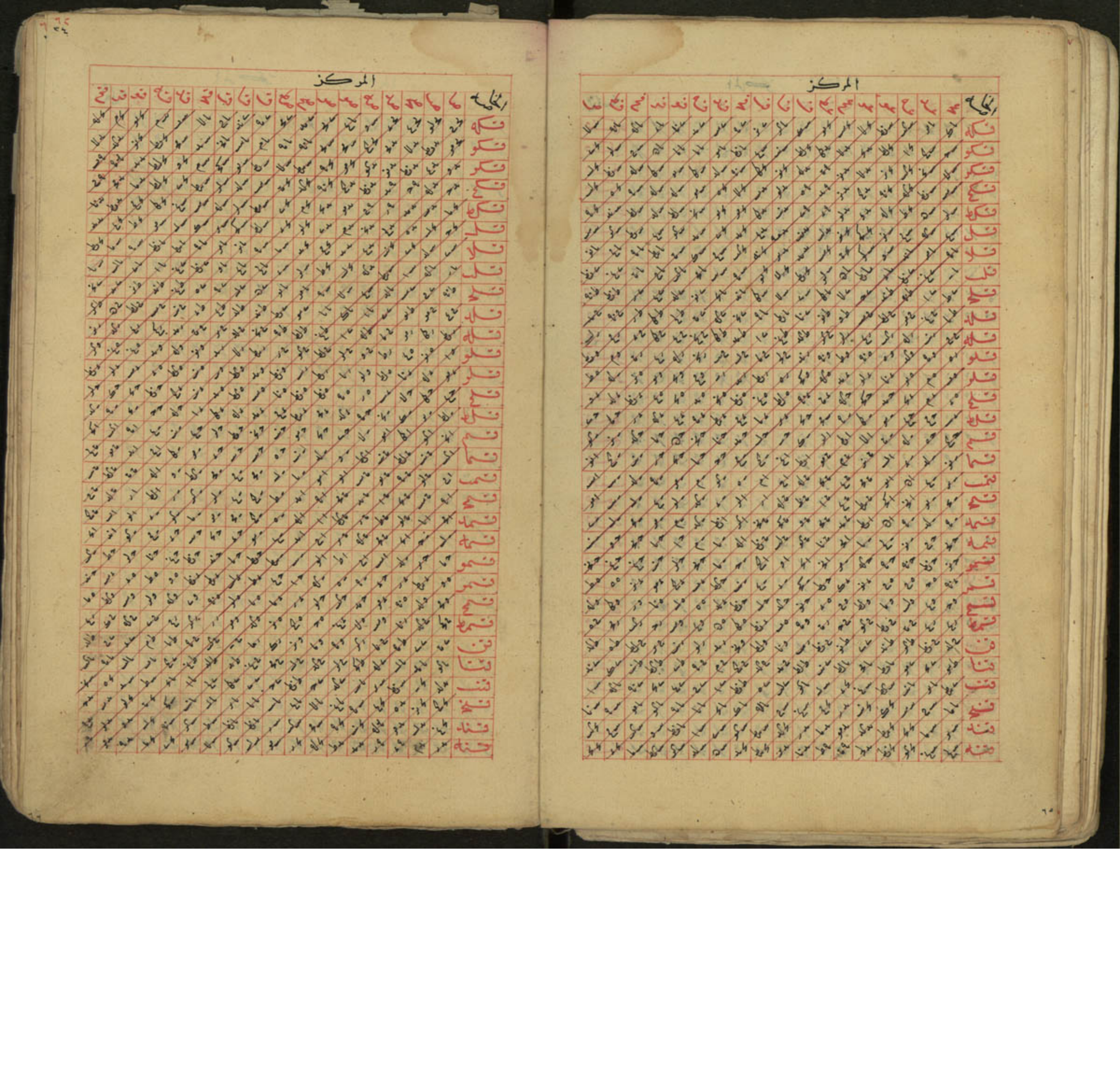

المركز

المركز

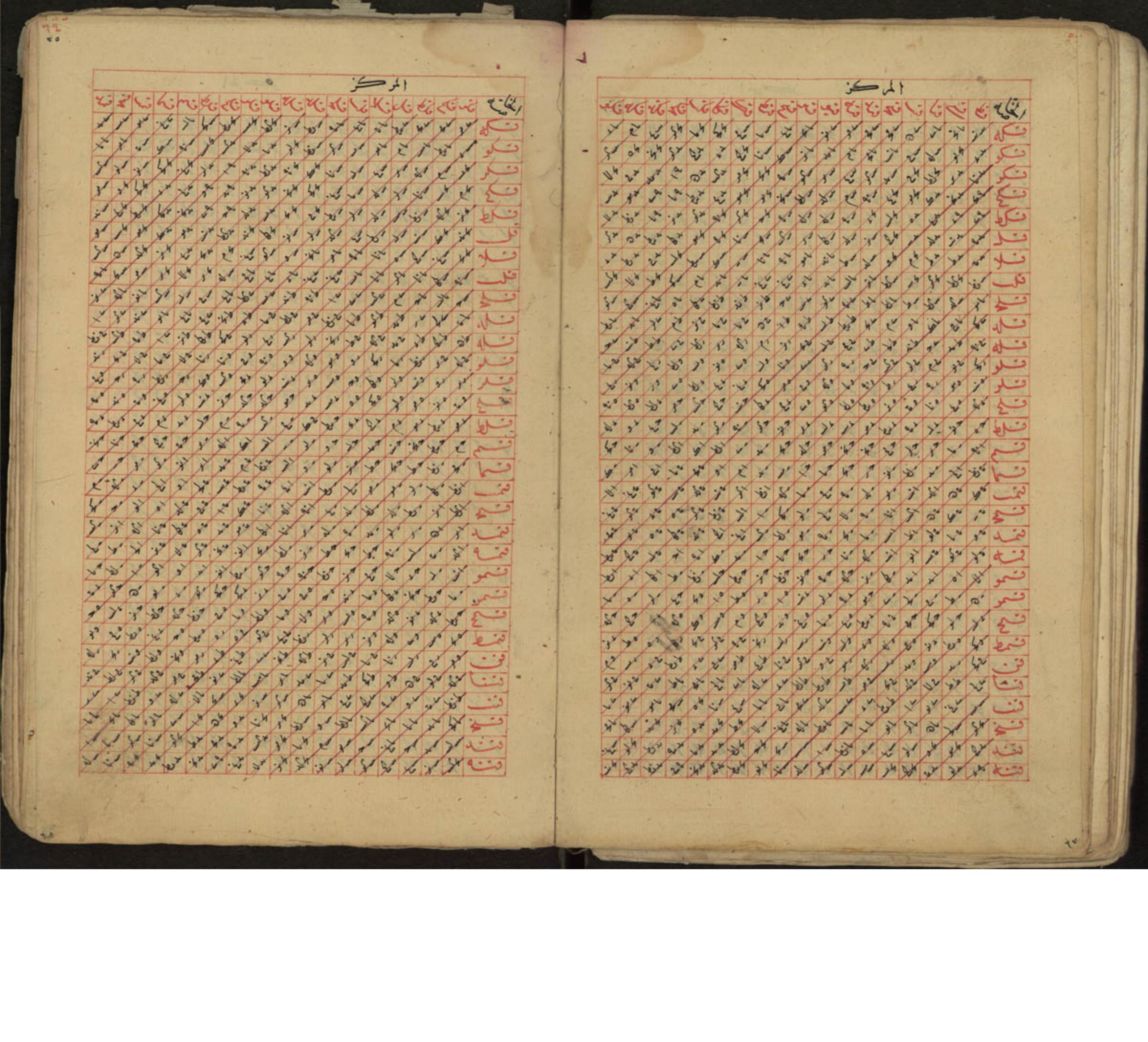
المركز
الخاصة
المركز
الخاصة

المركز
المركز

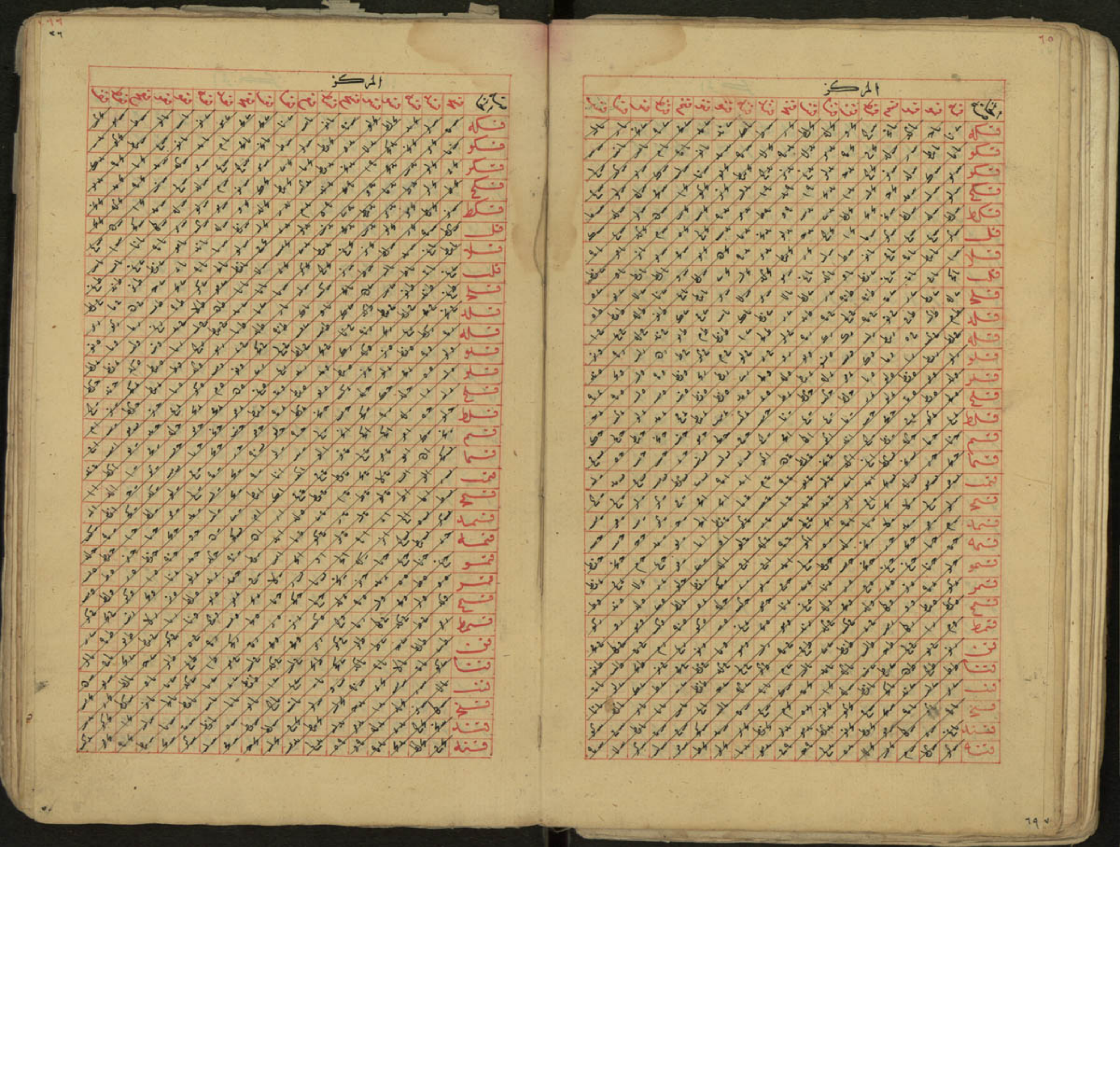

المركز

المركز

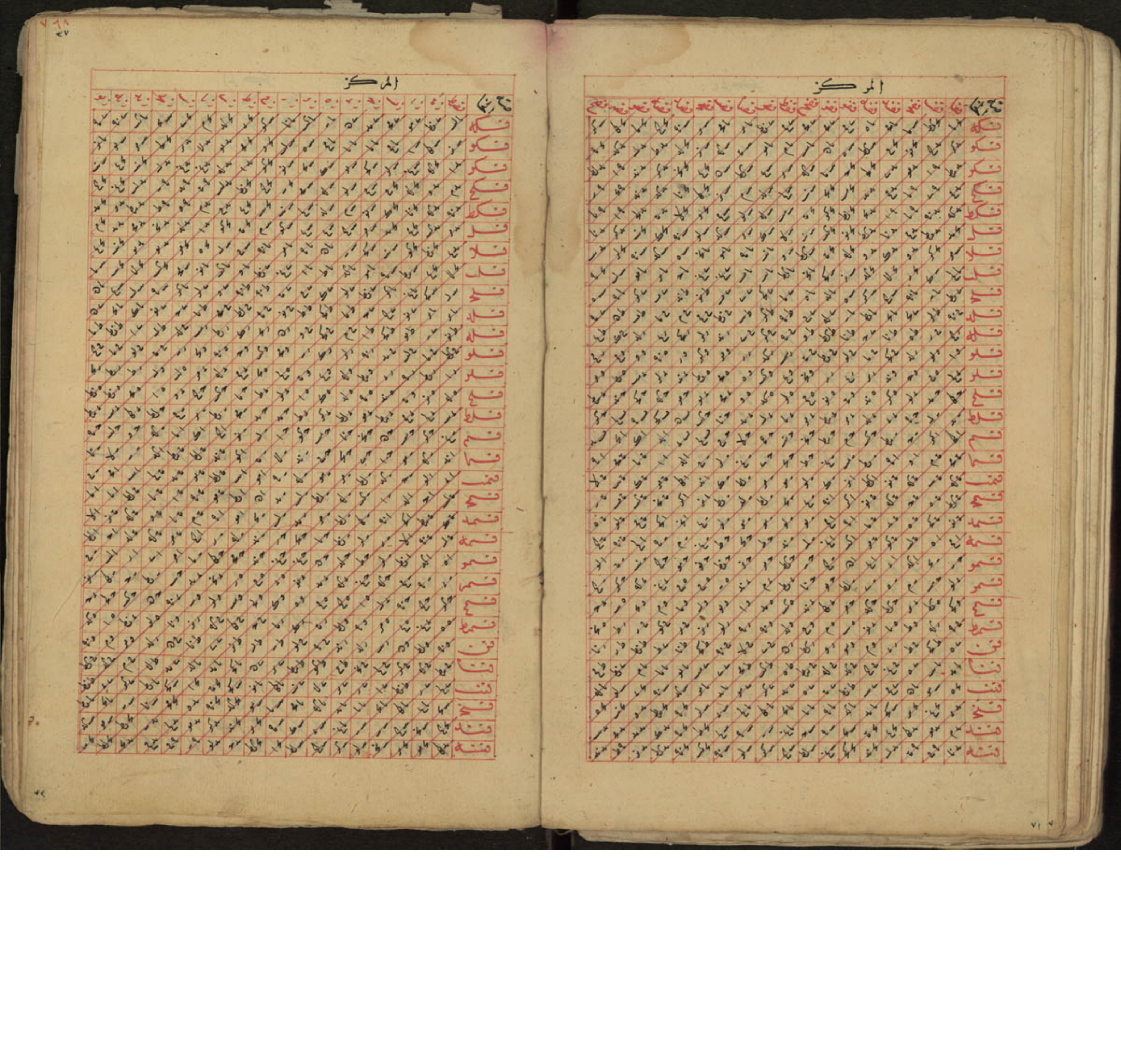

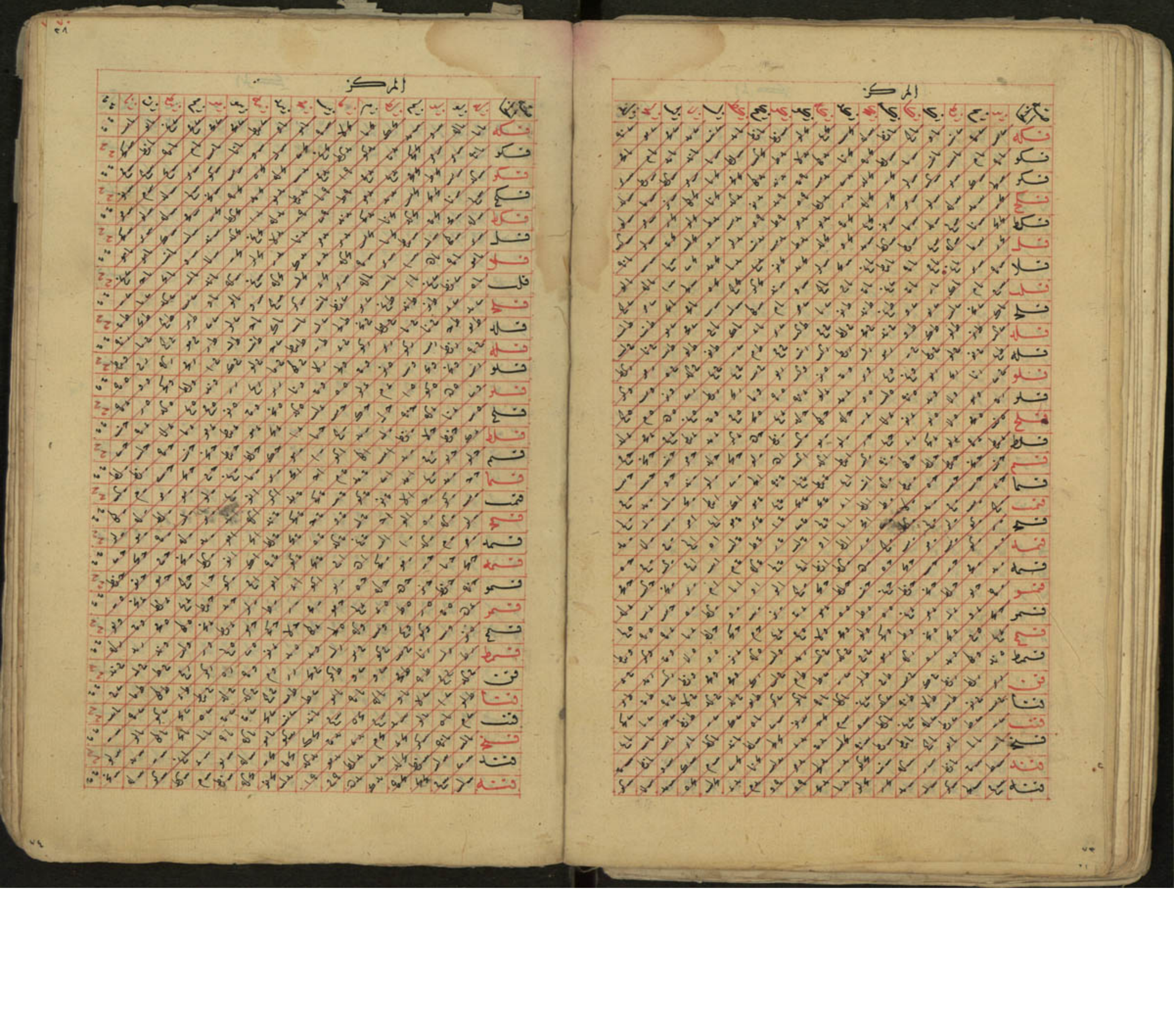
المركز
المركز

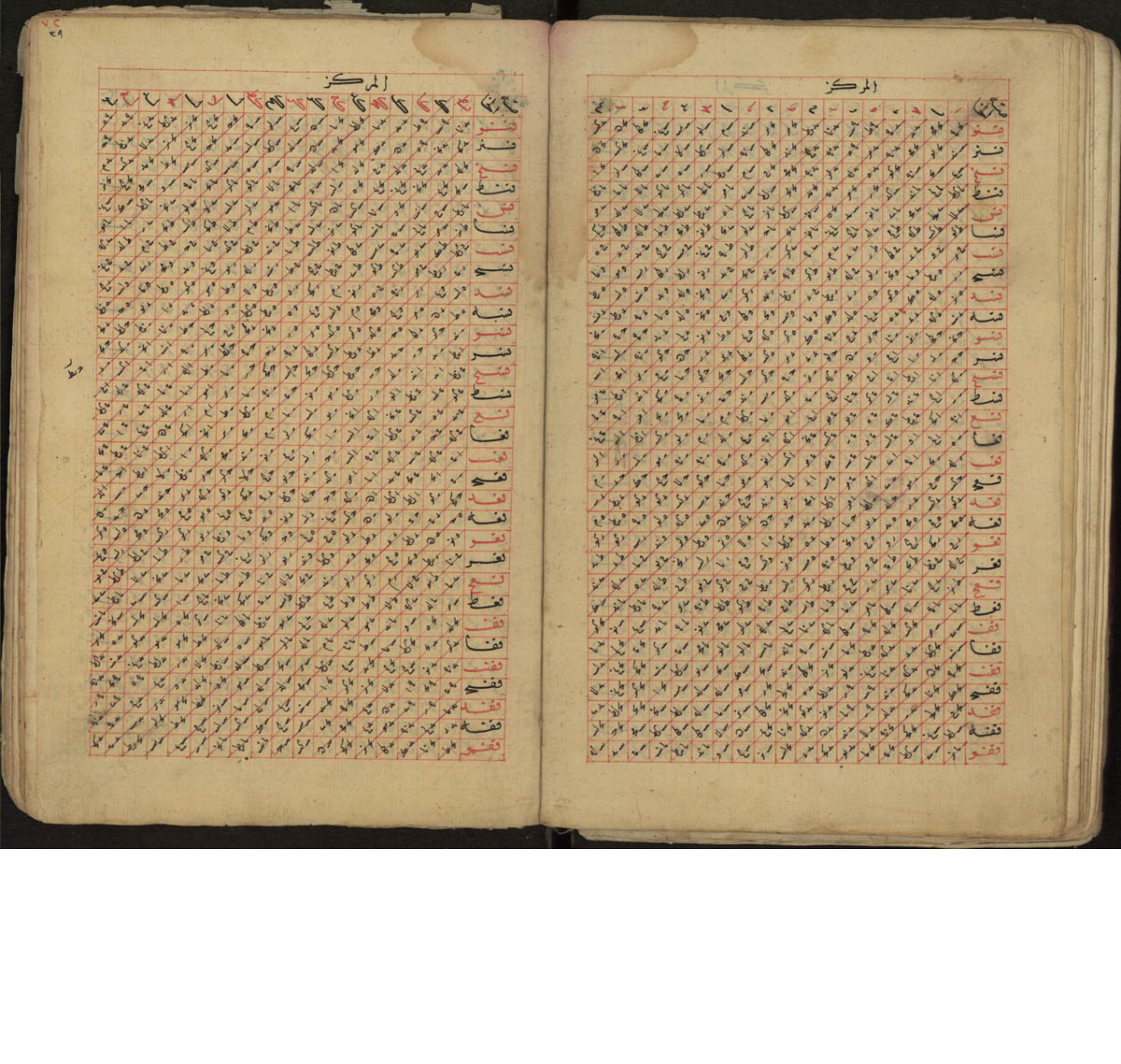

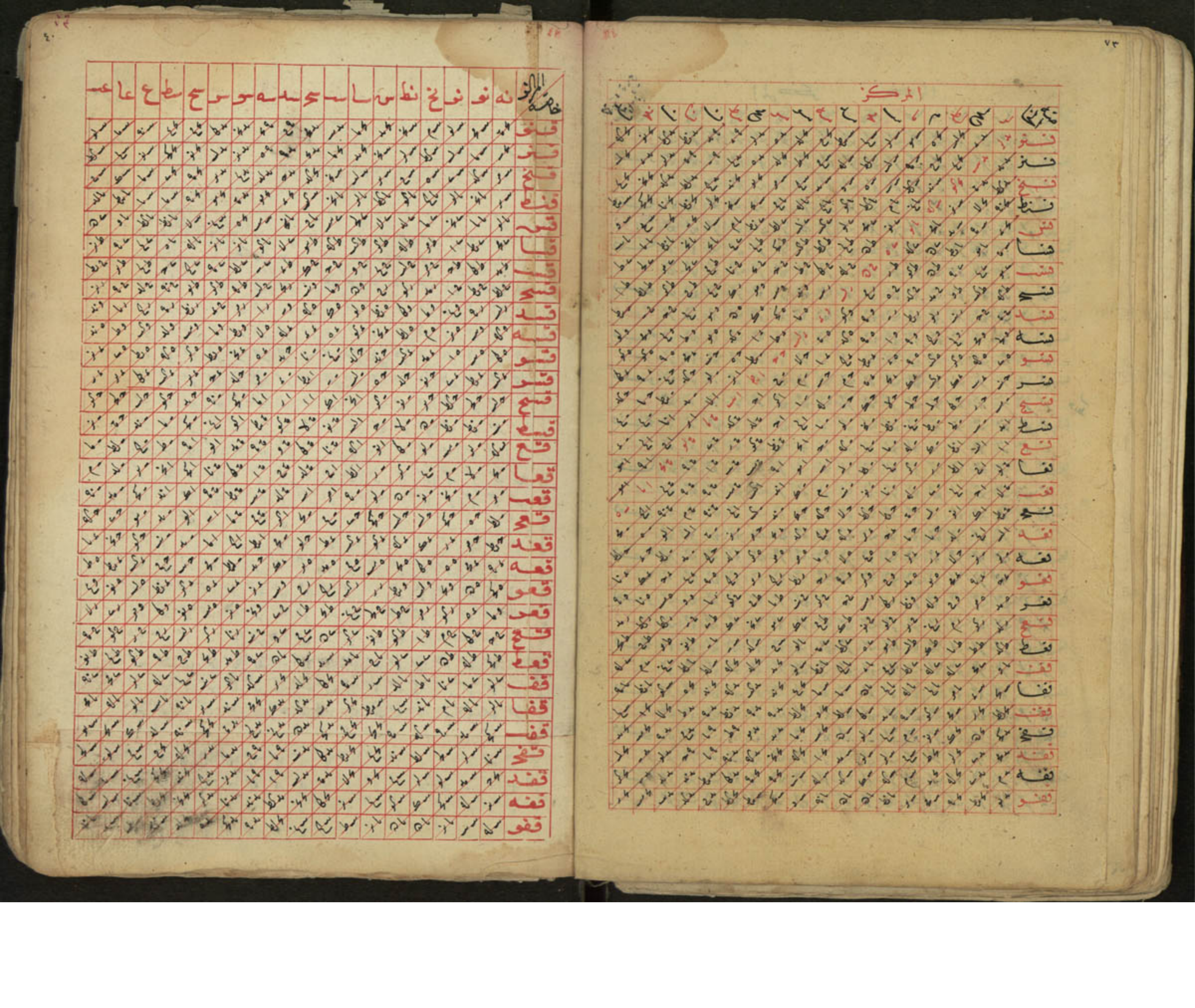
المركز

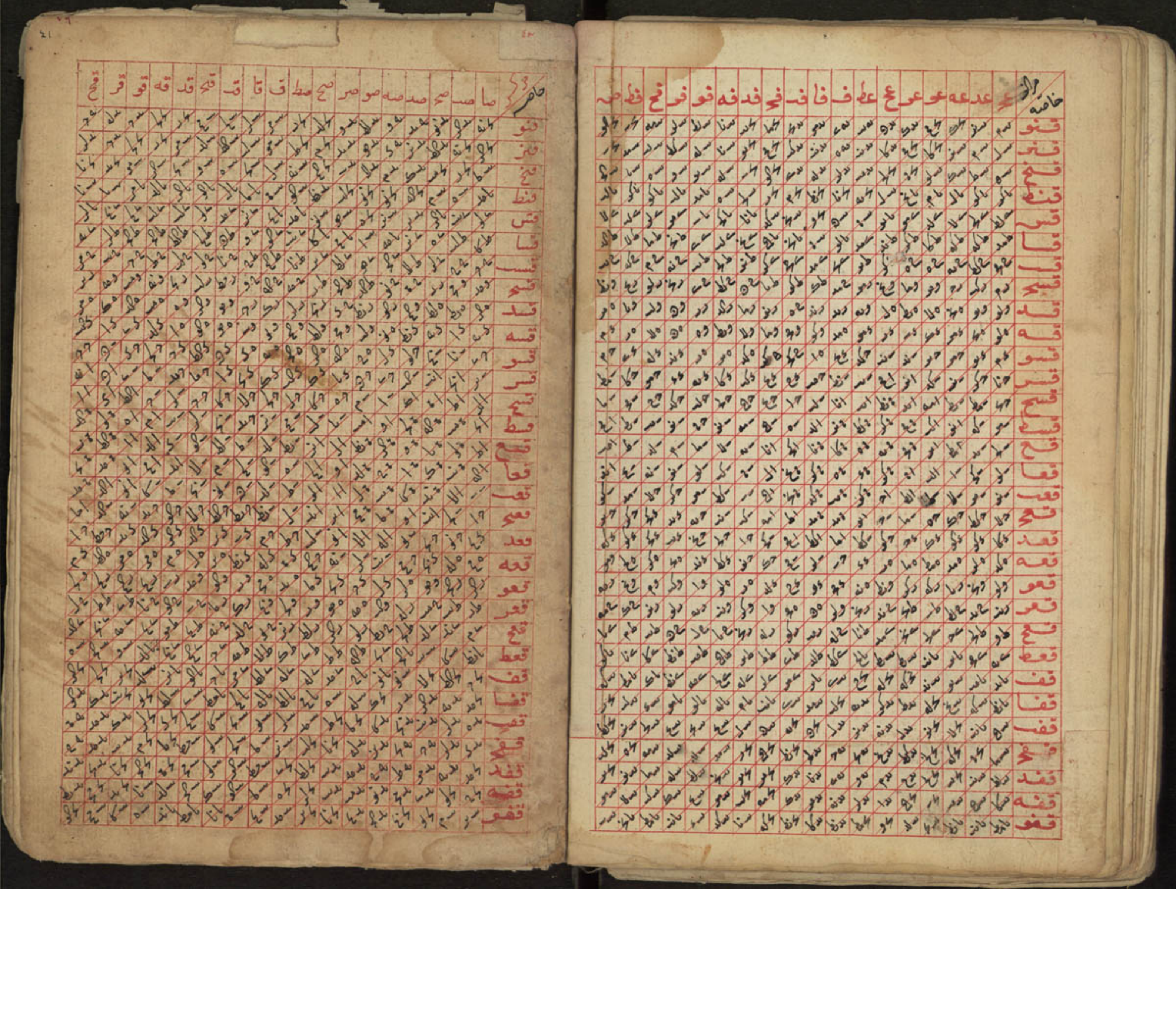
المركز

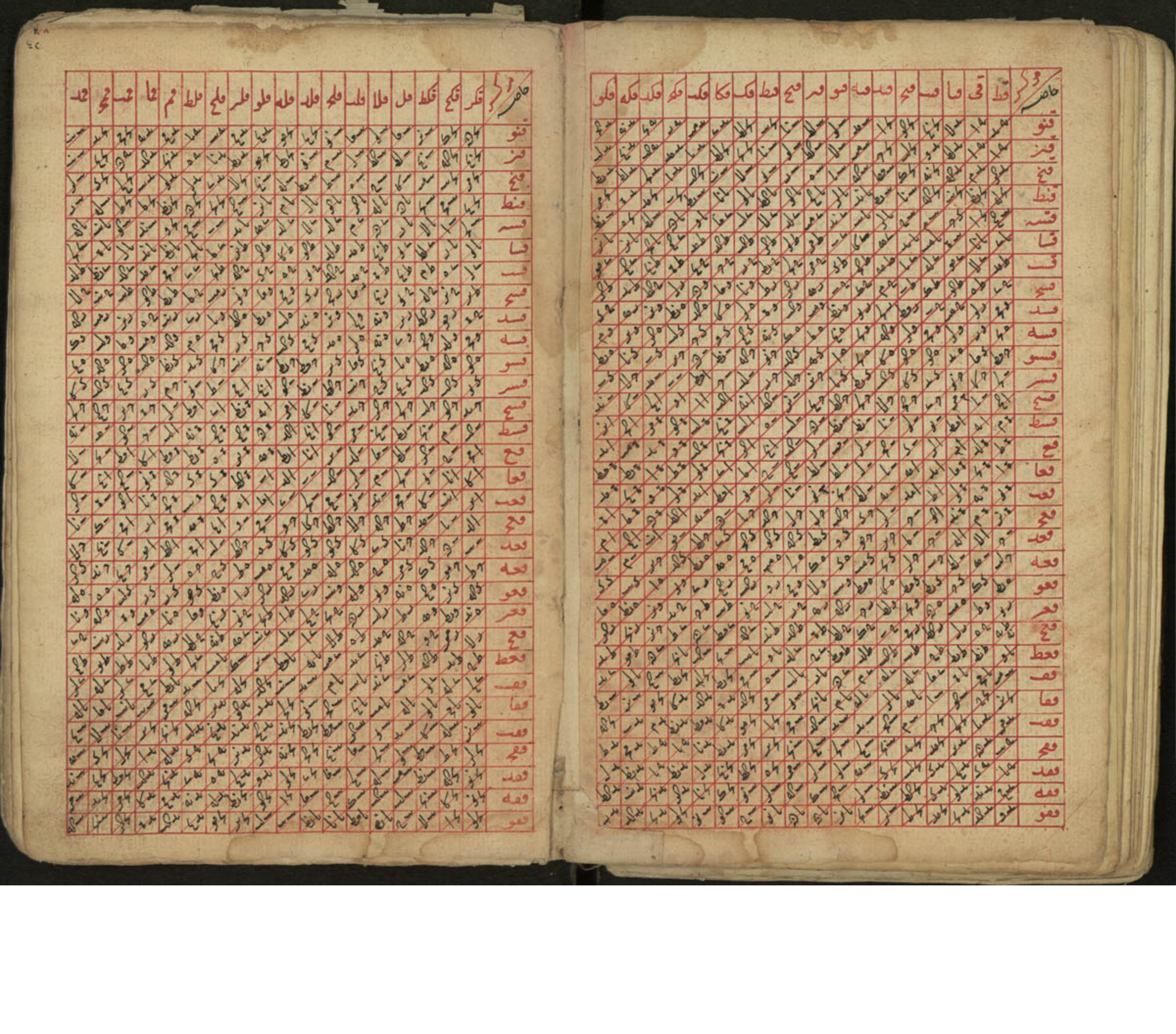

المركز
المركز

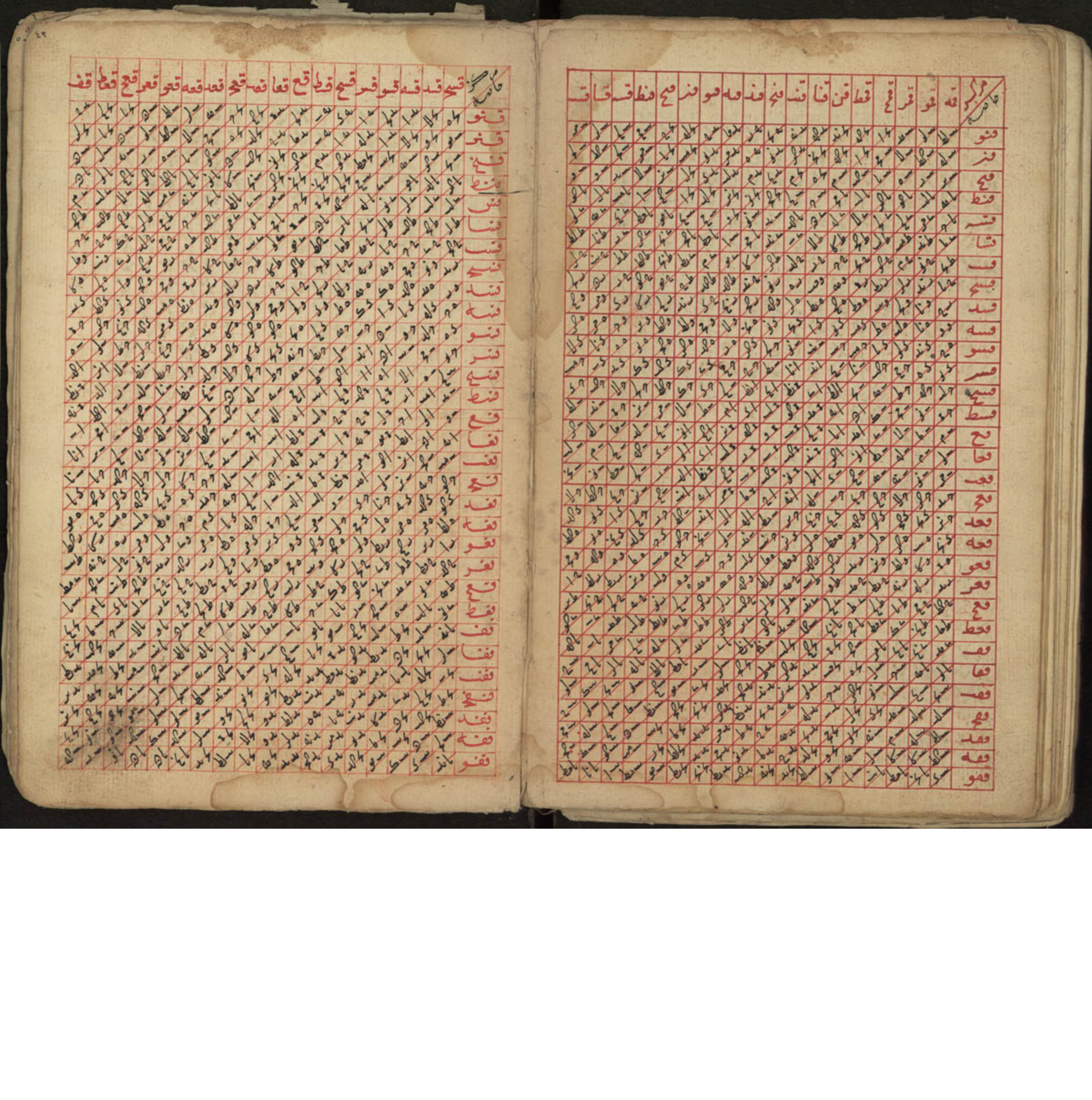

المركز
المركز

المركز
المركز

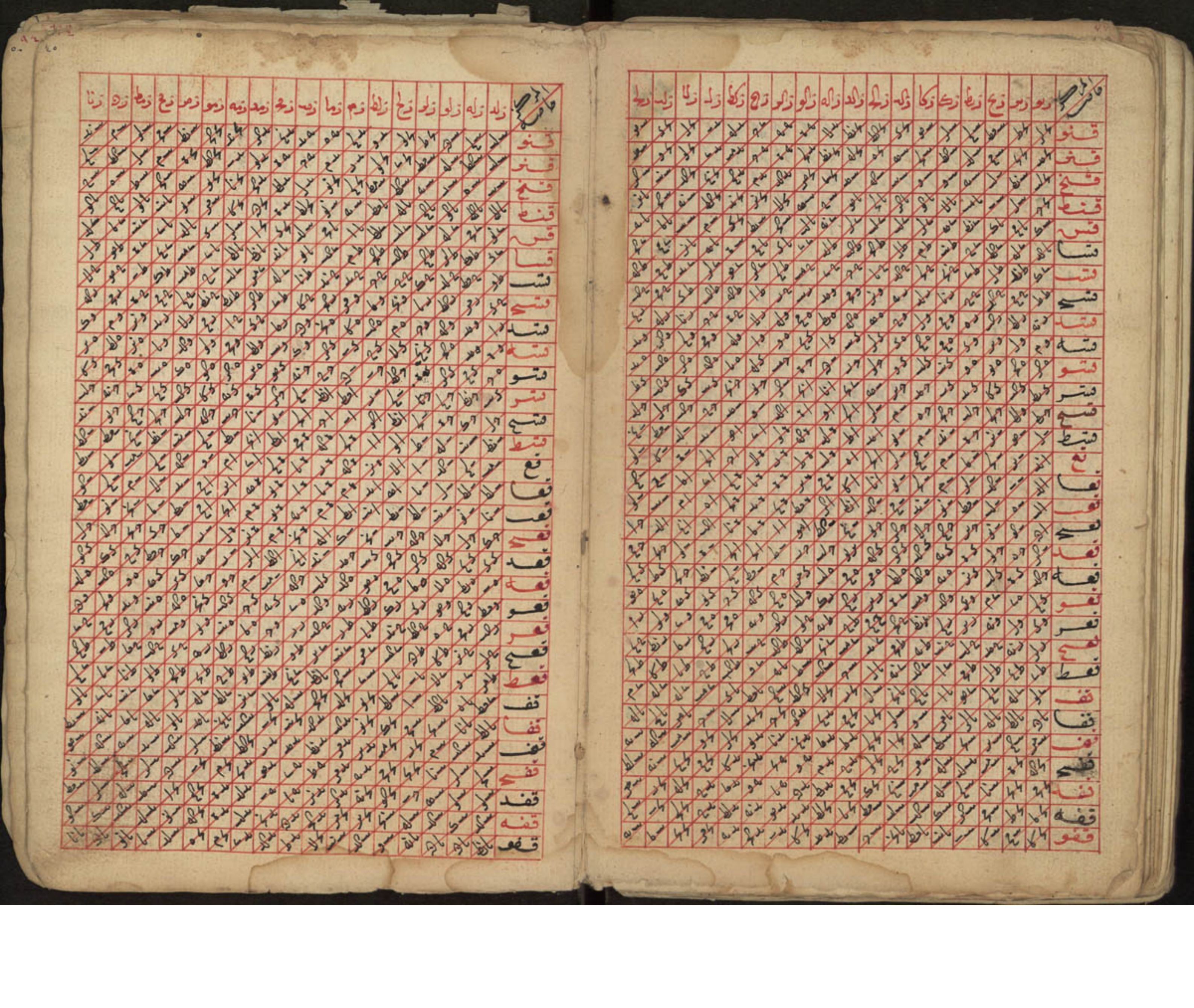

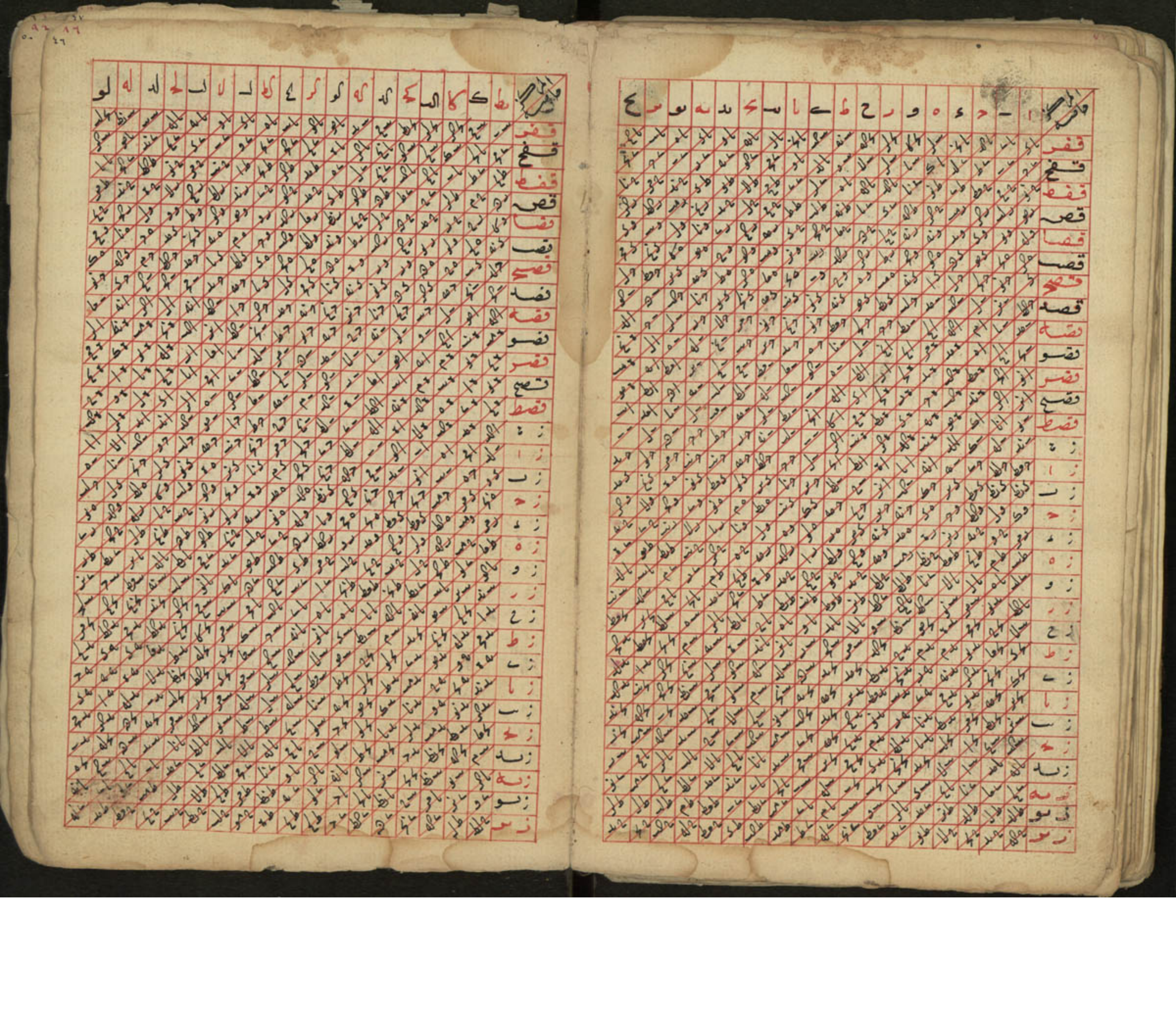

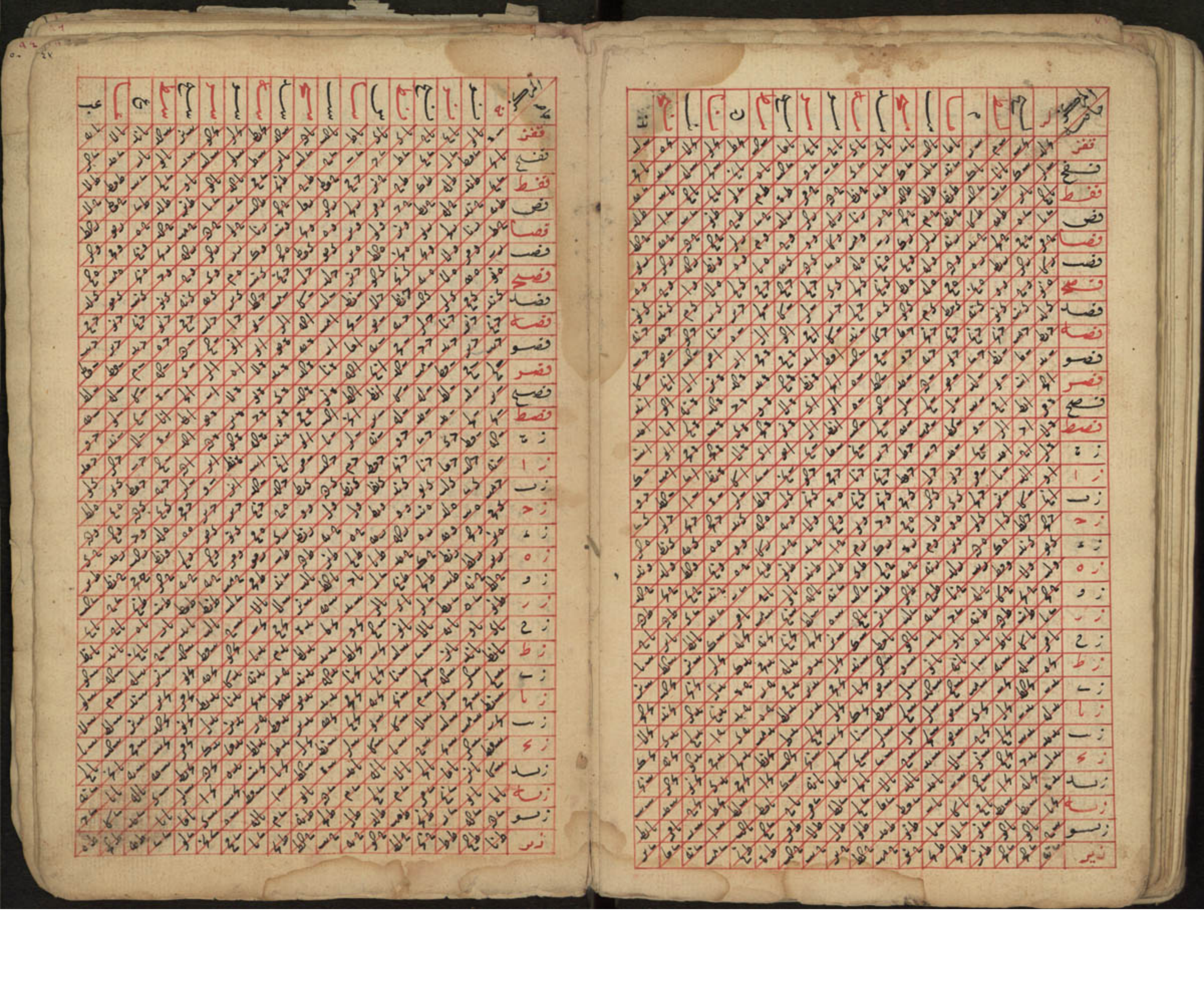

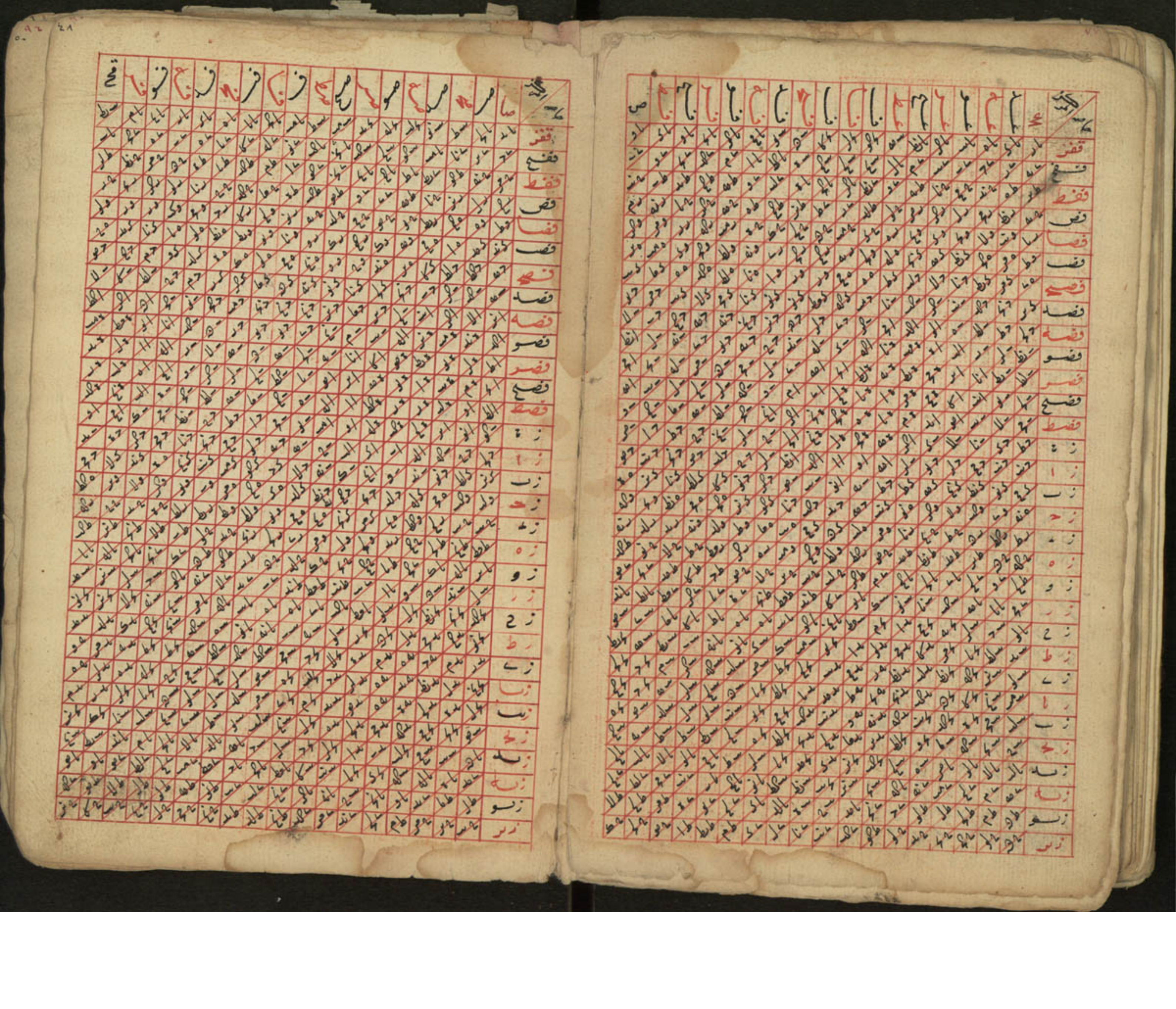

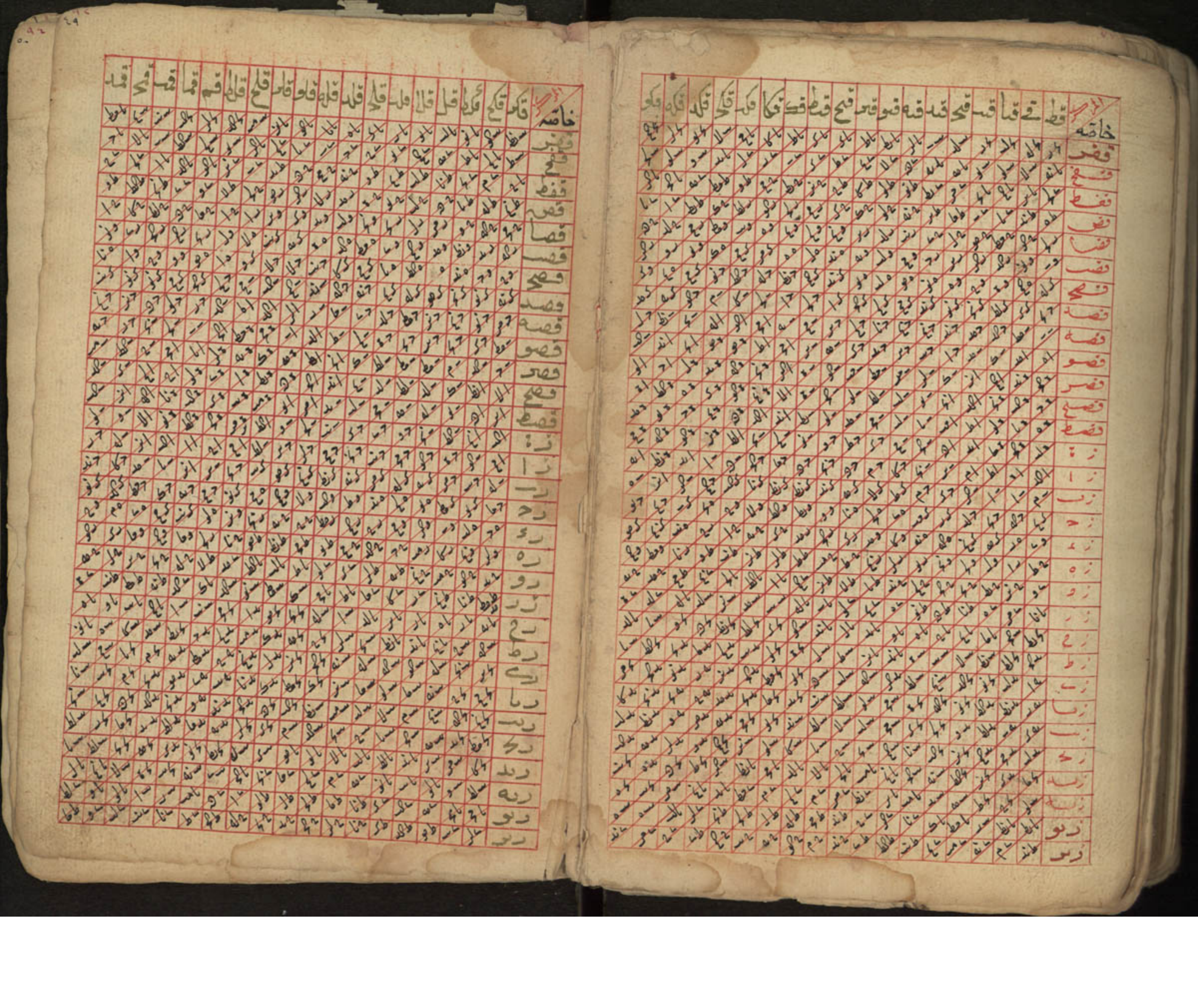

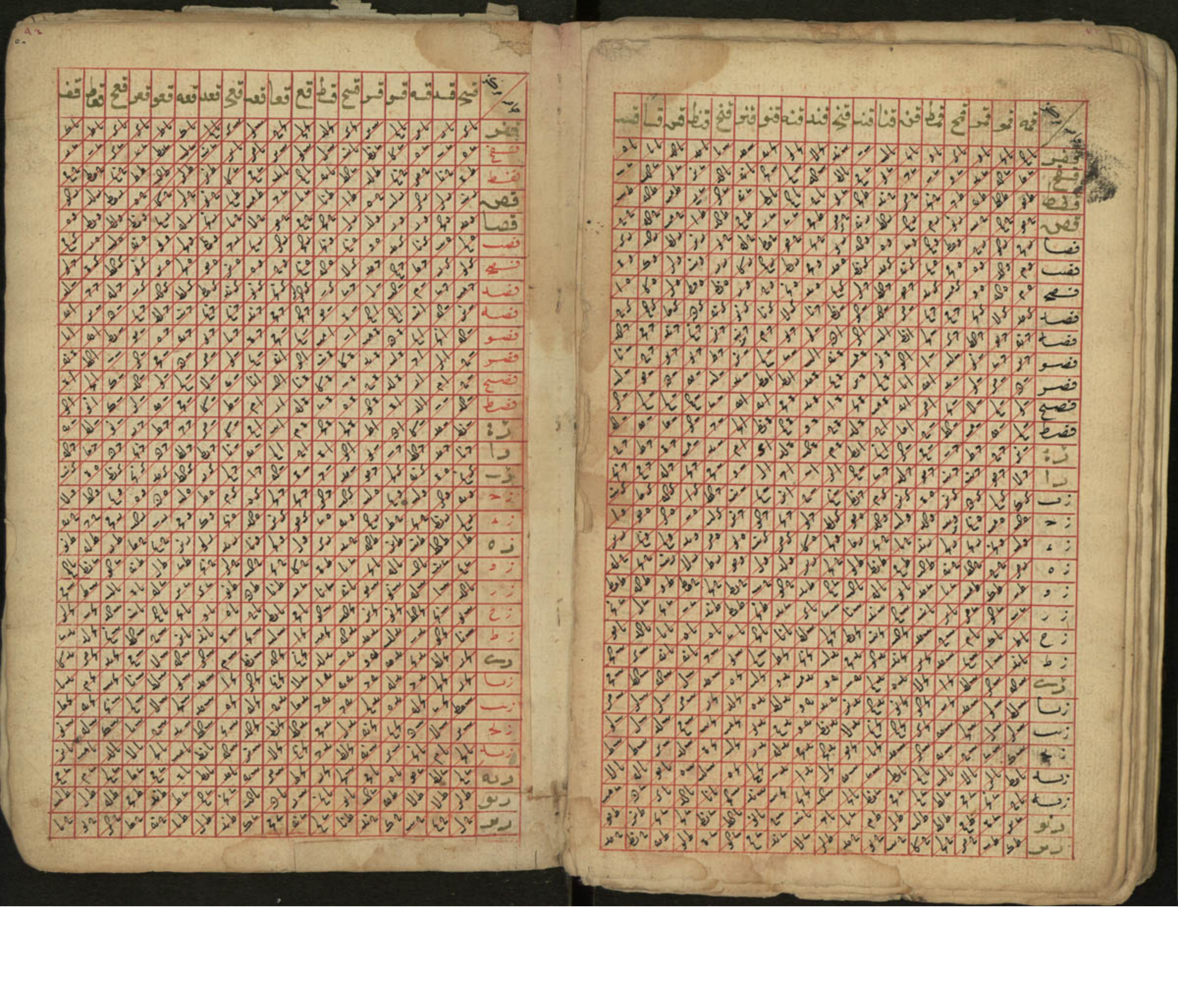

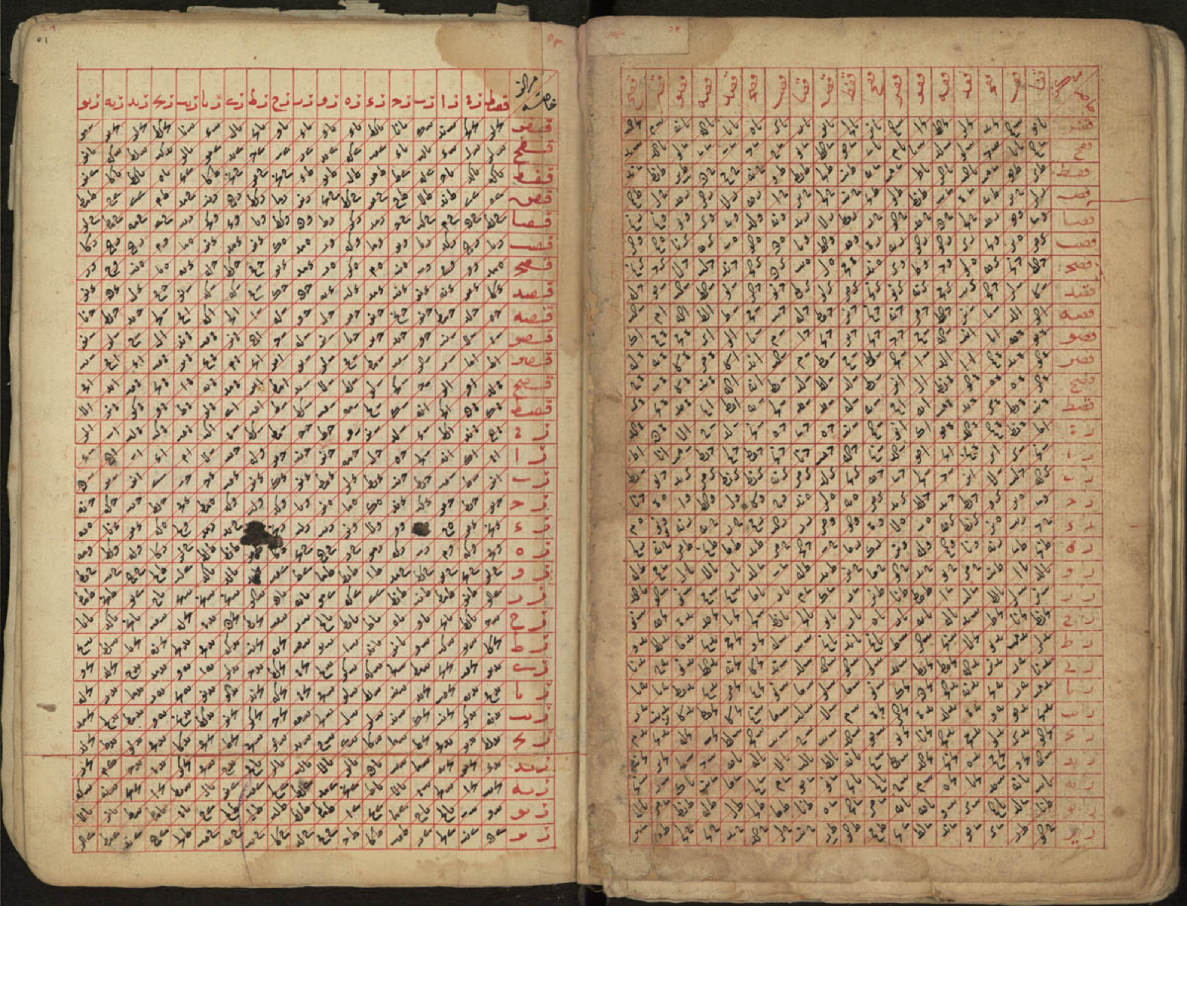

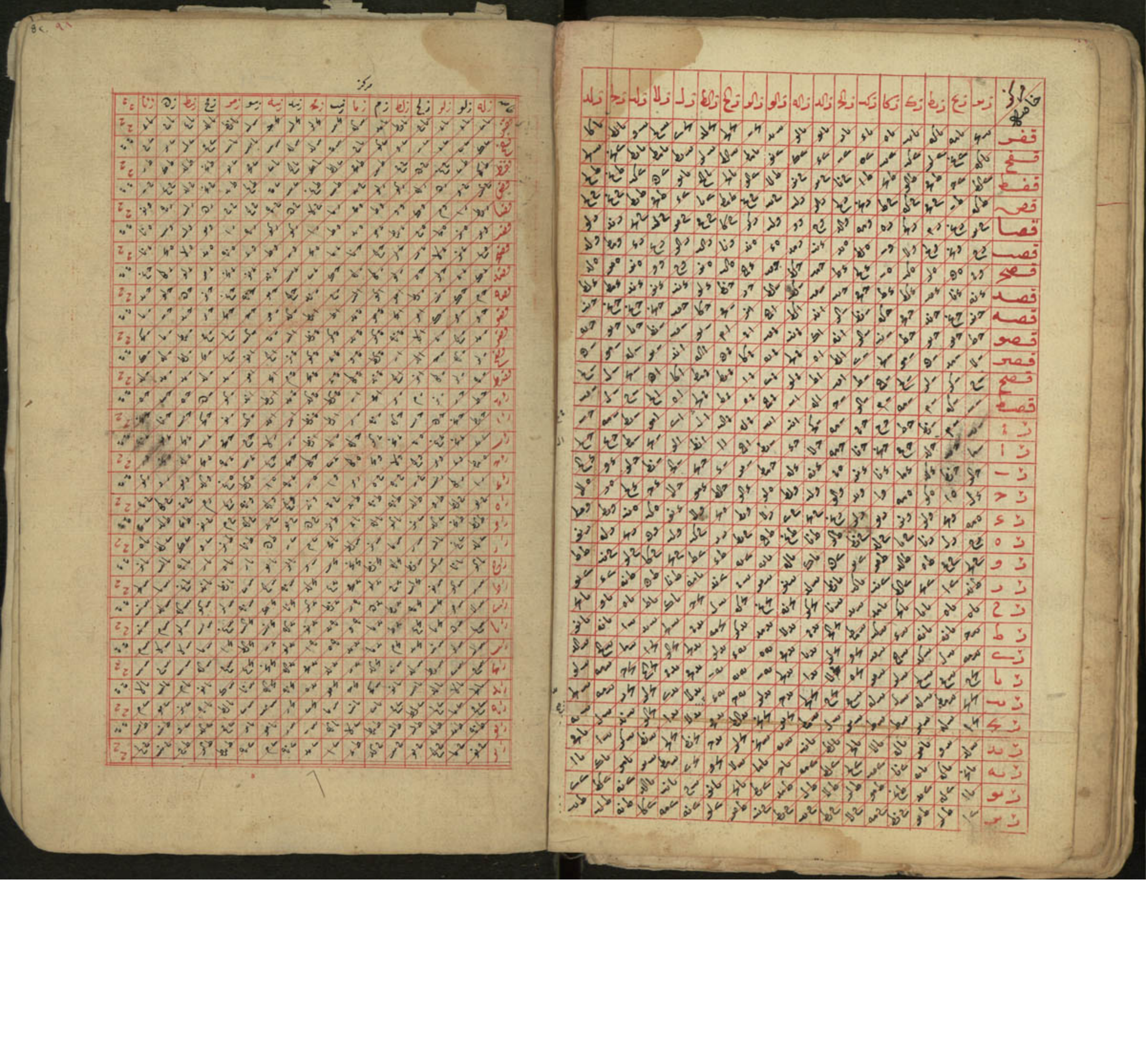

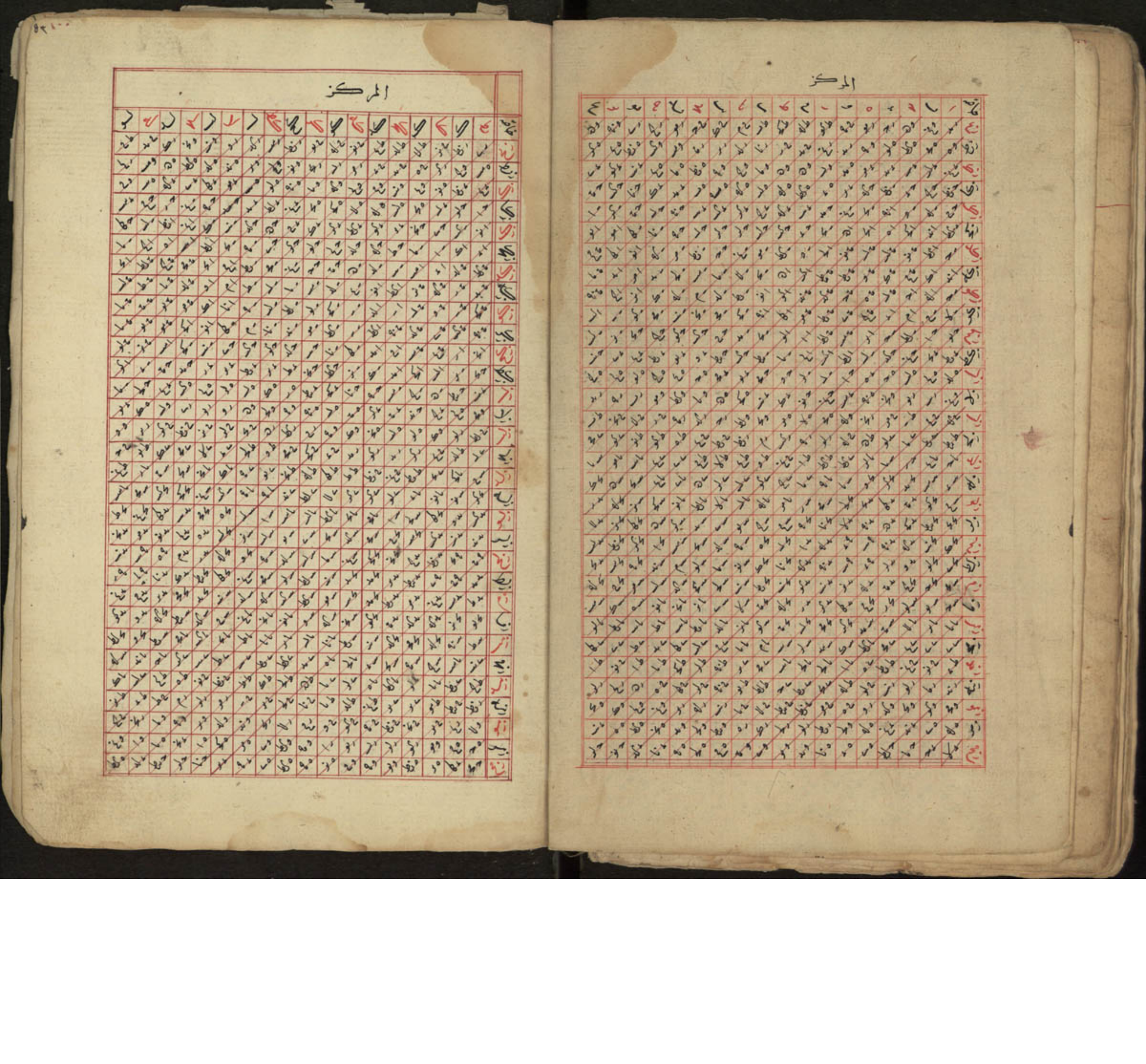

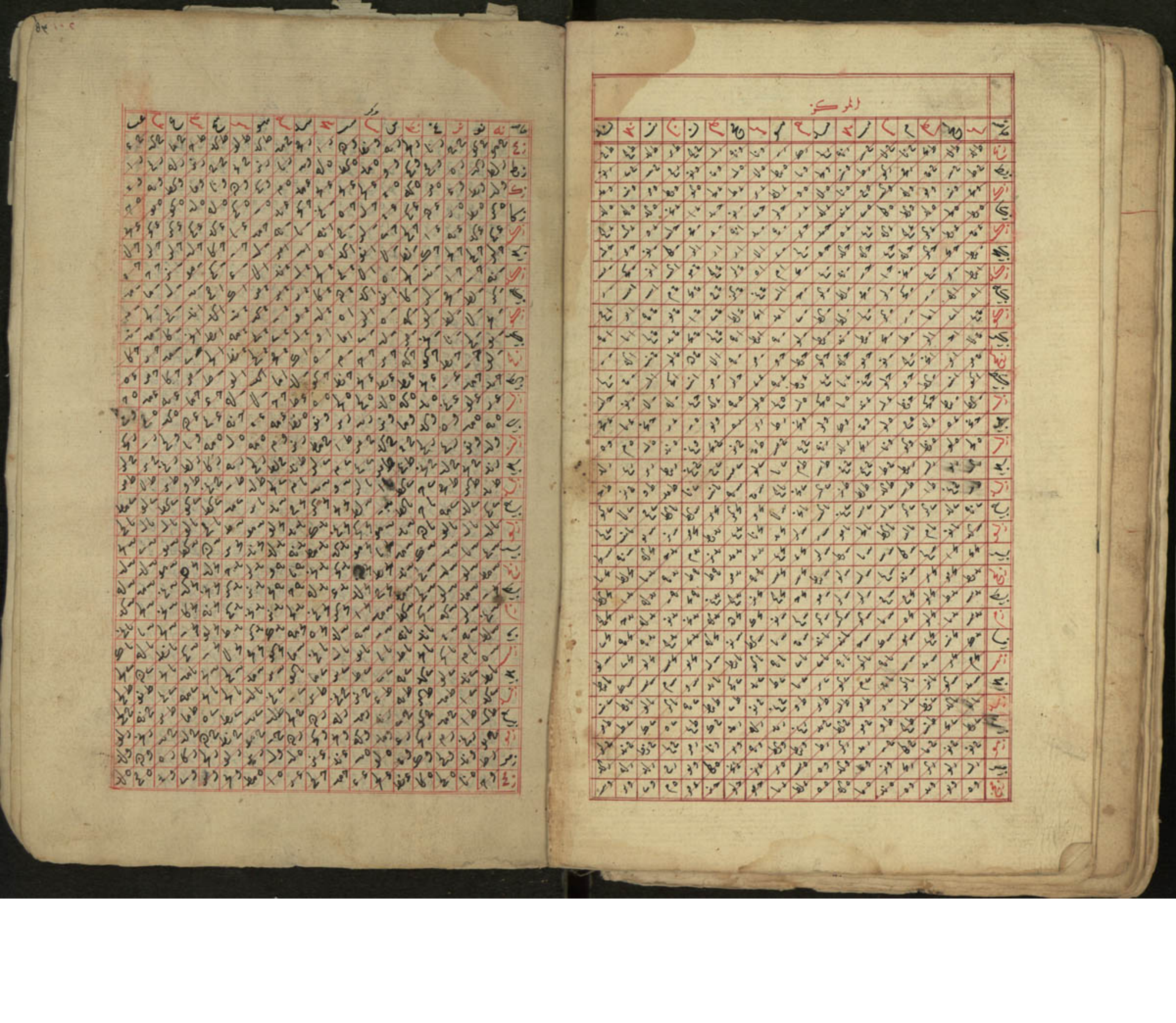

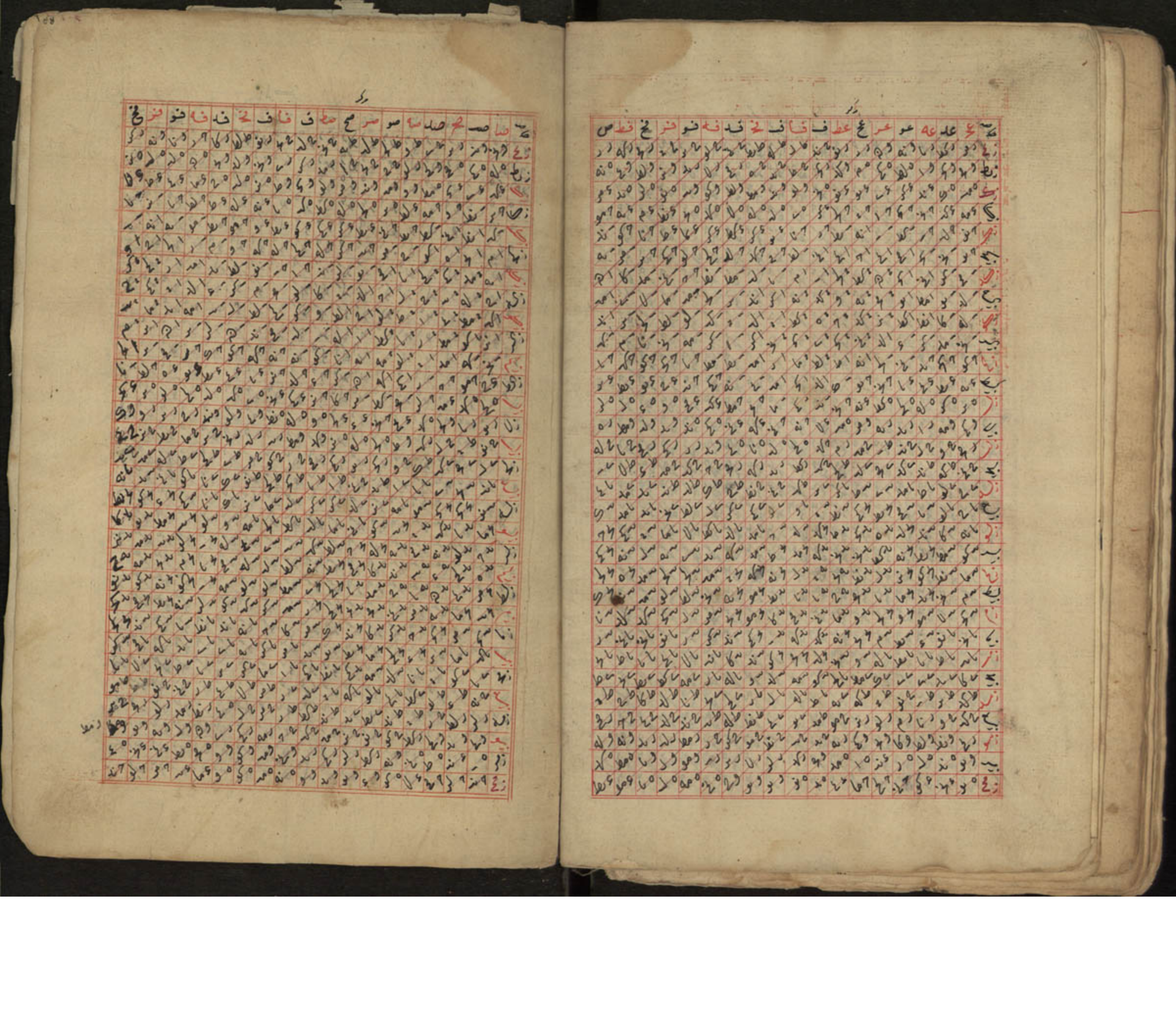

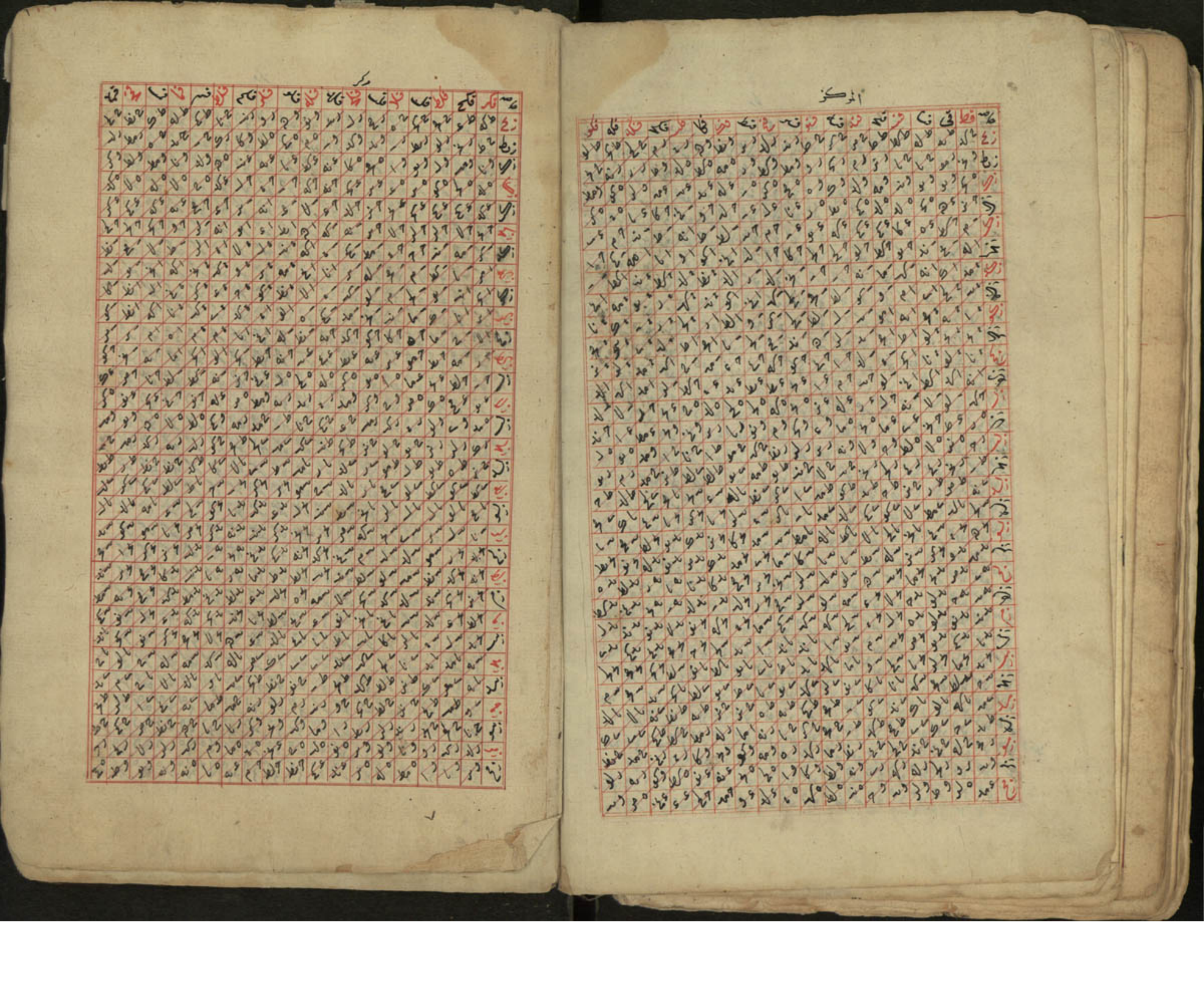

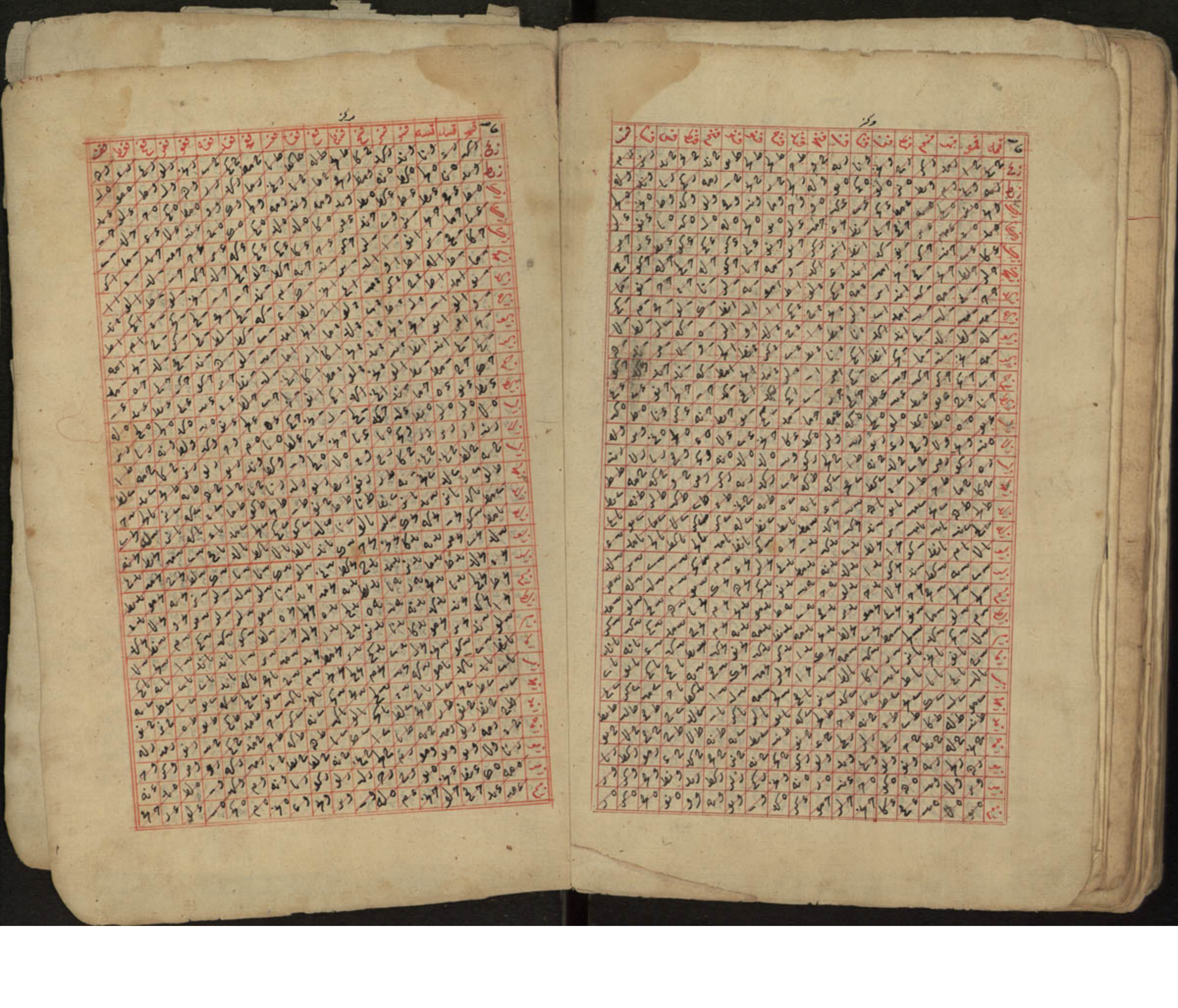

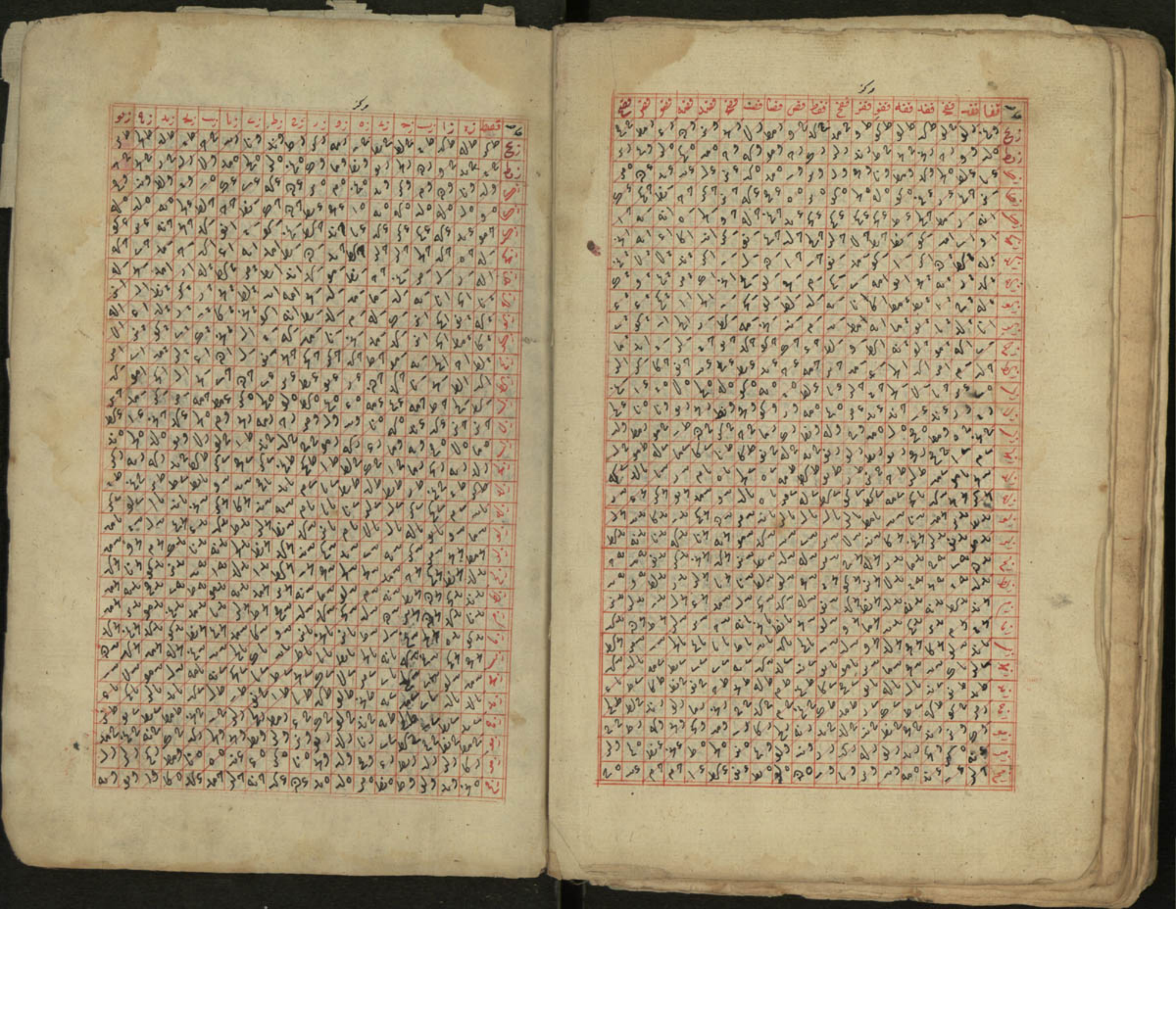

المركز
المركز

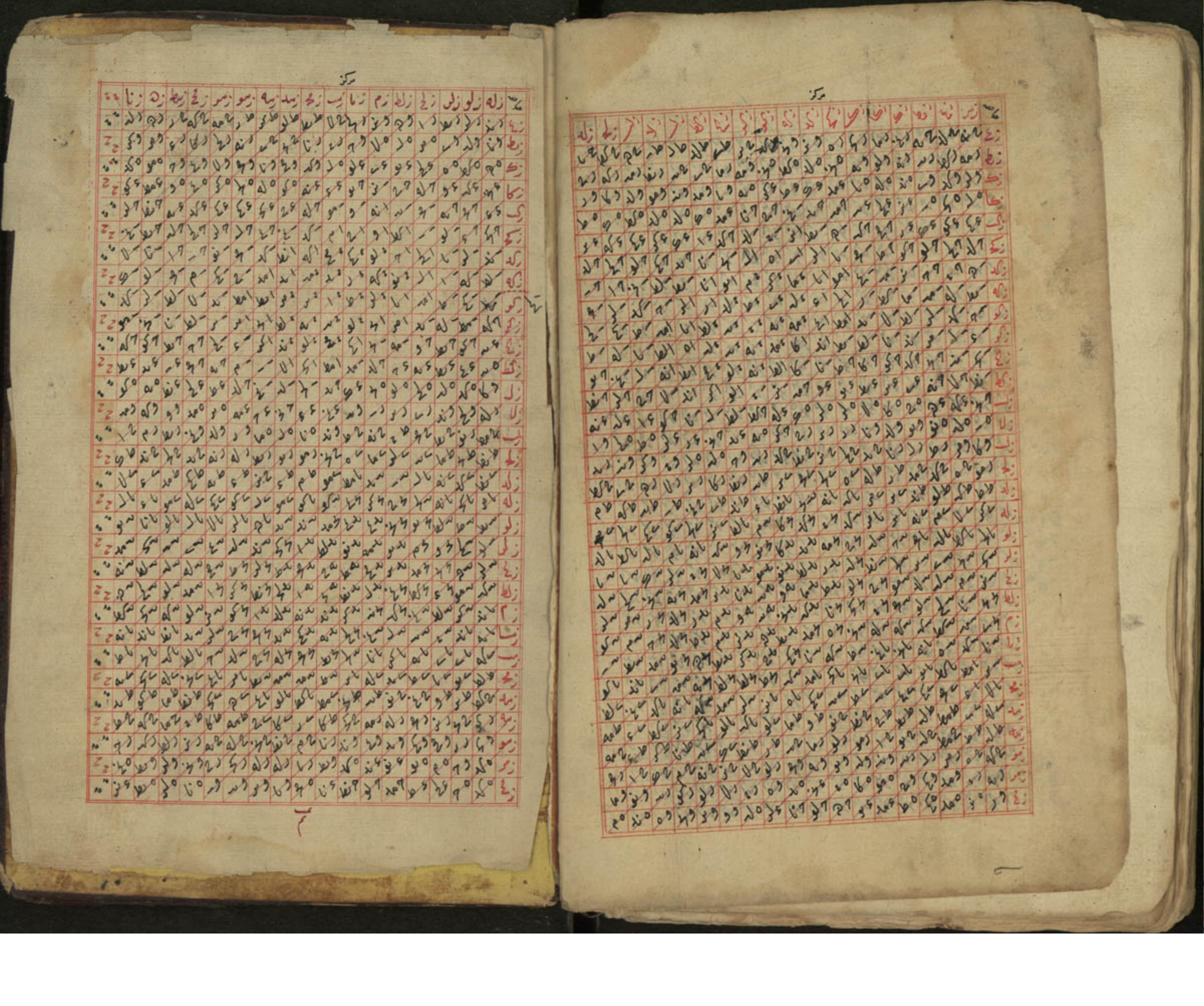

المركز

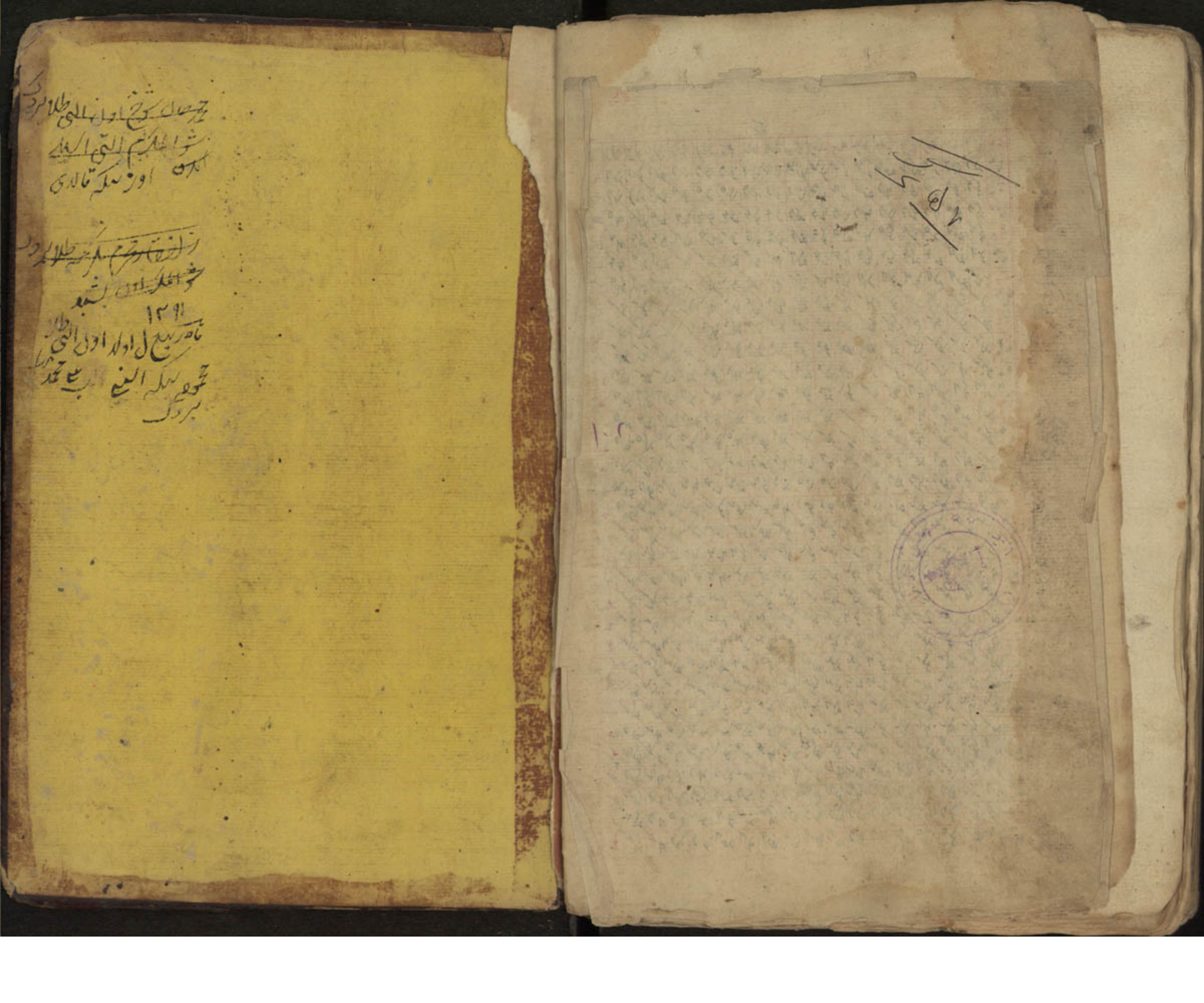

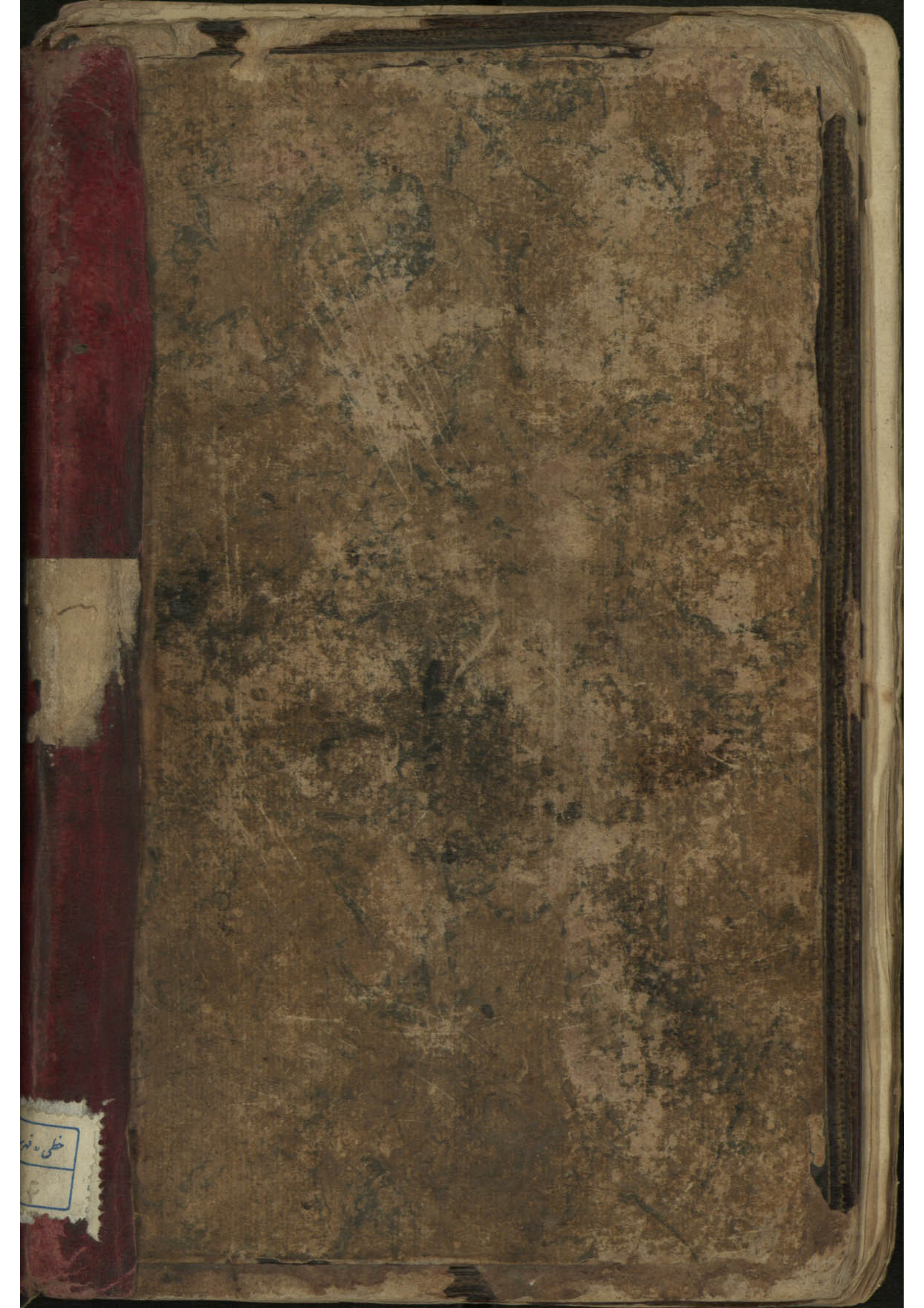

خطی